

VID

Studieplan for profesjonsutdanning i teologi

360 studiepoeng

Programme Description for Studies in Theology

360 ECTS

**Fakultet for teologi, diakoni og ledelsesfag
Faculty of Theology, Diaconia and Leadership Studies**

VID Stavanger

Godkjent 22. mars 2018 av Utdanningsutvalget

Approved 22 March 2018 by The Education Committee

Innholdsfortegnelse

1. Presentasjon av studiet.....	1
1.1 Bakgrunn for studiet og profil	1
1.2 Studiets fag- og kjerneområder	1
2. Målgruppe og opptakskrav	2
3. Læringsutbytte	3
4. Arbeids- og undervisningsformer	4
5. Internasjonalisering.....	4
6. Praksisstudier	5
7. Vurderingsformer	6
8. Skikkethetsvurdering.....	6
9. Studiets oppbygning	6
Emnebeskrivelser	11
Innføring i Bibelen.....	12
Kirkens oppdrag: historisk og aktuelt	15
Religion og livssyn	18
Troslære, menneskesyn og verdivalg	20
Kristen tro i akademisk kontekst	22
Kirke og kontekst	25
Nytestamentlig gresk 1	28
Examen Philosophicum	31
Menighetspraksis, gudstjeneste og forkynnelse	33
Nytestamentlig gresk 2	36
Det nye testamente.....	39
Kirkelig undervisning.....	44
Bibelhebraisk 1	48
Kirkens historie - Reformasjonen og det moderne Norge.....	51
Misjonær praksis, lederskap og diakoni.....	53
Bibelhebraisk 2	57
Det gamle testamente.....	60
Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis	63
Lederskap i kirkelig og interkulturell kontekst	66
Institusjonspraksis, sjelesorg og gudstjeneste.....	70
The Christian Faith – New Testament, historical and current perspectives	74
Contextual theology and religious encounters.....	78
Worldviews, values and relations in professional practice	80

Theory of Science, Research Methods and Research Ethics	83
Reception of the Old Testament in postcolonial Africa, Asia and Latin America	87
History of theology from 1600 until the present	90
Texts from the history of dogmatics and moral philosophy	92
Contemporary Missiology and World Christianity	94
Feminist readings of the Bible	97
Hebrew 3	100
Intercultural Bible reading in small group fellowships as a resource for diaconal and pastoral ministry.....	103
Practical Theology. Liturgics and homiletics.....	106
Candidate thesis / Master's thesis.....	110
Homiletikk, kateketikk og liturgikk.....	113
Pastoralteologi, kasualia, sjelesorg og diakoni	118
Stiftspraksis og kirkerett.....	123

1. Presentasjon av studiet

1.1 Bakgrunn for studiet og profil

VID Stavanger – tidligere Misjonshøgskolen – utdanner prester og teologer til kirkelig tjeneste, teologisk undervisning og forskning lokalt og globalt. Utdanningsinstitusjonen på Misjonsmarka i Stavanger har siden 1843 vært et globalt knutepunkt for utdanning og faglig arbeid for tjeneste i kirke og samfunn. Her har studenter i nærmere to hundre år tilegnet seg kunnskap om kristen tro og andre religioner, og om møtet mellom kristen tro og kulturer der kirken er ny. Målet har vært å gi en faglig bakgrunn for å bygge kirker og skape møteplasser der kunnskap og tro på Jesus Kristus kan formidles i rammen av gjensidig respekt og på tvers av ulike religiøse og livssynsmessige bakgrunn. Dagens profesjonsstudium i teologi bringer denne tradisjonen videre.

VIDs profesjonsutdanning i teologi ved Fakultet for teologi, diakoni og ledelsesfag (FTDL) i Stavanger utdanner teologer som etter endt studium skal være i stand til å lede menighetsarbeid og plante nye menigheter i flerreligiøse kontekster lokalt og globalt. En kandidat i teologi fra VID skal ha god kjennskap til Bibelen, kirkens historie og læretradisjon, og en tverrfaglig forståelse av den religiøse og kulturelle konteksten hvor den verdensvide kirke har sitt virke. Kandidaten skal videre ha god forståelse for kirkens misjonale og diakonale vesen og være i stand til å anvende teologisk innsikt og kulturforståelse på en måte som er relevant for menighetene og menneskene de møter. Kandidaten skal også være i stand til å veilede mennesker til å tolke og forstå sine liv i lys av den kristne tro. Studiet vil derfor i tillegg til å gi studentene innsikt i og evne til å anvende teoretisk kunnskap også gjøre dem kjent med ulike former for menighetsarbeid både i Norge og i utlandet.

Fakultet for teologi, diakoni og ledelsesfag ved VID skal være et studiested der studentene får mulighet til å arbeide med sin personlige utvikling under veiledning slik at de kan bli utrustet til åndelig lederskap. De skal kunne reflektere kritisk over egen tjeneste og praksis og kunne inngå i et team av medarbeidere i en stab med ulike profesjoner og frivillige.

Profesjonsutdanningen skal bidra til å utvikle kunnskapsrike, samarbeidsorienterte og engasjerte medarbeidere som kjenner seg forpliktet på kirkens oppdrag. Det er naturlig å forvente at mange av studentene etter fullført utdanning vil gå inn i prestatjeneste i Den norske kirke og i andre kirkesamfunn. Rammebetingelsene for kirkelig arbeid er imidlertid i endring. Studiet skal derfor også sette studentene i stand til å forstå endringsprosesser, kunne tilegne seg ny kunnskap og anvende sine ferdigheter med fleksibilitet og kreativitet. Studiet må sette studentene i stand til å møte de krav som stilles ved kirkelig ordinasjon.

Fullført profesjonsstudium gir grunnlag for opptak til PhD-studier.

1.2 Studiets fag- og kjerneområder

Fullført og bestått profesjonsstudium i teologi gir graden cand.theol. Studiet består av 3,5 år lavere grad og 2,5 år høyere grad. Lavere grad inkluderer 35 studiepoeng-praktisk teologiske emner, og høyere grad inkluderer 30 studiepoeng *Avsluttende semester praktisk teologi* (ASPT). Cand.theol.-graden gir mulighet for å søke biskopen om ordinasjon til prestatjeneste i Den norske kirke.

Profesjonsutdanningen i teologi inneholder de fire klassisk-teologiske disiplinene Det gamle testamente (GT), Det nye testamente (NT), kirkehistorie (KH) og systematisk teologi (ST). I tillegg inneholder utdanningen misjonsteologi (MT) som reflekterer høgskolens misjonale og globale identitet og profil. Praktisk teologi (PT) skal sammen med de øvrige disiplinene gi ferdigheter til å tjenestegjøre som ordinert prest i Norge eller i utlandet.

Det er fire tverrgående tema gjennom hele studiet: kirkens misjonale vesen, kirkens diakonale vesen, kirkens globale og lokale kontekster og presten som leder. Disse temaene er forankret i høgskolens arv og er samtidig framtidsrettet. Studiet drøfter disse temaene ut fra systematisk-teologiske og samfunnsvitenskapelige perspektiv og utvikler modeller for praksisfeltet.

Prester står i en kontinuerlig formidlingssituasjon. De holder prekener, foredrag, har undervisning i større og mindre grupper, og til tider også gjennom media. Studenten møter formidlingsfaget homiletikk i den praktisk teologiske utdanningen (PTU). I tillegg er det hvert semester et arbeidskrav i formidling i en av de klassisk-teologiske disiplinene.

Emnet *Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis* er obligatorisk for alle bachelor- og masterprogram ved VID vitenskapelige høgskole. Emnet skal utfordre studentene på verdi- og kunnskapsgrunnlaget i profesjonell praksis og bevisstgjøre dem på etiske utfordringer i profesjonelle relasjoner.

2. Målgruppe og opptakskrav

Studiet retter seg mot alle som vil utdanne seg til prester og teologer med tanke på tjeneste og lederskap i en misjonale kirke, lokalt og globalt.

Opptak og rangering skjer i henhold til forskrift 12. desember 2016 nr. 1595 om opptak, studier, eksamen og grader ved VID vitenskapelige høgskole. Opptak til profesjonsutdanningen i teologi skjer på grunnlag av generell studiekompetanse. Søkere som ikke oppfyller kravene til generell studiekompetanse, kan etter fastsatte kriterier søke opptak på grunnlag av realkompetanse.

Det er en forutsetning for opptak til profesjonsutdanningen at søkerne har gode norskkunnskaper både muntlig og skriftlig. Søkere med utenlandsk utdanning må dokumentere at de oppfyller krav til norsk- og engelskkunnskaper med hjemmel i forskrift 06.januar 2017 nr. 13 om opptak til høgre utdanning.

Opptak til Praktisk teologisk utdanning (PTU) for søkere som ikke går på profesjonsstudiet:

Den praktisk teologiske utdanningen er en integrert del av profesjonsstudiet i teologi.

Eksterne søkere til PTU lavere grad må dokumentere fullført og bestått årsstudium i KRLE. Hvert av emnene på PTU lavere grad må være bestått for å ta neste PTU-emne. Opptak på Avsluttende praktisk teologisk utdanning forutsetter at teori og praksis på PTU lavere grad (35 studiepoeng) er bestått og at minst 60 studiepoeng teologifag på høyere grad er bestått.

Søkere med mange års realkompetanse fra arbeid i kirke og misjon kan etter særskilt individuell vurdering søke fritak fra obligatorisk undervisning og praksisstudier på PTU lavere grad. Det gir ikke fritak fra vurdering.

3. Læringsutbytte

Etter fullført profesjonsstudium i teologi skal kandidaten ha følgende læringsutbytte inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskap

Kandidaten

- har inngående kunnskap om den kristne tro i historisk og samtidig perspektiv og til den faglige debatt om hvordan den skal fortolkes
- har inngående kunnskap om aktuell debatt om teologifagets identitet i en kirkelig og akademisk kontekst
- har spesialisert innsikt innenfor et avgrenset område av teologifaget
- kan analysere spesifikke problemstillinger i forhold til kirkens misjonale og diakonale vesen
- har avansert teoretisk kunnskap om teologifagets ulike disipliner med vekt på verdier, livssyn og relasjoner i profesjonell praksis
- kan anvende sine kunnskaper om verdigrunnet som egen profesjon er tuftet på
- kan analysere kritisk de endringer som profesjonen står overfor i møte med en kirke i endring i et flerreligiøst og flerkulturelt samfunn

Ferdigheter

Kandidaten

- kan anvende bred teologisk kompetanse i en selvstendig og samhandlende praktisk prestedtjeneste både når det gjelder pastoral ledelse, gudstjeneste-arbeid, forkynnelse, sjelesorg, undervisning og diakonalt arbeid
- kan veilede mennesker til å tolke og forstå sine liv i lys av den kristne tro
- kan samarbeide i team med ansatte og frivillige, inspirere og lede planlegging og gjennomføring av oppbygging, vedlikehold og fornyelse av menigheter
- kan analysere kirkens kulturelle kontekst i et tverrfaglig perspektiv
- kan bruke relevante metoder for forskning og forholde seg på en selvstendig og kritisk måte til teologiske teorier, metoder og fortolkninger
- kan analysere og forholde seg kritisk til ulike informasjonskilder og anvende disse til å gjennomføre et selvstendig teologisk forskningsarbeid i samsvar med aktuelle vitenskapsteoretiske og forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Kandidaten

- kan drøfte teologiske og kirkelige problemstillinger på en kritisk og selvstendig måte både i en faglig sammenheng og i en allment relevant kontekst
- kan gjøre den kristne tro aktuell og relevant på ulike arenaer i forhold til akademiske, religiøse, politiske, kulturelle og sosiale utfordringer
- kan formidle kristen tro på en relevant måte gjennom forkynnelse og undervisning
- kan drive strategisk planarbeid for menighetsutvikling og være i stand til å sette slike planer ut i livet
- kan analysere og bearbeide ulike informasjonskilder for å forstå og fortolke lokale og globale kontekster for kirke- og menighetsarbeid
- kan analysere relevante yrkesetiske problemstillinger knyttet til prestedtjeneste og samhandling i menighet og kirkens lokale kontekst

- har informasjonskompetanse på et avansert nivå med sikte på tilegnelse og bearbeidelse av ny kunnskap
kan arbeide selvstendig med vitenskapelige tekster innenfor etablerte normer for akademisk redelighet

4. Arbeids- og undervisningsformer

VID forstår læring som en aktiv og sammensatt prosess der læring skjer både individuelt og i samhandling med andre. Studentene anses som ressurspersoner og medansvarlige aktører som deltar aktivt i læringsfellesskapet og tar ansvar for egen læring og læringsmiljøet i studentgruppen. Profesjonsstudiet i teologi er et fulltidsstudium. Et emne på 10 studiepoeng har forventet studieinnsats tilsvarende 270 timer.

Undervisningen er variert og inneholder studentaktive undervisnings- og læringsformer, forelesninger, seminar, fremlegg/presentasjoner, gruppearbeid, prosjektarbeid, selvstudier og veiledning knyttet til arbeidskrav og kandidatoppgave. Praksisstudier skal gi studenten kjennskap til menighetsarbeid lokalt og globalt samt kjennskap til prestetjenesten i skjæringsfeltet kirke og helse.

Hvert år skal studenten delta i to obligatoriske tverrfaglige profesjonsdager der samtlige årskull i profesjonsutdanningen deltar. Det vil være stor variasjon i tema som på ulikt vis relaterer seg til prestetjenesten og som ikke behandles inngående ellers i studiet; som for eksempel 'psykiske plager og lidelser hos barn og unge', 'diakoni og rus', 'tekster til menighetsblad og kirkens webside', 'kirke og økonomi' og 'kirkekunst og salmesang'. De tverrfaglige profesjonsdagene fremsettes som obligatorisk arbeidskrav i ett av emnene pr semester, jf. de aktuelle emnebeskrivelser.

Det gis ulike former for tilbakemelding underveis i studiet. Dette framgår av de ulike emnebeskrivelser. For å kunne fremstille seg til eksamen i de enkelte emnene forutsettes godkjente arbeidskrav. Bestemmelser om tilstedeværelse i undervisning er nedfelt emnevis.

Pensum fremgår i det enkelte emne. Elektroniske kompendier til aktuelle emner gjøres tilgjengelig på læringsplattformen for emnet i god tid før undervisningsstart.

I praksisstudier og i forbindelse med enkelte obligatorisk aktiviteter, vil studenten måtte beregne egenandel. Dette kan være utgifter til å dekke reise, kost og losji ved for eksempel menighetspraksis, misjonal praksis, institusjonspraksis, leir og retreat.

5. Internasjonalisering

VID vitenskapelige høgskole har lang tradisjon med internasjonalt samarbeid både i utdanningssammenheng og gjennom forskningsnettverk. Høgskolen har utviklet høy kompetanse på internasjonalisering og har partnerinstitusjoner i flere land. Allerede i 1864 ble den første internasjonale studenten, fra Sør-Afrika, tatt opp på teologistudiet i Stavanger.

FTDL i Stavanger har opparbeidet lang og relevant erfaring med både student- og lærermobilitet og kan gjennom dette legge til rette for studenter som ønsker å studere ett semester ved en høyere utdanningsinstitusjon i utlandet. Dette vil styrke studentens kompetanse og gi et komparativt perspektiv på studieprogrammets emner.

Det er flere muligheter for mobilitet i studiet. I 5. semester gis det anledning til fire ukers misjonal praksis i en kirke i utlandet, primært i en av kirkene Det Norske Misjonsselskap (NMS) samarbeider med i Afrika eller Asia. Misjonal praksis skal gi studenten kunnskap og erfaring med en kirkevirkelighet i religiøse og kulturelle kontekster ulik den norske.

I 10. semester er det mulig å studere ved en av høgskolens partnerinstitusjoner. Fakultetet, i samarbeid med internasjonalt kontor, veileder studenten i valg av studiested og emner med sikte på å ta 20 eller 30 studiepoeng. Det vil også være mulig å skrive kandidatoppgaven ved en institusjon i utlandet.

Lærermobilitet gjennom internasjonale gjesteforelesere og ved at høgskolens ansatte har opphold ved internasjonale institusjoner bidrar til gjensidig utveksling av erfaring og kunnskap. Slik får studentene gjennom undervisning oppdatert kunnskap og internasjonale perspektiv på nasjonale utfordringer knyttet til kirke og samfunn. Pensumlitteratur på engelsk gir kjennskap til aktuell fagterminologi på engelsk.

Hvert år tas det opp internasjonale studenter til masterutdanningen i teologi. Emner på høyere grad i profesjonsutdanningen og på masterutdanningen er sammenfallende og undervises derfor på engelsk.

6. Praksisstudier

Den praktisk teologiske utdanningen (PTU) er en integrert del av profesjonsstudiet i teologi og inngår i følgende emner:

- Menighetpraksis, gudstjeneste og forkynnelse (10 stp) – 3. semester
- Kirkelig undervisning, praksis (5 stp) – 4. semester
- Misjonal praksis, lederskap og diakoni (10 stp) – 5. semester
- Institusjonspraksis, sjelesorg og gudstjeneste (10 stp) – 7. semester
- Avsluttende praktisk teologisk utdanning – 12. semester

Praktisk teologisk utdanning (PTU) tilbys også for søkere som ikke går på profesjonsstudiet. Se egne opptakskrav ovenfor.

Målsettingen for praksisstudiene er å forme og utruste prester til lederskap og menighetsutvikling i en misjonal kirke lokalt og globalt. Hele kirkens liv, vekst og utbredelse har sin forankring og motivasjon i evangeliet om Jesus Kristus. Tjeneste og lederskap i kirken utøves i troskap mot Jesus Kristus og det oppdrag han har gitt sin kirke. For en prest/pastor er oppdraget særlig knyttet til forkynnelse og forvaltning av sakramentene (tjenesten med Ord og sakrament). Forming og danning av personlighet og spiritualitet er et viktig anliggende.

Studenter som tar sikte på prestatjeneste i Den norske kirke etter endt utdanning, må i studietiden delta i Bispemøtets ordning *Veien til prestatjeneste* (VTP). Påmelding til VTP innebærer fast tilknytning til et bispedømme gjennom hele studietiden. Det anbefales at slik tilknytning opprettes så tidlig som mulig (<https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/bispemotet/veien-til-prestatjeneste1/>).

Praksis innebærer en samarbeidsrelasjon til en stedlig, kompetent veileder som tilrettelegger praksis. Fire typer veiledet praksis blir tilrettelagt, i tillegg til praksiselementer i andre og fjerde semester: menighetspraksis og institusjonspraksis i Norge, samt misjonal praksis i utlandet eller i Norge, og stiftspraksis (i samarbeid med bispedømmer i Den norske kirke). Forming og danning av studentens personlighet og spiritualitet søkes ivarettatt gjennom individuell og gruppevis veiledning. Retreat og/eller ekskursjon vil normalt inngå i studieløpet.

En student som i praksisstudier får kjennskap til andres personlige forhold, har taushetsplikt etter reglene i forvaltningsloven. PTU utarbeider en taushetserklæring som skal underskrives av studentene.

7. Vurderingsformer

Eksamener avholdes i henhold til forskrift 12. desember 2016 om opptak, studier, eksamen og grader ved VID vitenskapelige høyskole. Vurderingsformene gjengis under beskrivelsen av det enkelte emne. Det vektlegges at vurderingsformene reflekterer emnebeskrivelsen og studentenes arbeid i det aktuelle emne. Det avlegges eksamen i hvert emne ved slutten av semesteret.

Vurderingsuttrykket i de ulike emnene er enten gradert karakter A-E for bestått, F for ikke bestått eller bestått/ikke bestått. Vurderingen fra alle emnene inngår på vitnemålet. Vurderingsuttrykket ved kandidatoppgaven er gradert karakter A-F.

8. Skikkethetsvurdering

VID vitenskapelige høyskole har et lovpålagt ansvar for å vurdere om studentene er skikket til å bli prest. Vurderingen er underlagt forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning (nr.859) med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler § 4-10, sjette ledd. Løpende skikkethetsvurdering foregår gjennom hele studiet. Vurderingen omfatter både faglige og personlige forutsetninger for å utøve yrket, og kriteriene i forskrift må suppleres med skjønn. Studenter som får merknad vedrørende tvil om skikkethet, blir fulgt spesielt opp.

9. Studiets oppbygning

Profesjonsstudiet i teologi er utformet innenfor og i tråd med bestemmelser i:

- lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler
- forskrift 12. desember 2016 nr. 1595 om opptak, studier, eksamen og grader ved VID vitenskapelige høyskole.

Studiet består av 3,5 år lavere grad og 2,5 år høyere grad. Den praktisk-teologiske utdanningen (PTU) er en integrert del av profesjonsstudiet og finner sted i 3., 4., 5., 7., og 12. semester. Det er mulighet for mobilitet i 5. og 10. semester. Det 10. semester gir mulighet for valg av emner som skal studeres ved en partnerinstitusjon. Fakultetet utvikler for tiden sin portefølje i nettbasert emneundervisning, som på sikt vil kunne gi mer fleksibilitet i rammen av studiets nåværende oppbygning.

Under vises en skjematisk oversikt over studiets oppbygning.

År

Høst

Vår

LAVERE GRAD

1	Innføring i Bibelen 10 (GT/NT) Kirkens oppdrag: historisk og aktuelt 10 (KH/MT) Religion og livssyn 10 (RV)	Troslære, menneskesyn og verdvalg 10 (ST) Kristen tro i akademisk kontekst 10 (ST/KH) Kirke og kontekst 10 (PT/KU)
2	Nyttestamentlig gresk 1, 10 (NT) Examen Philosophicum 10 Menighetspraksis, gudstjeneste og forkynnelse 10 (PTU)	Nyttestamentlig gresk 2, 10 (NT) Det nye testamente 15 (NT) Kirkelig undervisning 5 (PTU)
3	Bibelhebraisk 1, 10 (GT) Kirkens historie - reformasjonen og det moderne Norge 10 (KH) Misjonale praksis, lederskap og diakoni 10 (PTU)	Bibelhebraisk 2, 10 (GT) Det gamle testamente 15 (GT) Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis 5
4	Lederskap i kirkelig og interkulturell kontekst 20 (ST/MT) Institusjonspraksis, sjelesorg og gudstjeneste 10 (PTU)	

HØYERE GRAD

4		The Christian faith: New Testament, historical and current perspectives 30 (NT/ST)
5	Contextual theology and religious encounters 10 Worldviews, values and relations in professional practice 5 Theory and science research methods and research ethics 15	International exchange 20 or 30 And/or: Reception of the Old Testament in postcolonial Africa, Asia and Latin America 10 (GT) History of theology from 1600 until the present 10 (KH)
6	Candidate thesis 30	Seks valgemner, 10 (OT/CH/MT/PT), se s.12 Avsluttende praktisk teologisk utdanning <ul style="list-style-type: none"> • Homiletikk, kateketikk og liturgikk 10 • Pastoralteologi, kasualia, sjelesorg og diakoni 10 • Stiftspraksis og kirkerett 10

LAVERE GRAD				
1. studieår				
Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Semester	O/V*
PROFTEOL1010	Innføring i Bibelen (GT/NT)	10	Høst	O
PROFTEOL1020	Kirkens oppdrag: historisk og aktuelt (KH/MT)	10	Høst	O
PROFTEOL1030	Religion og livssyn (RV)	10	Høst	O
PROFTEOL1040	Troslære, menneskesyn og verdivalg (ST)	10	Vår	O
PROFTEOL1050	Kristen tro i akademisk kontekst (ST/KH)	10	Vår	O
PROFTEOL1060	Kirke og kontekst (PT/KU)	10	Vår	O
2. studieår				
Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Semester	O/V*
PROFTEOL2010	Nyttestamentlig gresk 1 (NT)	10	Høst	O
EXPHIL2000	Examen Philosophicum (Exphil)	10	Høst	O
PTU2100	Menighetspraksis, gudstjeneste og forkynnelse (PTU)	10	Høst	O
PROFTEOL2020	Nyttestamentlig gresk 2 (NT)	10	Vår	O
PROFTEOL2030	Det nye testamente (NT)	15	Vår	O
PTU2200	Kirkelig undervisning (PTU)	5	Vår	O
3. studieår				
Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Semester	O/V*
PROFTEOL3010	Bibelhebraisk 1 (GT)	10	Høst	O
PROFTEOL3040	Kirkens historie – Reformasjonen og det moderne Norge (KH)	10	Høst	O
PTU3100	Misjonær praksis, lederskap og diakoni (PTU)	10	Høst	O
PROFTEOL3020	Bibelhebraisk 2 (GT)	10	Vår	O

PROFTEOL3030	Det gamle testamente (GT)	15	Vår	O
PROFTEOL2050	Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis (VID profilemne)	5	Vår	O
4. studieår				
Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Semester	O/V*
PROFTEOL4010	Lederskap i kirkelig og interkulturell kontekst (ST/MT)	20	Høst	O
PTU4100	Institusjonspraksis, sjelesorg og gudstjeneste (PTU)	10	Høst	O
HØYERE GRAD				
PROFTEOL5110	The Christian faith: New Testament, historical and current perspectives (NT/ST)	30	Vår	O
5. studieår				
Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Semester	O/V*
PROFTEOL5010	Contextual theology and religious encounters	10	Høst	O
PROFTEOL5020	Worldviews, values and relations in professional practice (VID-profile)	5	Høst	O
PROFTEOL5030	Theory of science, research methods and research ethics	15	Høst	O
	Alternativ 1			
	International utveksling	20 or 30	Vår	V
	Alternativ 2			
PROFTEOL5120	Reception of the Old Testament in postcolonial Africa, Asia and Latin America (OT)	10	Vår	O
PROFTEOL5130	History of theology from 1600 until the present (CH)	10	Vår	O
PROFTEOL5140	Texts from the history of dogmatics and moral philosophy	10	Vår	V
PROFTEOL5150	Contemporary missiology and world Christianity	10	Vår	V
PROFTEOL5160	Feminist readings of the Bible	10	Vår	V
PROFTEOL5170	Hebrew 3	10	Vår	V

PROFTEOL5180	Intercultural Bible reading in small group fellowships as a resource for diaconal and pastoral ministry	10	Vår	V
PROFTEOL5190	Practical theology. Liturgics and homiletics	10	Vår	V
6. studieår				
Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Semester	O/V*
PROFTEOL6000	Candidate thesis	30	Høst	O
PTU6100	Homiletikk, kateketikk og liturgikk	10	Vår	O
PTU6200	Pastoralteologi, kasualia, sjelesorg og diakoni	10	Vår	O
PTU6300	Stiftspraksis og kirkerett	10	Vår	O
*O=obligatorisk emne, V=valgemne				

Emnebeskrivelser

Innføring i Bibelen

Introduction to the Bible

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PROFTEOL1010 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 40 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: Omfang studentstyrt arbeid: 224 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Plassering i studieløpet Heltid: 1. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen		

Innhold

Bibelen, bestående av Det gamle testamente (GT) og Det nye testamente (NT), danner det teologisk normative grunnlaget for kirkens tro. Skriftene i GT og NT representerer ulike sjangre og gjenspeiler store variasjoner i innhold og historiske omstendigheter. Emnet gir innføring i Bibelen ved lesning av flere skrifter. Noen skrifter leses i helhet, andre skrifter leses det utdrag av. Det foretatte utvalget av skrifter og tekster gjør studenten kjent med alle viktige sjangre i Bibelen, med historisk og teologisk sentrale innholdsmomenter og gir et overblikk over de lange linjene i «den store fortellingen». Emnet legger grunnen og gir forutsetninger for det mer detaljerte studiet av enkelttekster og enkeltemner i NT og GT i de videreførende emnene PROFTEOL2030 Det nye testamente (2. år, 15 studiepoeng) og PROFTEOL3030 Det gamle testamente (3. år, 15 studiepoeng).

Hovedtemaer:

- Bibelen som litterært verk og som hellig skrift
- Sentrale skrifter i Bibelen
- Bibeltekster i tekstlige og historiske kontekster

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har grundig kunnskap om hovedtrekkene ved sentrale skrifter i Bibelen
- kjenner til Bibelens kanon- og teksthistorie
- har kunnskap om utvalgte bibelske temaer
- kjenner til ulike bibelsyn

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan gjengi innholdet i sentrale skrifter i Bibelen og gjøre rede for hovedtanker i disse
- kan finne frem til sentrale skrifter i Bibelen
- kan forklare forholdet mellom de ulike delene av Bibelen og redegjøre for Bibelens store fortelling

- kan sette bibeltekster inn i sine tekstlige og historiske kontekster
- kan drøfte Bibelen som litterær enhet eller helhet

Generell kompetanse:

Kandidaten

- er fortrolig med Bibelen som grunnleggende og hellig skrift i kristendommen
- har bred faglig forståelse av Bibelen

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Selvstudium, inkludert mengdelesning
- Skrivekurs
- Veiledning på essay som inngår i vurderingsform

Obligatoriske aktiviteter

- Tre flervalgstester, hvorav minst to må være godkjent
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Essay 2000 ord +/- 10%	Semesterets undervisningsperiode	A-F	40/100
Skriftlig skoleeksamen	4 timer	A-F	60/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Studentene kan levere et utkast til essay og få faglærers kommentar før endelig innlevering.

Begge vurderingsdelene må være bestått for at kandidaten skal få endelig karakter i emnet.

Pensum

Lesetekster fra Det gamle testamentet:

Historieverk: 1 Mos 1–50; 2 Mos 1–33; 5 Mos 12–26; Jos 6; Dom 4–5; 2 Sam 1–24; 1 Kong 8; 2 Kong 22–25

Historiske noveller: Rut 1–4; Dan 1–6

Poetiske bøker: Sal 1–24; Høys 1–8

Visdomsteologiske bøker: Ordsp 1; 8; Job 1–42; Sir 24 (apokryf)

Profetiske bøker: Jes 1–66; Jer 1–3; 7–9; 29–32; 37–38; Esek 8–11; 33–37; Am 1–9

Apokalypse: Dan 7–12

Lesetekster fra Det nye testamentet:

Evangelietekster: Mark 1–16; Luk 1–24; Joh 1–21

Historieverk: Apg 1–20

Brevlitteratur: 1 Kor 1–16; Gal 1–6; Ef 1–6; Fil 1–4; 1 Tess 1–5; 1 Tim 1–6; Filem 1–25; Jak 1–5; 1 Pet 1–5; 1 Joh 1–5

Apokalypse: Åp 1–5; 12–22

Litteratur:

Hvalvik, Reidar og Stordalen, Terje (1999 eller nyere). Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning. Oslo: Det Norske Bibelselskap. Ss. 19–472.

Til sammen 453 s.

Kirkens oppdrag: historisk og aktuelt

The mission of the church: historical and contemporary perspectives

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PROFTEOL1020 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang
Plassering i studieløpet Heltid: 1. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen		Undervisningsomfang: 30 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 10 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer

Innhold

Emnet gir en bred innføring i kirkens oppdrag i verden med særlig vekt på oldkirken, de store linjer i kirkens historie og nyere norsk kirke- og misjonshistorie. Det gir en kort presentasjon av historiske og samtidige forståelser av misjon, og reflekterer bibelteologisk og systematisk-teologisk over kirkens sendelse. Emnet gir kunnskap om teologiske problemstillinger knyttet til kirkens møte med ulike kulturelle og religiøse kontekster.

Hovedtemaer:

- Kirkens opprinnelse, oppdrag og vekst i de første 400 år
- Kirkens selvforståelse og grunnleggende oppdrag i verden
- De store linjer – kirkens historie gjennom 2000 år
- Ulike misjonsforståelser i historien
- Kirkens misjonale vesen i bibelteologisk og systematisk-teologisk perspektiv
- Perspektiver fra nyere norsk misjonshistorie

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om den kristne kirkes opprinnelse og geografiske spredning i og utenfor Romerriket i de første 400 år, dens utvikling av sentrale lærepunkter, organisasjonsdannelse og overgang til statsreligion
- har oversiktsmessig kunnskap om de store linjer i kirkens historie gjennom 2000 år
- har kunnskap om kirke- og kristenliv i det norske samfunn samt norsk misjon og økumenikk fra ca. år 1800 til nåtid
- har bred kunnskap om historiske og samtidige forståelser av kirkens misjon
- har kunnskap om teologiske problemstillinger knyttet til kirkens tro og praksis i et flerreligiøst samfunn

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan reflektere over kirkehistorisk metode og kildebruk på et grunnleggende akademisk nivå
- kan reflektere kritisk og konstruktivt over kirkens oppdrag i en samtidskontekst

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har grunnleggende forståelse av den kristne kirkes vesen og virke i historie og nåtid
- har grunnleggende forståelse av den kristne kirke som lokalt og globalt trossamfunn
- kan utveksle begrunnede synspunkter med andre på tilsvarende fagnivå og drøfte ulike problemstillinger knyttet til faget
- kan delta i faglig og generell debatt om forståelsen av kirkens oppdrag i en norsk samtidskontekst

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Studentframlegg i plenum
- Gruppearbeid
- Selvstudium
- Veiledning på essay som inngår i vurderingsform

Obligatoriske aktiviteter

- Skrive leserinnlegg på 700 ord (+/- 10 %)
- Forberede og gjennomføre et gruppeframlegg i plenum over oppgitt tema

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Essay over oppgitt emne på 1500 ord (+/- 10 %)	Semesterets undervisningsperiode	A-F	49/100
Muntlig eksamen	30 minutter	A-F	51/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Studentene kan levere et utkast til essay og få faglærers kommentar før endelig innlevering.

Begge vurderingsdelene må være bestått for at kandidaten skal få endelig karakter i emnet.

Pensum

Bøker:

Birkeli, Fridtjov. *Tolv vintrer hadde kristendommen vært i Norge*, Oslo: Verbum, 1995: 65-198. (133 s.)

Elstad, Hallgeir. *Nyere norsk kristendomshistorie*, Bergen: Fagbokforlaget, 2005. (112 s.)

Rasmussen, Tarald og Einar Thomassen. *Kristendommen en historisk innføring*, Oslo: Universitetsforlaget, 2000: 13-336. (323 s.)

Kompendium:

Berentsen, Jan-Martin. *Stående ordre: om misjon og teologi*, Oslo: Credo, 1988: 25-55. (30 s.)

Harbsmeier, Ernst. "Misjon i en luthersk kontekst." I *Reformatorisk kristendom i et globalt-misjonalt perspektiv*, redigert av Andreas Østerlund Nielsen, 11-22. Ny Mission nr. 33. Frederiksberg: Dansk Missionsråd, 2017. (11 s.)

Holter, Knut. "Det gamle testamente og misjonen." I *Missiologi i dag*, red. Jan-Martin Berentsen, Tormod Engelsen og Knud Jørgensen, 23-36. Oslo: Universitetsforlaget, 2004 (2. utg.). (14 s.)

Jørgensen, Jonas Adelin. "Utfordringer fra den globale kristendoms virkelighet til kristen missionstænkning og praksis." I *Edinburgh 1910- 100 år etter: Frå autoritet til autencitet i mission?* redigert av Mogens S. Mogensen, 72-87. Ny Mission nr. 17. Frederiksberg: Dansk Missionsråd, 2017. (15 s.)

Kvalbein, Hans. "Misjon in Det nye testamente." I *Missiologi i dag*, red. Jan-Martin Berentsen, Tormod Engelsen og Knud Jørgensen, 37-73. Oslo: Universitetsforlaget, 2004 (2. utg.). (37 s.)

Mortensen, Viggo. *Hvad hjertet er fuldt af: En håndbog om mission*. København: Anis, 2012: 42-59. (17 s.)

Ott, Graig, Stephen J. Strauss og Timothy C. Tennent. *Encountering Theology of Mission: Biblical Foundations, Historical Developments, and Contemporary Issues*. Grand Rapids, Michigan: Baker Academic, 2010: 292-316. (24 s.)

Shenk, Wilbert R. "Recasting Theology of Mission: Impulses from the Non-Western World." I *Landmark Essays in Mission and World Christianity*, redigert av Robert L. Gallagher og Paul Hertig, 116-132. Maryknoll, New York: Orbis Books, 2009. (16 s.)

Walls, Andrew. "The Gospel as Prisoner and Liberator of Culture: Is There a 'Historic Christian Faith'?" I *Landmark Essays in Mission and World Christianity*, redigert av Robert L. Gallagher og Paul Hertig, 133-145. Maryknoll, New York: Orbis Books, 2009. (12 s.)

Nettressurser

Kim, Kirsteen. "Mission in the Twenty-first Century." *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap* 65/1-2 (2011): 56-75. (19 s.)

Aano, Kjetil. "Er norsk misjon fortsatt liv laga? Norsk misjonsengasjement og vegen vidare." *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap* 68/4 (2014): 217-234. (17 s.)

Anbefalt litteratur

Oftestad, Bernt T. «Kirken i det nye Norge.» I *Norsk kirkehistorie*, redigert av Bernt T. Oftestad, Tarald Rasmussen og Jan Schumacher. Oslo: Universitetsforlaget, 1991: 177-298. (121 s.)

Til sammen 780 s.

Religion og livssyn

Religions and worldviews

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PROFTEOL1030 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 30 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 10 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Studienivå: Lavere grad		
Plassering i studieløpet Heltid: 1. studieår Deltid: Ikke aktuelt Forkunnskapskrav: Ingen		

Innhold

Religioner spiller viktige roller i mange samfunn i dag, og religionsvitenskapen gir nøkler til å studere og forstå disse rollene. Faget religionsvitenskap er i seg selv tverrfaglig og inkluderer ulike tilnærminger til religion. Dette emnet gir også en innføring i aktuelle ikke-religiøse livssyn.

Hovedtemaer:

- Innføring i religionsvitenskapelig teori og metode
- Presentasjon av ulike religioner slik de praktiseres i Norge i dag med hovedvekt på islam
- Innføring i livssynkunnskap
- Presentasjon av de viktigste sekulære livssyn

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om religionsvitenskapelige begreper
- har bred kunnskap om islam, både historisk og slik religionen praktiseres i Norge
- har kunnskap om flere ikke-kristne religioner i Norge med vekt på deres praksis og hverdagsreligion
- har bred kunnskap om aktuelle sekulære livssyn
- kjenner til forsknings- og utviklingsarbeid innenfor religion og livssyn
- kan oppdatere sin kunnskap innenfor dette fagområdet
- har kunnskap om den historiske utvikling av studiet av religion og livssyn

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende religions- og livssynskunnskap på ulike teoretiske og praktiske problemstillinger
- kan reflektere over egen virksomhet i forhold til et bredt spekter av ulike religioner og livssyn
- kan finne, vurdere og anvende fagstoff angående religioner og livssyn

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan møte representanter for ulike religioner og livssyn med forståelse og respekt
- kan formidle sentralt fagstoff angående religioner og livssyn
- kan utveksle synspunkter med andre innenfor dette fagfeltet

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Selvstudium
- Gruppearbeid med poster

Obligatoriske aktiviteter

- Et essay på 1000 ord (+/- 10 %) med tema fra religionsvitenskap
- Et essay på 1000 ord (+/- 10 %) med tema fra livssynskunnskap

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen..

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	4 timer	A-F	100/100

Pensum

Bøker:

Gilhus, Ingvild Sælid, og Lisbeth Mikaelsson. *Hva er religion?* Oslo: Universitetsforlaget, 2007 (145 s.)

Horsfjord, Vebjørn. *Religion i praksis*. Oslo: Universitetsforlaget, 2017, s. 1-121 og s. 185-205 (143 s.)

Vogt, Kari. *Hva er islam?* Oslo: Universitetsforlaget, 2007, (134 s.)

Kraft, Siv Ellen. *Hva er nyreligiøsitet*. Oslo: Universitetsforlaget, 2011(141 s.)

Kompendium:

Lied, Liv Ingeborg. «Skriften på vegg: Bibelen som interiørartefakt». I Gilhus og Mikaelson (red.) *Religion i skrift. Mellom mystikk og materialitet*, Oslo: Universitetsforlaget, 2013, s. 147-169 (24 s.)

Døving, Cora Alexa. «'Pressens mørkemenn/troens tjenere' – posisjon og selvforståelse blant sunni-muslimske imamer». I Døving og Thorbjørnsrud (red.) *Religiøse ledere. Makt og avmakt i norske trossamfunn*, Oslo: Universitetsforlaget, 2012, s. 26-46 (21 s.)

Grande, P.B. *Sentrale livssyn*, Oslo: Gyldendal, 2004, s. 83-98 (15 s.)

Leirvik, Oddbjørn. «Vår humanistiske arv. Kyrkja og livssynshumanismen.» I Beate Fagerli m.fl., *Dialogteologi på norsk*, Oslo: Verbum Akademisk, 2016, s. 36-52. (16 s.)

Svendsen, L.F.H. *Mennesket, moralen og genene: En kritikk av biologismen*, Oslo: Universitetsforlaget 2001, s. 62-91 (30 s.)

Aadnanes, Per Magne. *Livssyn*. Oslo: Universitetsforlaget 2012, s. 11-55 (44 s.) **Til sammen 713 s**

Troslære, menneskesyn og verdivalg

Dogmatics and ethics

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PROFTEOL1040 Antall studiepoeng: Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 30 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 10 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Plassering i studieløpet Heltid: 1. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen		

Innhold

Emnet gir en innføring i den kristne tros læremessige innhold. Det fokuserer både på den bibelske begrunnelse, viktige historiske debatter om læreinnholdet, og dets aktuelle innhold og betydning. Både den lutherske og den økumeniske konteksten blir vektlagt. Videre drøfter emnet ulike aspekter ved menneskesynet og dets betydning for vurderingen av aktuelle etiske spørsmål

Hovedtemaer:

- Sentrale elementer i den kristne tro
- Sentrale og aktuelle etiske problemstillinger
- Historiske og aktuelle debatter om hvordan troslærens og etikkens synspunkter skal vurderes og begrunnes
- Formidling av dogmatiske og etiske problemstillinger i ulike sammenhenger

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om den kristne tro, dens bibelske begrunnelse, historiske utforming og aktuelle betydning
- har bred kunnskap om det kristne menneskesyn, dets begrunnelse og dets konsekvenser for aktuelle verdivalg
- kjenner aktuell forskning om sentrale problemstillinger innen kristen tro og etikk
- kan oppdatere sin kunnskap om kristen tro og etikk

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende faglig kunnskap om kristen tro, det kristne menneskesyn og dets konsekvenser i en faglig, kirkelig og samfunnsmessig sammenheng
- Kan reflektere over egen holdning til og bruk av kunnskap om kristen tro og etikk
- Kan finne og anvende fagstoff om kristen tro og etikk til bruk på ulike nivåer og i ulike sammenhenger

Generell kompetanse:

Kandidaten

- Kan planlegge og gjennomføre arbeidsoppgaver knyttet til forståelse av kristen tro og etikk både i faglige og kirkelige sammenhenger
- Kan formidle fagstoff om kristen tro og etikk på en slik måte at der er relevant i forhold til prekenarbeid, kirkelig undervisning og sjelesorg, og kirkelig ledelse

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Selvstudium
- Innleveringer

Obligatoriske aktiviteter

- Et essay på 1500 ord (+/- 10 %) over et dogmatisk tema
- Et essay på 1500 ord (+/- 10 %) over et tema fra etikken
Ett av essayene skal være utformet som en bibeltime eller foredrag
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	4 timer	A-F	100/100

Annet

Emnet Innføring i Bibelen bør være gjennomført før studenten tar dette emnet.

Pensum

Redse, Arne. *Mennesket i Guds verden*. Oslo: Lunde, 2011. (358 s.)

Mæland, Jens Olav. *Konkordieboken*. Oslo: Lunde, 2000. s. 15-40 og s. 277-295 (43 s.)

Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørmsen. *Kristen etikk – en innføring*. Oslo: Universitetsforlaget, 2011. (257 s.)

Til sammen 658 s.

Kristen tro i akademisk kontekst

The Christian faith in a scholarly context

Fakta om emnet

Emnekode: PROFTEOL1050
Antall studiepoeng:
Tilbys som enkeltemne: Ja
Emnestatus: Obligatorisk emne

Studienivå: Lavere grad

Plassering i studieløpet
Heltid: 1. studieår
Deltid: Ikke fastsatt
Forkunnskapskrav: Ingen

Undervisning

Undervisningsspråk: Norsk
Undervisningssted: Stavanger
Undervisningstermin: Vår
Obligatorisk undervisning: Ja

Praksis

Praksisstudier: Nei

Studentarbeidsomfang

Undervisningsomfang:
30 timer
Omfang annet lærerstyrt arbeid:
10 timer
Omfang studentstyrt arbeid:
230 timer
Totalt antall studentarbeidstimer:
270 timer

Innhold

Dette emnet drøfter historiske og aktuelle perspektiver på forståelsen av teologi som fag i en akademisk kontekst. Det gir også en innføring i grunnleggende ferdigheter i akademisk skriving, og i å presentere og drøfte den kristne tro i andre sammenhenger enn den akademiske.

Hovedtemaer:

- Teologiens historie
- Sentrale temaer i aktuell vitenskapsfilosofi
- Forholdet mellom teologifagets selvforståelse av aktuell vitenskapsteoretisk debatt
- Informasjonskompetanse og kildebruk

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om aktuelle vitenskapsteoretiske problemstillinger, teologifagets historiske utvikling og teologiens selvforståelse i forhold til aktuell vitenskapsteoretisk debatt
- kjenner til aktuelle forskningstrender når det gjelder teologifagets selvforståelse
- kjenner de viktigste normer for akademisk skriving
- kan oppdatere sin kunnskap om hva teologi er

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende kunnskap om teologifagets selvforståelse på ulike teoretiske og praktiske teologiske disipliner
- kan reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning
- kan skrive oppgaver om teologiske problemstillinger
- kan innhente og kvalitetssikre informasjon til bruk i faglig teologisk arbeid

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan drøfte spørsmål relatert til den kristne tros holdbarhet i en faglig, kirkelig og samfunnsmessig sammenheng
- kan formidle og utveksle synspunkter på teologifagets egenart i ulike sammenhenger

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Selvstudium
- Kurs i informasjonskompetanse
- Skriveseminar

Obligatoriske aktiviteter

- Skriveseminar
- Kurs i informasjonskompetanse
- Flervalgstest om informasjonskompetanse
- Et essay over oppgitt emne på 1500 ord (+/- 10 %) med fokus på normer for akademisk skriving
- Et foredrag på 1500 ord (+/- 10 %) eller en digital fortelling på 3-5 min. utarbeidet av en gruppe på 3-4 studenter over et apologetisk emne beregnet på en målgruppe utenfor den akademiske konteksten og framlegges i plenum

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	4 timer	A-F	100/100

Pensum

Bøker:

Hauge, Lars Steinar og Bjørn Holgemes. *Vitenskap og språk: En innføring i vitenskapsfilosofi og logikk*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2005:11-135. (120 s.)

McGrath, Alister. *Historical Theology: An Introduction to the History of Christian Thought*. Oxford: Wiley-Blackwell 2012. (300 s.)

McGrath, Alister. *Christian Theology: An Introduction*. Oxford: Blackwell, 2010 eller senere utgaver, part 2. (100 s.)

Kompendium:

Alfsvåg, Knut. «Troens fundament: Om inkarnasjonen som grunnlag og grense for kristen teologi.» *Tidsskrift for teologi og kirke* 77 (2006): 82-101. (20 s.)

Dalland, Olav og Trygstad, Hilde. «Kilder og kildekritikk.» I Dalland, O. *Metode og oppgaveskriving.*, s. 149-165. Oslo: Gyldendal, 2017. (19 s.)

- Henriksen, Jan-Olav. *Tegn, tekst og tolk: Teologisk hermeneutikk i fortid og nåtid*, Oslo: Universitetsforlaget, 1994: 184-229. (45 s.)
- Henriksen, Jan-Olav. *Teologi i dag: Samvittighet og selvkritikk*. Bergen: Fagbokforlaget, 2007: 126-149. (24 s.)
- McGrath, Alister. *Science & Religion: An Introduction*. Oxford: Blackwell, 1999: 57-87. (30 s.)
- Peters, Ted. *Science, Theology and Ethics*. Aldershot: Ashgate, 2003: 15-39. (25 s.)
- Til sammen 735 s.

Kirke og kontekst

Church and context

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PROFTEOL1060 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Nei Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Ja	Praksisstudier: Ja Praksisomfang: 70 timer
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 30 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 10 timer Omfang studentstyrt arbeid: 160 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Plassering i studieløpet Heltid: 1. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen		

Innhold

Emnet gir en innføring i dagens kulturelle Norge som kontekst for kirkens virksomhet ved hjelp av perspektiv fra kulturkunnskap og praktisk teologi. Emnet fokuserer på kulturforståelse ved å belyse religions- og kulturmøter i det norske samfunn, kulturelt mangfold, identitet, individualisme og det moderne/postmoderne samfunn. Ulike forestillinger om likhet og mangfold, og kjønnsperspektiv i et moderne samfunn blir drøftet. Det gis en innføring i kirken som arbeidssted for ulike profesjoner, som menighetspedagoger, diakoner, kateketer, kantorer og prester, - og i samarbeid med frivillige. Praksisstudier i form av obligatorisk aktivitet i en menighet gjennom hele semesteret skal gi studenten kjennskap til ulike sider ved kirkens virksomhet, som gudstjenester, barne- og ungdomsarbeid og diakonalt arbeid.

Hovedtemaer:

- Kulturforståelse
- Kirken som arbeidssted
- Kirkelige profesjoner i møte med konteksten

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har kunnskap om det norske flerreligiøse og flerkulturelle samfunn som kontekst for kirkens virksomhet
- har kunnskap om kirkens strukturelle oppbygning som kontekst for kirkelig tjeneste
- har kunnskap om ulike profesjoner i kirken
- kjenner til hvordan ulike profesjonsutøvere forholder seg til den lokale konteksten de arbeider i

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende sentrale begrep og teoretiske perspektiv til å analysere det flerkulturelle Norge

- kan reflektere kritisk over utfordringer knyttet til formidling av kirkens tro og praksis i en norsk samtidskontekst

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan utveksle synspunkt og erfaringer med andre i forhold til kirkens virksomhet i samtidens Norge
- kan formidle skriftlig og muntlig sentralt fagstoff om teorier og begrep knyttet til kulturkunnskap og praktisk teologi om forholdet mellom kirke, kultur og kontekst

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Studentframlegg i plenum
- Selvstudium
- Praksisstudier
- Refleksjonsgrupper knyttet til praksisstudier
- Ekskursjon

Obligatoriske aktiviteter

- Praksisstudier med innlevering av logg
- Et essay på 1000 ord (+/- 10%)
- Kontekstorientert læringsuke (KOL-uke) med avsluttende presentasjon i plenum

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Hjemmeeksamen, 2500 ord (+/- 10 %)	3 dager	A-F	100/100

Annet

Praksisstudier i dette emnet er ikke veiledet men er en obligatorisk deltagende aktivitet. Denne obligatoriske aktiviteten skal forberede studenten til praktikumsstudier i 3. semester på profesjonsutdanningen og bachelor i teologi, spesialisering menighetsutvikling og spesialisering menighetspedagogikk.

Studenten skal føre logg over praksisstudier for å dokumenterer observerende og deltagende obligatorisk aktivitet i en menighet utvalgt av studiestedet.

Pensum

Bøker:

Dahl, Øyvind. *Møte mellom mennesker. Innføring i interkulturell kommunikasjon*. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2013. (281 s.)

Fretheim, Kjetil. (red). *Ansatte og frivillige. Endringer i Den norske kirke*. IKO-Forlaget AS, 2014. (130 s.)

Leirvik, Oddbjørn. *Religionspluralisme: Mangfold, konflikt og dialog i Norge*. Oslo: Pax Forlag, 2007. 10-75 (65 s.)
Modéus, Fredrik. *Längta efter liv: Församlingsväxt i Svenska kyrkan*. Stockholm: Verbum, 2009, s. 141-226. (85 s.)

Kompendium:

Baasland, Ernst. *Kristendom på norsk*. Oslo: Luther Forlag, 1995, s.101-113. (13 s.)
Berentsen, Jan-Martin. «Kristendom og religionene.» I Berentsen, J.-M., T. Engelsen og K. Jørgensen. *Missiologi i dag*, s. 220-241. Oslo: Universitetsforlaget, 2004 (2. utg.). (21 s.)
Botvar, Pål Ketil. «Endringer i nordmenns religiøse liv.» I *Religion i dagens Norge. Mellom sekularisering og sakralisering*, red. Botvar, Pål Ketil og Ulla Schmidt, 11-24. Oslo: Universitetsforlaget, 2010. (13 s.)
Engelsen, Tormod. «Misjon og kultur.» I Berentsen, J.-M., T. Engelsen og K. Jørgensen. *Missiologi i dag*, s. 242-261. Oslo: Universitetsforlaget, 2004 (2. utg.). (20 s.)
Eriksen, Thomas Hylland. *Hva er sosialantropologi*. Oslo: Universitetsforlaget, 2006, s. 135-150. (15 sider)
Heitmann, J.H. Samhandling i menighetsutviklende prosesser. Fellesskap av tjenester og dilemma knyttet til ulike ansvarsroller. *Prismet* (4), (2011), 243-257. (14)
Olsen, Jørn Henrik. «Religionsteologiens tre blodtyper: A, B og C.» I *Religionsteologi*, red. H. Nielsen, 27-42. Fredriksberg: Unitas, 2004. (16 s.)
Skjevesland, Olav. *Invitasjon til praktisk teologi: En faginnføring*. Oslo: Luther Forlag, 1999, s. 79-91. (12 s.)
Stålsett, Sturla. "Hvor finner teologien sted?" *Norsk tidsskrift for misjon* nr. 49 (1995) 2: 83-100. (17.s)

Nettressurser:

Austnaberg, Hans og Erling Birkedal. «Trusopplæringa sitt potensial i utvikling av menigheten.» *Prismet* 3/17 (2017), 169-188 (17 s.) <https://journals.uio.no/index.php/prismet/article/view/5556/4890>
Kirkerådet. Plan for diakoni for Den norske kirke. 2008. www.kirken.no. (25 s.)

Til sammen 744 s.

Nytestamentlig gresk 1

New Testament Greek 1

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PROFTEOL2010 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne Studienivå: Lavere grad Plassering i studieløpet Heltid: 2. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 40 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer

Innhold

Dette er et innføringsemne i nytestamentlig gresk for nybegynnere og består av grammatikkundervisning, innlæring av gloser og lesning av bibeltekst. Emnet starter med en innføring i det greske alfabetet og andre fenomener knyttet til nytestamentlig gresk som skriftlig språk, sammen med forklaring av fonologi. Fokus deretter er på ulike ordklasser og bøyninger av disse, samt enkel syntaks. Enkle bibeltekster leses for å øke forståelsen for de lærte fenomenene. Emnet krever stor grad av egeninnsats. Studentdrevne kollokviegrupper anbefales.

Hovedtemaer:

- Fonologi
- Morfologi
- Syntaks
- Vokabular

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har god kunnskap om fonologi
- kan enkel syntaks
- behersker utvalgte morfologiske former med vekt på substantiv samt utvalgte former av verbet
- har grunnleggende ordforråd

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan til en viss grad bruke vitenskapelige tekstutgaver, leksika og Accordance eller tilsvarende for arbeid med Det nye testamente på grunnspråket
- kan gjennomføre emnet Nytestamentlig gresk 2

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har generell forståelse av grammatikk og grammatikalske kategorier
- kjenner til strategiske arbeidsmåter for å tilegne seg antikke språk
- er i stand til å gjenkjenne språklige mønstre i møte med fremmedspråk
- får forståelse for oversettelsesproblematikk
- vet hvordan teksttolkning henger sammen med kunnskap om grunnspråket

Arbeids- og undervisningsformer

- Grammatikkundervisning
- Øvelsesoppgaver
- Tekstgjennomgang
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Fem korte, skriftlige innleveringer. Minst fire av disse må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	2 timer	Bestått/ikke bestått	100/100

Annet

Det forventes at studentene deltar aktivt i undervisningen, samt disponerer dataprogrammet Accordance eller tilsvarende.

Pensum

Tekstutgaver og oppslagsverk

Novum Testamentum Graece. Based on the work of Eberhard and Erwin Nestle. Edited by Barbara and Kurt Aland, Johannes Karavidopoulos, Carlo M. Martini, Bruce M. Metzger, 28th Revised Edition. Edited by the Institute for New Testament Textual Research Münster/Westphalia under the direction of Holger Strutwolf. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2012. (= Nestle-Aland²⁸). Følgende tekster: Matt 1,18-2,12; 3,11-17; 4,24-5,48; 6,5-15; Mark 1,14-20; 4,1-5,20; Luk 2,1-14; 8,1-3; 10,38-42; Joh 1,1-51; 3,1-36; 5,19-47; 6,22-71; 10,1-21; 12,20-50.

A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature, 3rd edition, revised and edited by Frederick William Danker, based on *Walter Bauer's Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der übrigen urchristlichen Literatur*, 6th edition, ed. Kurt Aland and Barbara Aland, with Viktor Reichmann and on previous English editions by W.F. Arndt, F.W. Gingrich, and F.D. Danker. Chicago, London: The University of Chicago Press: 2000 (forkortet: BDAG).

Disse finnes både i digitale (f.eks. i Accordance) og i trykkete utgaver. NT-utgaven må inneholde tekstkritisk apparat. BDAG kan eventuelt erstattes med:

Ulrichsen, Jarl Henning. *Gresk-norsk ordbok til Det nye testamente*. Bind 1: A – I; Bind 2: K – Ω. Trondheim: Tapir Akademisk, 2009.

Lærebok:

Mounce, William D. *Basics of Biblical Greek: Grammar*. 4 utgave. Grand Rapids: Zondervan, 2019: Kapitlene 1-11; 15-18; 21-23 (202 s.).

Studenter som ønsker det, kan erstatte denne boken med tilsvarende paragrafer i:

Leivestad, Ragnar. *Nytestamentlig gresk grammatikk*. Nyutgave ved Bjørn Helge Sandvei [= 3. utgave], 3. opplag, Oslo: Universitetsforlaget, 2003. Faglærer oppgir hvilke paragrafer som er aktuelle.

I tillegg skal alle studenter ha:

Mounce, William D. *Basics of Biblical Greek: Workbook*. 4 utgave. Grand Rapids: Zondervan, 2019.

Examen Philosophicum

Examen Philosophicum

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: EXPHIL2000 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad Plassering i studieløpet Heltid: 2. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 30 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 10 timer Omfang studentstyrt arbeid: 240 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer

Innhold

Emnet gir en innføring i europeisk filosofi-, etikk- og vitenskapshistorie fra den greske oldtid og fram til i dag. Det skal oppøve studentenes evne til kritisk tenkning og til å ta stilling til ulike filosofiske og etiske problemstillinger. En målsetting er å lære studentene å se sammenhengen mellom filosofiske og etiske debatter og aktuelle faglige og allmennkulturelle problemstillinger. Hovedvekten ligger på den europeiske filosofihistorien, og studiet konsentrerer seg om de store greske oldtidstenkerne, den vest-europeiske middelalderen, frambruddet av den nyere tid når det gjelder politisk, vitenskapelig og filosofisk tenkning, samtidig som studentene også skal få et visst møte med mangfoldet i tenkningens utvikling de siste to hundre år.

Hovedtemaer:

- Filosofiens og etikkens historie
- Vitenskapshistorie med hovedvekt på framveksten av den moderne, vitenskapelige verdensbildet
- En kritisk vurdering av de historisk viktige argumentasjonsmåtene i filosofi og etikk med vekt på deres holdbarhet og konsistens

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om europeisk filosofi-, etikk- og vitenskapshistorie
- kjenner til viktige filosofiske og etiske problemstillinger og ulike vurderinger av disse
- har kunnskap om sentrale, normative etiske teorier
- er kjent med kriterier for vurdering av argumentasjon
- kan oppdatere sin kunnskap om filosofiske og etiske emner

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende kunnskap om filosofiske og etiske teorier på faglige og generelle problemstillinger

- kan reflektere over egen faglig og yrkesmessig praksis i lys av filosofiske og etiske debatter
- kan finne og bruke informasjon om filosofiske og etiske problemstillinger i ulike sammenhenger

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har innsikt i sammenhengen mellom filosofiske og etiske problemstillinger og aktuelle debatter i samfunnet
- kan formidle filosofisk og etisk fagstoff både skriftlig og muntlig
- kan utveksle synspunkter på filosofiske og etiske problemstillinger med andre

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Innleveringer
- Gruppearbeid
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- To essays på 500 ord (+/- 10 %), som fokuserer på kandidatens evne til å ta stilling til filosofiske og etiske problemstillinger
- Et gruppearbeid hvor gruppen forbereder og gjennomfører en panelsamtale over et oppgitt emne fra pensum. Obligatorisk tilstedeværelse også ved de andre gruppenes panelsamtaler.

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	4 timer	A-F	100/100

Pensum

Bøker:

Johansen, Kjell Eyvind og Arne Johan Vetlesen. *Innføring i etikk*. Oslo: Universitetsforlaget, 2009. (230 s.)

Tollefsen, Torstein, Henrik Syse og Rune Fritz Nicolaisen. *Tenkere og ideer: Filosofiens historie fra antikken til vår egen tid*, Oslo: Gyldendal, 2003. Stjernemerket stoff er ikke pensum. (370 s.)

Warburton, Nigel. *Philosophy. The Essential Study Guide*. Rutledge, 2004. 100 s.

Kompendium:

Hauge, Lars Steinar og Bjørn Holgemes. *Vitenskap og språk: En innføring i vitenskapsfilosofi og logikk*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2005, s. 177-190.

Til sammen 715 s.

Menighetspraksis, gudstjeneste og forkynnelse

Internship in congregation, worship and preaching

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PTU2100 Antall studiepoeng: 10	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger	Praksisstudier: Ja Praksisomfang: 108 timer (27 timer à 4 uker)
Tilbys som enkeltemne: Nei Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Ja	Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 30 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 10 timer Omfang studentstyrt arbeid: 122 timer (inklusive gjennomføring av leir) Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Studienivå: Lavere grad		
Plassering i studieløpet Heltid: 2. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: 60 studiepoeng teologi/kristendom på bachelornivå.		

Innhold

Emnet gir en grunnleggende innføring i forkynnelse (homiletikk) og gudstjeneste (liturgikk). Dette forbereder studenten til menighetspraksis. I praksisperioden er det undervisning på VID en dag i uka. For å kunne formidle det kristne budskap gjennom ulike former for forkynnelse fokuserer emnet på metode og øvelse i å forberede og gi tilbakemelding på preken, tekstarbeid, samt å forholde seg reflektert til egen person og tilhørere. Emnet gir en grunnleggende innføring i gudstjenestens teologiske forutsetninger i en luthersk kirke og kirkeårets betydning for kristen gudstjenestefeiring. Særsilt oppmerksomhet vies ordning for hovedgudstjeneste i Den norske kirke. Det legges også opp til (liturgiske) øvelser der studentene trener på og får tilbakemelding på oppgaver som medliturg i gudstjenester. Bidrag i skolens andaktsliv inngår i emnet. Menighetspraksis gir muligheter for erfaring og refleksjon i tilknytning til praksis i en lokal folkekirkemenighet, og skal bidra til å utvikle personlig og faglig identitet med tanke på kirkelig tjeneste. Deltakelse i menighetspraksis innebærer en samarbeidsrelasjon til en stedlig veileder som har ansvar for å tilrettelegge praksis. Tyngdepunktet i veiledningen ligger i brytningen mellom person, yrkesutøvelse og teologi. Ut plassering kan skje individuelt eller i gruppe, og praksisen er observerende og deltakende.

Hovedtemaer:

- Forkynnelse
- Gudstjeneste
- Menighetspraksis

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om gudstjenestens og forkynnelsens plass i en menighets liv og kjenner til de ulike lederfunksjonene i menigheten
- har kunnskap om prekenhistorie og metode i forberedelse av preken og prekenbeskrivelse
- kjenner til den rolle forkynneren og tilhørerne spiller i forkynnelsen

- kjenner til teologiske forutsetninger og generelle retningslinjer for Ordning for hovedgudstjeneste i Den norske kirke samt kirkeårets betydning for kristen gudstjenestefeiring
- har bred kunnskap om gudstjenestens ordo og dens enkelte ledd

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende faglig kunnskap til å reflektere over egen framferd i møter og samtaler i ulike sammenhenger i menigheten
- kan reflektere over kirkelig ansatte sine roller i ulike menighetssammenhenger, særlig som forkynnere og gudstjenestemedarbeidere
- kan anvende Bibelen og kunnskap om tilhørere, bilder og fortellinger til å formidle kristen tro til ulike tilhørere
- behersker relevante faglige verktøy for å kunne forberede, formidle og evaluere en kort preken
- kan anvende faglig kunnskap til å være med å planlegge og gjennomføre gudstjenester, i samarbeid med prest og øvrige ansatte og frivillige i menigheten
- kan samarbeide med andre i planlegging og gjennomføring av leir

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan reflektere rundt viktige problemstillinger knyttet til samarbeid om planlegging og gjennomføring av gudstjenester
- har innsikt i etiske problemstillinger knyttet til egen person som forkynner og gudstjenestemedarbeider
- kan utveksle erfaringer med stabsfelleskap og fagfelleskap om homiletikk og liturgikk

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Praktiske øvelser
- Individuelle framlegg
- Muntlig framføring av kort preken med påfølgende respons
- Individuelle samtaler med faglærer og eksterne veiledere
- Leirforberedelse og leir
- Praksis i menighet
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Obligatorisk tilstedeværelse i undervisning og tverrfaglig profesjonsdag (minimum 80%)
- Innlevering av følgende element:
 - Egenrefleksjon (600-1000 ord)
 - Kort preken (800-1000 ord) med faglig innledning (600-800 ord)
 - Individuelt refleksjonsnotat fra praksisperioden (600-1000 ord) med etterfølgende samtale
- Aktiv deltakelse i prekeneseminar med respons
- Planlegge og gjennomføre en barneleir fra fredag til søndag på et leirsted i nærheten. Dette skjer i samarbeid med studenter på PTU 3. og 5. semester. Studentene har ansvar for leiren i sin helhet. Det gjelder PR, forberedelser av alt det praktiske, samt åndelig og sosialt innhold, gjennomføring av leiren og aktiv deltakelse i evaluering av leiren
- Aktive bidrag i skolens andaktsliv

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent for at studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Praksisstudier	4 uker, 108 timer	Bestått/ikke bestått	50/100
Muntlig eksamen	30 minutter	Bestått/ikke bestått	50/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Vurdering består av to deleksamener. Praksisstudier må være gjennomført og bestått for at studenten skal kunne avlegge muntlig eksamen.

Praksisstudier forutsetter 90% tilstedeværelse. Ved fravær utover dette, som ved sykdom, må emnet tas på nytt.

Pensum

Bøker:

Gudstjeneste for Den norske kirke. Oslo: Eide Forlag, 2011: kap 2.5-2.84, 5, 6, 7 og 8 (221 s. som tilsvarer 160 s.)

Jakobsen, Rolv Nøtvik og Gunnfrid Ljones Øierud. *Prekenbeskrivelse. Forstå – formidle – forbedre – forkynne*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2009: 15-110 (95 s.)

Nordhaug, Halvor. ... *så mitt hus kan bli fullt. En bok om prekenen*. Oslo: Luther Forlag, 2000: 51-78, 107-168. (88 s.). (Finnes også elektronisk på https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2008100104022)

Kompendium:

Fee, Gordon D. *New Testament Exegesis. A Handbook for Students and Pastors*. Louisville/London: Westminster John Knox Press, 2002: 133-154 (21 s.)

Gaarden, Marianne. «Prædikenen som subjektiv meningsproduksjon - Forholdet mellom prædikant og kirkegænger.» I *En gudstjeneste - mange perspektiver*, redigert av Kirstine Helboe Johansen and Jette Bendixen Rønkilde, Anis: København, 2013: 111-141 (31 s.)

Halldorf, Peter. *Hellig år*. Oslo: Luther forlag, 2012: 39-40, 58-62, 87-91, 159-161, 174-178 og 182-185 (24 s.)

Harbsmeier, Eberhart and Hans Raun Iversen. *Praktisk teologi*. Frederiksberg, ANIS, 1995: 348-380 (33 s.)

Ordning for dåp i Den norske kirke. https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-troen/gudstjeneste---liturgi/daapsliturgi_2017_bokmaal.pdf (8 s.)

Thompson, Jamen W. «Interpreting Texts for Preaching.» I *Teaching Preaching as a Christian Practice. A New Approach to Homiletical Pedagogy*, redigert av Thomas G. Long and Leonora Tubbs Tisdale, 61-74. Louisville. London: Westminster John Knox Press, 2008. (14 s.)

Til sammen: 474 s.

Nytestamentlig gresk 2

New Testament Greek 2

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PROFTEOL2020 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang
Plassering i studieløpet Heltid: 2. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Bestått PROFTEOL2010 Nytestamentlig gresk.		Undervisningsomfang: 40 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer

Innhold

Emnet bygger videre på PROFTEOL2010 Nytestamentlig gresk 1 og vektlegger særlig ytterligere morfologi, syntaks og vokabular, samt lesing av tekst. Det kreves stor grad av selvstudium. Studentdrevne kollokviegrupper anbefales. Emnet er tett koordinert med emnet Det nye testamente.

Hovedtemaer:

- Grammatikk (fonologi, morfologi, syntaks)
- Vokabular
- Lesetrening

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har grunnleggende kunnskap om syntaks
- behersker utvalgte morfologiske former med vekt på pronomen samt verbbygninger utover det som dekkes i Nytestamentlig gresk 1
- har omfattende ordforråd

Ferdigheter:

Kandidaten

- er i stand til å lese, analysere og oversette greske tekster både i NT og i andre skrifter, som Septuaginta og apostoliske fedre
- kan arbeide selvstendig med vitenskapelige tekstutgaver og språklige hjelpemidler (grammatikker, ordbøker, digitale verktøy som Accordance)
- kan gjennomføre videregående gresk- og bibelvitenskapelige studier

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan gjøre aktivt bruk av grunnteksten i prekenforberedelser
- har generell forståelse av grammatikk og grammatikalske kategorier
- kjenner til strategiske arbeidsmåter for å tilegne seg antikke språk
- er i stand til å gjenkjenne språklige mønstre i møte med fremmedspråk
- får forståelse for oversettelsesproblematikk
- vet hvordan teksttolkning henger sammen med kunnskap om grunnspråket

Arbeids- og undervisningsformer

- Grammatikkundervisning
- Øvelsesoppgaver
- Tekstgjennomgang
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Fem korte, skriftlige innleveringer. Minst fire av disse må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Muntlig eksamen	40 minutter	A-F	100/100

Annet

Det forventes at studentene deltar aktivt i undervisningen, samt disponerer dataprogrammet Accordance eller tilsvarende.

Pensum

Tekstutgaver og oppslagsverk

Novum Testamentum Graece. Based on the work of Eberhard and Erwin Nestle. Edited by Barbara and Kurt Aland, Johannes Karavidopoulos, Carlo M. Martini, Bruce M. Metzger, 28th Revised Edition. Edited by the Institute for New Testament Textual Research Münster/Westphalia under the direction of Holger Strutwolf. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2012. (= Nestle-Aland²⁸). Følgende tekster: Matt 9,1-13.35-38; 10,1-15; 16,13-28; 17,1-9; 19,3-22; 21,1-9; 22,15-40; 25,31-46; 26,26-29.36-46; 27,32-54; 28,1-10.16-20; Mark 16,1-8; Luk 6,1-5; 15,11-32; 22,14-46; 23,26-48; 24,1-12; Joh 13,31-14,31; 17,1-26; 20,1-31; Apg 2,22-47; 3,11-26; 6,1-15; 8,26-40; 9,1-22; 11,19-26; 15,1-22; 1 Kor 7,17-24; Gal 3,26-29; Ef 5,21-6,9; Filem 1-25.

A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature, 3rd edition, revised and edited by Frederick William Danker, based on *Walter Bauer's Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der übrigen urchristlichen Literatur*, 6th edition, ed. Kurt Aland and Barbara Aland, with Viktor Reichmann and on previous English editions by W.F. Arndt, F.W. Gingrich, and F.D. Danker. Chicago, London: The University of Chicago Press: 2000 (forkortet: BDAG).

Disse finnes både i digitale (f.eks. i Accordance) og i trykkete utgaver. NT-utgaven må inneholde tekstkritisk apparat. BDAG kan eventuelt erstattes med:

Ulrichsen, Jarl Henning. *Gresk-norsk ordbok til Det nye testamente*. Bind 1: A – I; Bind 2: K – Ω. Trondheim: Tapir Akademisk, 2009.

Lærebok:

Mounce, William D. *Basics of Biblical Greek: Grammar*. 4 utgave. Grand Rapids: Zondervan, 2019: Kapitlene 12-14; 19-20; 24-36 (204 s.).

Studenter som ønsker det, kan erstatte denne boken med tilsvarende paragrafer i:

Leivestad, Ragnar. *Nytestamentlig gresk grammatikk*. Nyutgave ved Bjørn Helge Sandvei [= 3. utgave], 3. opplag, Oslo: Universitetsforlaget, 2003. Faglærer oppgir hvilke paragrafer som er aktuelle.

I tillegg skal alle studenter ha:

Mounce, William D. *Basics of Biblical Greek: Workbook*. 4 utgave. Grand Rapids: Zondervan, 2019.

Det nye testamente

New Testament

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PROFTEOL2030 Antall studiepoeng: 15 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 56 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 6 timer Omfang studentstyrt arbeid: 343 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 405 timer
Plassering i studieløpet Heltid: 2. studieår Deltid: Ikke fastsatt		

Forkunnskapskrav: Bestått emnene PROFTEOL1010 Innføring i Bibelen og PROFTEOL2010 Nytestamentlig gresk 1 for å delta, og emnet PROFTEOL2020 Nytestamentlig gresk 2 for å ta eksamen, eller tilsvarende.

Innhold

I Det nye testamente (NT) inngår de skriftene som er de viktigste historiske kildene om Jesus og urkristendommen. Sammen med Det gamle testamente (GT) utgjør NT den kristne Bibel, som danner det teologisk normative grunnlaget for kirkens tro. Av begge disse grunner inntar studiet av NT en sentral plass i det teologiske profesjonsstudium. I dette emnet Det nye testamente legges hovedvekten på nytestamentlig tidshistorie, urkristendommens historie i det 1. århundre, evangeliene og Apostlenes gjerninger. Studiet av NT videreføres i emnet PROFTEOL5010 Christian Faith – New Testament, historical and current perspectives i 4. studieår, med hovedvekt på Paulus-brevene og nytestamentlig teologi.

Hovedtemaer:

- Nytestamentlig tidshistorie
- Innledningsspørsmål til evangeliene
- Det synoptiske spørsmål
- Detaljeksegese av utvalgte tekster i Matteusevangeliet og noen synoptiske paralleller
- Den historiske Jesus
- Detaljeksegese av utvalgte tekster i Johannesevangeliet
- Urkristendommens historie, reflektert i utvalgte tekster i Apostlenes gjerninger
- Casestudium av håndteringen av tradisjonelle etniske, sosiale og kjønnsmessige skiller og spenninger i urkristendommen

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om nytestamentlig tidshistorie, den historiske Jesus og urkristendommens historie og misjon.
- har bred kunnskap om de nytestamentlige evangeliene og Apostlenes gjerninger, med særlig vekt på fortolkningen av utvalgte tekster studert i den greske grunnteksten.
- kjenner til NT-fagets forskningshistorie og aktuell forskningsmessig metode- og teordiskusjon.

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende eksegetisk metode i fortolkning av andre nytestamentlige tekster i den greske grunnteksten enn dem som inngår i emnets tekstutvalg.
- kan anvende NTs tekster i forkynnelse og undervisning på en faglig basert måte inn mot kirke, academia og samfunn.
- kan benytte relevante bibelvitenskapelige verktøy og informasjonskilder metodisk og konsistent.
- kan reflektere faglig over egen omgang med NTs tekster.

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har innsikt i relevante fag-, yrkes- og forskningsetiske problemstillinger som NT-faget berører.
- kan planlegge og gjennomføre varierte arbeidsoppgaver og prosjekter over tid der NT-faget med sitt innhold inngår og/eller er relevant og aktuelt.
- kan formidle sentralt fagstoff og problemstillinger fra NT, f.eks. i faglig debatt.

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Eksegetisk metodeseminar

Obligatoriske aktiviteter

- Deltagelse i eksegetisk metodeseminar
- En detaljeksegetisk oppgave på 3500-4000 ord over en tildelt tekst fra det detaljeksegetiske pensum, med et homiletisk utblikk
- Notat på 2000 ord (+/- 10 %) med vurdering av i hvilken grad og på hvilken måte to prekener, holdt i en gudstjeneste som studenten har vært til stede i, anvender og aktualiserer viktige eksegetiske innholdsmomenter i de tilgrunnliggende NT-tekstene. Notatet legges frem og diskuteres i seminar.

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	6 timer	A-F	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Tillatte hjelpemidler under eksamen

Vitenskapelige tekstutgaver, moderne bibeloversettelser, konkordanser, språklige leksika. I alle tekstutgaver er det tillatt å streke under lesemåter i apparatet, samt ved hjelp av en strek under henvisningsbokstaven (-tegnet) oppe i teksten å signalisere en slik understrekning. Det er også tillatt å føye til lesemåter eller konjekturen som ikke finnes i apparatet, inkludert angivelse av grunnlag eller motivering for disse. I slike tilfeller brukes kun de vanlige tegn, bokstaver eller termini som forekommer i apparat og tekst i de godkjente tekstutgaver. I Synopsen kan særstoff/fellesstoff være avmerket, f.eks. ved bruk av forskjellige farger, men uten bruk av ord, bokstaver eller tall. Utover dette er i tekstutgavene ingen tilføyelser, merker eller understrekninger tillatt, i leksikon og konkordans overhodet ingen. Dog tillates i

leksika markeringer av tall og/eller bokstaver i begynnelsen av underavsnitt i artiklene. Likeså tillates alfabetregister i leksika og konkordanser.

Vitenskapelige tekstutgaver

Novum Testamentum Graece. Based on the work of Eberhard and Erwin Nestle. Edited by Barbara and Kurt Aland, Johannes Karavidopoulos, Carlo M. Martini, Bruce M. Metzger, 28th Revised Edition. Edited by the Institute for New Testament Textual Research Münster/Westphalia under the direction of Holger Strutwolf. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2012 (= Nestle-Aland²⁸) (Også 26. utgave, 1979 ff [= Nestle-Aland²⁶], og 27. utgave, 1993 ff [= Nestle-Aland²⁷], kan benyttes.)

The Greek New Testament, ed. by Barbara Aland, Kurt Aland, Johannes Karavidopoulos, Carlo M. Martini and Bruce M. Metzger, 5. revised edition. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft; United Bible Societies, 2014. Også 3. utgave, 1975 (corrected 1983), og 4. utgave, 1993, kan benyttes.

Synopsis Quattuor Evangeliorum, ed. Kurt Aland, 15. revidierte Auflage. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1996 ff. Også tidligere opplag kan benyttes.

Huck, Albert & Hans Lietzmann, *Synopse der drei ersten Evangelien*, 12. Auflage. Tübingen: J.C.B.Mohr (Paul Siebeck), 1975.

Septuaginta. Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes. Editio Alfred Rahlfs. Editio altera quam recognovit et emendavit Robert Hanhart. Duo volumina in uno. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2006. Også den eldre utgaven, *Septuaginta*, editio Alfred Rahlfs, 2 vol. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1935 (Editio minor: Duo volumina in uno, 1979), kan benyttes.

Konkordanser

Schmoller, Alfred, *Handkonkordanz zum griechischen Neuen Testament / Pocket Concordance to the Greek New Testament*, revised by Beate Köster, Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1989. Også eldre utgaver av Schmollers konkordans kan benyttes (1938 ff) selv om de ikke er basert på den greske teksten i Nestle-Aland²⁶ og Greek New Testament, 3rd edition.

Computer-Konkordanz zum Novum Testamentum Graece von Nestle-Aland, 26. Auflage und zum Greek New Testament, 3rd edition, hrsg. vom Institut für Neutestamentliche Textforschung und vom Rechenzentrum der Universität Münster. Berlin; New York: de Gruyter, 1980. Fra 3. opplag, 1987, under tittelen: *Concordance to the Novum Testamentum Graece ... /Konkordanz zum Novum Testamentum Graece ...*

Morrish, George, *A Concordance of the Septuagint*. London: Samuel Bagster & Sons Ltd, 1970.

Språklige leksika

A Greek-English Lexicon of the New Testament and other Early Christian Literature, 3rd edition, revised and edited by Frederick William Danker, based on *Walter Bauer's Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der übrigen urchristlichen Literatur*, 6th edition, ed. Kurt Aland and Barbara Aland, with Viktor Reichmann and on previous English editions by W.F. Arndt, F.W. Gingrich, and F.D. Danker. Chicago; London: The University of Chicago Press: 2000 (BDAG).

Bauer, W., W.F. Arndt, F.W. Gingrich & F.W. Danker, *A Greek-English Lexicon of the New Testament and other Early Christian Literature*, 2nd edition. Chicago; London: The University of Chicago Press, 1979 (BAGD).

Bauer, Walter: *Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur*, 6., völlig neu bearbeitete Auflage, hrsg. von Kurt Aland und Barbara Aland. Berlin; New York: de Gruyter, 1988. Også tidligere opplag kan benyttes.

Ulrichsen, Jarl Henning, *Gresk-norsk ordbok til Det nye testamente*. Bind 1: A – I; Bind 2: K – Ω. Trondheim: Tapir Akademisk, 2009.

Newman, Barclay M., *A Concise Greek-English Dictionary of the New Testament*. Revised Edition. London: United Bible Societies, 2010. Også tidligere opplag kan benyttes.

Greek-English Lexicon of the Septuagint. Revised edition. Compiled by Johan Lust, Erik Eynikel & Katrin Hauspie. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2003.

Rehkopf, Friedrich, *Septuaginta-Vokabular*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1989.

Moderne bibeloversettelser til norsk, andre skandinaviske språk, engelsk, tysk, fransk, spansk osv. Det er ikke tillatt å benytte utgaver med utførlige forklarende noter til teksten eller der det inngår tillegg med faktaopplysninger i form av ordforklaringer, tidstabeller e.l. (Dette gjelder f.eks. den såkalte *Studiebibelen* og de fem bindene *Det nye testamente revidert*. Oslo: Det Norske Bibelselskap, 2003–2005 og utgaven *Bibelen Ressurs*, fra Norsk Bibel A/S).

Ifølge studieplanen forventes eksamen i «Det nye testamente» å bli avlagt på et tidspunkt studenten ennå ikke har lært bibelhebraisk. Dersom studenten har bibelhebraiske kunnskaper og ønsker å benytte hebraisk tekstutgave av Det gamle testamente og andre hebraiskbaserte hjelpemidler, er de nedenfor opplistede tillatte. I dette tilfelle skal det opplyses i eksamensbesvarelsen hvilke av de følgende tekstutgavene og hjelpemidlene som er blitt anvendt.

Biblia Hebraica, ed. Rudolf Kittel. Stuttgart: Württembergische Bibelanstalt, 1937 (*BHK*)

Biblia Hebraica Stuttgartensia, ed. K. Elliger & W. Rudolph. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1977 (og senere utgaver) (*BHS*)

Lisowsky, Gerhard, *Konkordanz zum Hebräischen Alten Testament*. Stuttgart: Württembergische Bibelanstalt, 1958 (eller senere).

Mandelkern, Solomon, *Veteris Testamenti concordantiae Hebraicae atque Chaldaice*. Lipsiae 1896 (optrykk av nye opplag: Tel Aviv: Schocken Publishing House).

Brown, F., S.R. Driver & C.A. Briggs, *The new Brown – Driver – Briggs Gesenius Hebrew and English Lexicon with an Appendix Containing the Biblical Aramaic*. Peabody, Mass.: Hendrickson Publishers, 1979.

Index to Brown, Driver & Briggs Hebrew lexicon, compiled by Bruce Einspahr. Chicago: Moody Press, 1976.

Gesenius, Wilhelm, *Hebräisches und aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament*, 18. Auflage. Berlin/Heidelberg: Springer Verlag, 2013.

Gesenius, Wilhelm, *Hebräisches und aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament*, 17. Auflage. Berlin: Springer Verlag, 1962.

The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament, ed. Ludwig Köhler & Walter Baumgartner, subsequently revised by Walter Baumgartner & Johann Jakob Stamm. Leiden: Brill, 1994–2000. Også eldre utgaver, både i tysk og engelsk versjon, kan benyttes.

Pensum

Detaljesegetisk pensum, studert på grunnlag av en vitenskapelig kritisk utgave av det greske nye testamente, fortrinnsvis

Novum Testamentum Graece: Based on the work of Eberhard and Erwin Nestle. Edited by Barbara and Kurt Aland, Johannes Karavidopoulos, Carlo M. Martini, Bruce M. Metzger. 28th Revised Edition. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2012 (diverse senere optrykk).

Fra Matteusevangeliet (med hensyntagen til synoptiske paralleller):

1,18–2,12; 3,11–17; 4,12–5,26; 5,38–48; 6,5–15; 8,18–9,13; 9,35–10,15; 12,1–8.46–50; 13,1–43; 15,21–28; 16,13–17,9; 19,3–22; 21,1–17; 22,15–40; 25,31–46; 26,26–29.36–46; 27,32–54; 28,1–10.16–20.

Fra Johannesevangeliet:

1,1–51; 3,1–36; 5,19–47; 6,22–71; 10,1–21; 12,20–50; 13,31–14,31; 17,1–26; 20,1–31.

Fra Apostlenes gjerninger:

2,22–47; 3,11–26; 6,1–15; 8,26–40; 9,1–22; 11,19–26; 15,1–22.

Fra Paulus' brev:

1 Kor 7,17–24; Gal 3,26–29; Ef 5,21–6,9; Filem 1–25.

Til det detaljsegetiske arbeid benyttes etter avtale med faglærer vitenskapelige kommentarer, basert på den greske grunnteksten.

Buch-Hansen, Gitte, Marianne Bjelland Kartzow og Anna Rebecca Solevåg, (red.). *Metodemangfold og Det nye testamentet. I fotsporene til den etiopiske evnucken*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 2013.

Kapittel 2: Hanna Stenström. «Kan den etiopiska eunucken befria kvinner? Feministiske perspektiv på Apg 8:26–40,» 44–67.

Kapittel 3: Hans Leander. «En annan universalism. Den etiopiske eunucken från ett postkolonialt perspektiv,» 68–88.

Kapittel 5: Marianne Bjelland Kartzow. «Mangfold og kompleksitet. Perspektiver fra erindringsteori og interseksjonalitet,» 104–124.

Kapittel 6: Anna Rebecca Solevåg. «Et skeivt blikk på den merkede kroppen. Perspektiver fra funksjonshemmingsstudier og skeiv teori,» 125–143.

Hjort, Birgitte Graakjær. *Det Nye Testamentes omverden. Om politiske, religiøse og filosofiske forhold på Det Nye Testamentes tid*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2003, 36–120, 140–147, 153–169, 181–182, 197–212, 219–316.

Koester, Craig. R. *The Word of Life. A Theology of John's Gospel*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2008, 1–12, 25–52, 82–132.

Kvalbein, Hans. *Jesus – Hva ville han? Hvem var han? En innføring i de tre første evangelienes budskap*. Oslo: Luther Forlag, 2008, 75–199, 228–244, 307–355.

Moxnes, Halvor. *Historien om Det nye testamentet*. Oslo: Verbum, 2015, 56–87, 100–119, 126–147, 167–196.

Ådna, Jostein. *Innføring i eksegetisk metode*. (Dette heftet/denne boken på ca. 50 s. vil bli utarbeidet innen våren 2019.)

Kompendium

Holmberg, Bengt. «Den historiske Jesus.» I *Jesus och de första kristna. Inledning till Nya testamentet*, redigert av Dieter Mitternacht og Anders Runesson, 149–174. Stockholm: Verbum Förlag, 2006 (fjerde opptrykk 2018).

Runesson, Anders. «Kvinner, män och makt i det antika samhället och i den tidiga kyrkan.» I *Jesus och de första kristna. Inledning till Nya testamentet*, redigert av Dieter Mitternacht og Anders Runesson, 135–147. Stockholm: Verbum Förlag, 2006 (fjerde opptrykk 2018).

Ådna, Jostein. «The Role of Jerusalem in the Mission of Jesus.» I *The Identity of Jesus. Nordic Voices*, edited by Samuel Byrskog, Tom Holmén and Matti Kankaanniemi, 161–180. Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament II/373. Tübingen: Mohr Siebeck, 2014.

Kirkelig undervisning

Christian education

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PTU2200 Antall studiepoeng: 5 Tilbys som enkeltemne: Nei Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Ja	Praksisstudier: Ja Praksisomfang: 40 timer Studentarbeidsomfang
Studienivå: Lavere grad		Undervisningsomfang: 14 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 6 timer Omfang studentstyrt arbeid: 75 Totalt antall studentarbeidstimer: 135 timer
Plassering i studieløpet Heltid: 2. studieår Deltid: Ikke aktuelt Forkunnskapskrav: 60 studiepoeng teologi/kristendom på bachelornivå og bestått PTU21000 Menighetspraksis med gudstjeneste og forkynnelse		

Innhold

Emnet omhandler formidlingen av det kristne budskapet til barn og unge. Det gir innføring i kirkelig undervisning og kunnskap om trosopplæringen i Den norske kirke. Ulike former for opplæring av og formidling til barn og unge innebærer både faglige, metodiske og menneskelige utfordringer. Studenten skal være leder på en konfirmantleir i regi organisasjonen Hekta, se www.hekta.no og www.konfirmantleiren.no. Der inngår studenten i et stort lederteam. Det blir gitt opplæring av Hekta i forkant av leiren. Studenten får prøve seg i ulike lederoppgaver inkludert formidlingssituasjoner.

Hovedtemaer:

- Kirkelig undervisning
- Trosopplæring
- Formidling til barn og unge
- Gudstjenester for og med barn og unge

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- kjenner til læringsteorier og teorier om barn og unges utvikling, teoretiske perspektiver knyttet til formidling og forkynnelse for barn og unge samt teorier som befinner seg i dette spenningsfeltet
- har kunnskap om hvordan møte ungdom som har psykiske problemer
- kjenner til hvordan planlegge, tilrettelegge og gjennomføre kirkelig undervisning
- har bred kunnskap om trosopplæringsreformens historiske utvikling og innhold, samt trosopplæringsplanen i Den norske kirke
- har bred kunnskap om trosopplæringens plan for konfirmasjonstiden og undervisning av konfirmanter

- kjenner til hvordan planlegge, legge til rette for og gjennomføre gudstjenester der barn og unge er involvert
- har kunnskap om inkludering og ansvaret for tilrettelegging av undervisning for barn og unge med ulike behov

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende faglig kunnskap i planlegging og gjennomføring av undervisningssamlinger for ulike aldersgrupper og i ulike situasjoner, særlig for konfirmanter
- kan anvende faglig kunnskap i planleggingen av gudstjenester der barn og unge er særlig invitert
- kan bidra på en konfirmantweekend
- kan møte barn og unge på en trygg og god måte, og med respekt for deres grenser
- kan finne og gjøre bruk av ulike instanser som kan støtte opp om og tilrettelegge for barn og unge med ulike behov
- kan reflektere faglig over praksiserfaringer i møte med barn og unge

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan gjøre bruk av innholdet i Den norske kirkes plan for trosopplæring
- har innsikt i etiske problemstillinger knyttet til egen person i praksissituasjonen
- kan delta i faglige samtaler og utveksle synspunkt og erfaringer om kirkelig undervisning med ansatte og frivillige

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Individuelle framlegg
- Praktiske øvelser
- Selvstudium
- Forberedelser til konfirmantleir i regi av organisasjonen Hekta
- Praksisstudier

Obligatoriske aktiviteter

- Obligatorisk deltakelse i undervisning (minimum 80 %)
- Skisse til et undervisningsopplegg for konfirmanter (600-800 ord) med faglig innledning (400-600 ord)
- Obligatorisk deltakelse på konfirmantleir i regi av organisasjonen Hekta (minimum 90%)
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Refleksjonsnotat (600- 800 ord) i etterkant av leir		Bestått/ikke bestått	50/100

Muntlig eksamen med vekt på refleksjon over sammenhengen mellom pensum og praksiserfaringer	30 minutter	Bestått/ikke bestått	50/100
---	-------------	----------------------	--------

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Obligatorisk deltakelse på konfirmantleir i regi av organisasjonen Hekta (minimum 90 %) må være godkjent før innlevering av skriftlig refleksjonsnotat.

Ved fravær utover angitt minimumsgrense, som ved sykdom, må emnet tas på nytt. Studenter med tvingende fraværsgrunn kan søke om å få gjennomføre et alternativt arbeidskrav.

Begge deleksamener må være bestått for å få samlet vurdering i emnet.

Pensum

Bøker:

Melangen, Kirsti: *Kunsten å være klar - en fagbok om undervisning i kirken*. Eide forlag 2016: 11-74, 89-106, 119-128, 165-177. (98 s.)

Kompendium:

Ellingsen, Egil Elling. «Hva inviterer vi unge mennesker til å være med på?» I *Grensesprengende. Om forkynnelse for ungdom*, redigert av Hans Austnaberg og Bård Mæland. Trondheim: Tapir akademisk forlag, 2009, 157-168. (11 s.)

Fauske, Ann-Kristin. *Mer enn ord. Ungdomsdiakoni i praksis*. Oslo: IKO-forlaget, 2003, 9-14, 21-24, 28-37 (17 s.)

Gud gir – vi deler. Plan for trosopplæring i Den norske kirke. Kirkerådet, Den norske kirke, 2010: 3-39 (36 s.) (Finnes elektronisk: <http://www.kirken.no/?event=doLink&famID=11495>)

Johnsen, Elisabeth Tveito. «Læringsmodus i gudstjenester». I *Gudstjenester med konfirmanter. En praktisk-teologisk dybdestudie med teoretisk bredde*, redigert av Elisabeth Tveito Johnsen. Oslo: IKO-forlaget, 2017, 39-74. (35 s.)

Krupka, Bernd, Wolfgang Ilg and Friedrich Schweitzer. «Giving Least to Those Who Need It Most? How Gender, Social and Religious Background Influence the Attendance and Experience of Confirmation Time.» I *Youth, Religion and Confirmation Work in Europe. The Second Study*, redigert av Friedrich Schweitzer, Kati Niemelä, Thomas Schlag og Henrik Simojoki. München: Gütersloher Verlagshaus, 2015, 117-124 (8 s.)

Leganger-Krogstad, Heid. «Forkynnelse i møte med en ny tid.» I *Himmel over livet: forkynnelse for barn i en ny tid*, redigert av Ragnhild Halle og Geir Hegerstrøm. Oslo: IKO-forlaget, 2000, 19-32. (13 s.)

Niemelä, Kati og Wolfgang Ilg. «From Classrooms to Camps? Effects of Different Physical Learning Spaces and Teaching Methods in Confirmation Work». I *Youth, Religion and Confirmation Work in Europe. The Second Study*, redigert av Friedrich Schweitzer, Kati Niemelä, Thomas Schlag og Henrik Simojoki. München: Gütersloher Verlagshaus, 2015, s. 106-116 (11 s.)

Schøien, Kristin Solli. «Forkynneren som rollemodell» I *Himmel over livet: forkynnelse for barn i en ny tid*, redigert av Ragnhild Halle og Geir Hegerstrøm. Oslo: IKO-forlaget, 2000, 76-85. (9 s.)

Thomassen, Merete. «Konfirmanter som ministranter i gudstjenesten.» I *Gudstjenester med konfirmanter. En praktisk-teologisk dybdestudie med teoretisk bredde*, redigert av Elisabeth Tveito Johnsen. Oslo: IKO-forlaget, 2017, 120-156. (36 s.)

Nettressurser:

Austnaberg, Hans. "Om betydningsfull forkynnelse og endringserfaringer." I *Grensesprengende. Om forkynnelse for ungdom*, redigert av Hans Austnaberg og Bård Mæland. Trondheim: Tapir akademisk forlag, 2009, 73-95. (22 s.). (Finnes elektronisk: http://idjeneste.nb.no/URN:NBN:no-bibsys_brage_9284)

Birkedal, Erling. «Frivillighet i trosopplæringen. En refleksjon om samspill mellom ansatte og frivillige,» *Prismet* 3/17 (2017), 232-241 (8 s.) <https://journals.uio.no/index.php/prismet/article/view/5551/4884>

Bakken, Anders. *Ungdata 2017. Nasjonale resultater*. NOVA Rapport 10/17. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA), HiOA, 2017. <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2017/Ungdata-2017>

Til sammen 300 s.

Bibelhebraisk 1

Biblical Hebrew 1

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PROFTEOL3010 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang
Plassering i studieløpet Heltid: 3. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen		Undervisningsomfang: 40 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer

Innhold

Dette er et innføringsemnet i bibelhebraisk for nybegynnere, og består av grammatikkundervisning, innlæring av gloser, lesning av bibeltekst og innføring i det tekstkritiske apparat. Emnet starter med en innføring i det hebraiske alfabetet og andre fenomener knyttet til bibelhebraisk som skriftlig språk, sammen med forklaring av fonologi. Fokus deretter er på ulike ordklasser og bøyninger av disse, samt enkel syntaks. Enkle bibeltekster leses for å øke forståelsen for de lærte fenomenene. Emnet krever stor grad av egeninnsats. Studentdrevne kollokviegrupper anbefales.

Hovedtemaer:

- Fonologi
- Morfologi
- Syntaks
- Vokabular
- Bruk av det tekstkritiske apparat

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har innledende kunnskap om det hebraiske språks grammatikk med vekt på fonologi, enkel syntaks, og morfologisk bøyning av nomen og enkle verbbøyninger
- har grunnleggende ordforråd
- har noe kjennskap til den hebraiske teksts historie og hvordan det tekstkritiske apparat fungerer

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan til en viss grad kunne bruke vitenskapelige tekstutgaver, leksika og Accordance eller tilsvarende for arbeid med Det gamle testamente på grunnspråket
- kan gjennomføre emnet Bibelhebraisk 2

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har generell forståelse av grammatikk og grammatikalske kategorier
- kjenner til strategiske arbeidsmåter for å tilegne seg antikke språk
- er i stand til å gjenkjenne språklige mønstre i møte med fremmedspråk
- får forståelse for oversettelsesproblematikk
- vet hvordan teksttolkning henger sammen med kunnskap om grunnspråket

Arbeids- og undervisningsformer

- Grammatikkundervisning
- Øvelsesoppgaver
- Tekstgjennomgang
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Fem korte, skriftlige innleveringer. Minst fire av disse må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	2 timer	Bestått/ikke bestått	100/100

Annet

Det forventes at studentene deltar aktivt i undervisningen, samt disponerer dataprogrammet Accordance eller tilsvarende.

Pensum

Tekstutgaver:

Elliger, K. og W. Rudolph. *Biblia Hebraica Stuttgartensia*. Fjerde utgave, femte forbedrete opplag eller nyere, med tekstkritisk apparat. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1997 eller nyere. Følgende tekster: Gen 22:1–19; Jona. (Finnes også i Accordance.)

Eventuelt kan deler av *Biblia Hebraica Stuttgartensia* erstattes med:

Schenker, A. og flere. *Biblia Hebraica Quinta*. Deutsche Bibelgesellschaft, 2007.

Lærebok:

Pratico, Gary D. og Van Pelt, Miles V. *Basics of Biblical Hebrew: Grammar*. 3. utgave. Grand Rapids: Zondervan, 2019: Kapitlene 1-23 (263 s.).

Studenter som ønsker det, kan erstatte denne boken med tilsvarende paragrafer i:

Wergeland, Andrew Donald. *Bibelhebraisk grammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget, 2016. Faglærer oppgir hvilke paragrafer dette er.

I tillegg skal alle studenter ha:

Pratico, Gary D. og Van Pelt, Miles V. *Basics of Biblical Hebrew: Workbook*. 3. utgave. Grand Rapids: Zondervan, 2019.

Brown, F., S. R. Driver & C. A. Briggs. *The New Brown-Driver-Briggs-Gesenius Hebrew and English Lexicon with an Appendix Containing the Biblical Aramaic*. Peabody: Hendrickson, 1996 eller nyere. (Finnes også i Accordance.)

Kirkens historie - Reformasjonen og det moderne Norge

Church history – the reformation and the modern Norway

Fakta om emnet

Emnekode: PROFTEOL3040
Antall studiepoeng: 10
Tilbys som enkeltemne: Ja
Emnestatus: Obligatorisk emne

Studienivå: Lavere grad

Plassering i studieløpet
Heltid: 3. studieår
Deltid: Ikke fastsatt
Forkunnskapskrav: Ingen

Undervisning

Undervisningsspråk: Norsk
Undervisningssted: Stavanger
Undervisningstermin: Høst
Obligatorisk undervisning: Nei

Praksis

Praksisstudier: Nei

Studentarbeidsomfang

Undervisningsomfang:
30 timer
Omfang annet lærerstyrt arbeid:
10 timer
Omfang studentstyrt arbeid:
230 timer
Totalt antall studentarbeidstimer:
270 timer

Innhold

Dette emnet sikter på å gi en mer inngående innsikt i og forståelse av to sentrale epoker i faget kirkehistorie. Den lutherske reformasjon i Tyskland i første halvpart av 1500-tallet var en skjelsettende begivenhet i europeisk historie med et spekter av teologiske, kulturhistoriske og politiske konsekvenser. Nyere norsk kirkehistorie er viktig fordi man her finner den nære bakgrunn for å forstå norsk kirkevirkelighet i dag.

Hovedtemaer:

- Den lutherske reformasjon
- Nyere norsk kirkehistorie

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om den historiske rammen rundt samt hendelsesforløpet i den lutherske reformasjon i Tyskland, de sentrale punktene i luthersk teologi og om spredningen til Danmark/Norge
- har bred kunnskap om hovedlinjener og begivenheter i nyere norsk kirkehistorie fra ca år 1800 – 1950.
- har kunnskap om kirkehistoriefagets historie, og endringer i metode og fokus gjennom de tre siste århundrer

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende den tilegnede kunnskapen for videre studier, og på egen arbeidssituasjon i kirke eller skole
- kan oppdatere kunnskapen innen sentrale kirkehistoriske emner
- kan reflektere kritisk over egen bruk av faget
- kan anvende historisk tolkningsmetode på primær- og sekundærkilder

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan legge tilegnet kunnskap til grunn for å studere andre deler av kirkehistorien på kritisk-akademisk nivå
- kan formidle aktuelle problemstillinger med utgangspunkt i historiefaget
- kan håndtere historiske kilder ut fra fagetiske normer

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Gruppe- og plenumsdrøftelser av aktuelle tekster
- Studentfremlegg i plenum av gitte oppgaver
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Studenten presenterer et muntlig fremlegg (ca. 15 min) i plenum av et kirkehistorisk primærkildedokument
- Studenten holder et foredrag i plenum over et gitt kirkehistorieemne for en tenkt målgruppe

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent for at studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	4 timer	A-F	100/100

Pensum

Bøker:

Lohse, Bernard. *Martin Luther's Theology: Its Historical and Systematic Development*, Minneapolis: Fortress Press, 2011, (345 s.)

Gritch, Eric W. *A History of Lutheranism*, Minneapolis: Fortress Press, 2010, 2nd ed., (258 s.)

Oftestad, Bernt T. og Tarald Rasmussen, Jan Schumacher. (1991), *Norsk kirkehistorie*, Oslo: Universitetsforlaget, 1991: 171 – 298. (127 s.)

Jørgensen, Torstein. «De første 100 år» i *I tro og tjeneste: Det Norske Misjonsselskap 1842-1992*, Torstein Jørgensen (red.), Stavanger: Misjonshøgskolen, 1992, B. I: 11 – 134. (123 s.)

Tekster:

Kompendium med utdrag fra følgende Luter-skrifter: Til den kristne adel, Om den kristne frihet, Den verdslige øvrighet, Kirken babylonske fangenskap og Om Kristi nattverd (ca.130 s.)

Til sammen 853 s.

Misjonale praksis, lederskap og diakoni

Missional internship, leadership and diakonia

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PTU3100 Antall studiepoeng: 10	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger	Praksisstudier: Ja Praksisomfang: 108 timer (27 timer à 4 uker)
Tilbys som enkeltemne: Nei Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Ja	Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 30 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 10 timer Omfang studentstyrt arbeid: 122 (inkl. gjennomføring av leir og deltakelse på retreat) Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Studienivå: Lavere grad		
Plassering i studieløpet Heltid: 3. studieår Deltid: Ikke aktuelt Forkunnskapskrav: Bestått PTU2100 Menighetspraksis med gudstjeneste og forkynnelse		

Innhold

Emnet gir en innføring i pastoralteologiske tema som pastoral identitet, spiritualitet og lederskap, samt diakonifaglige tema som nyere diakonihistorie og diakonalt arbeid slik det kommer til uttrykk i menighetsdiakoni, institusjonsdiakoni og internasjonal diakoni. Det fokuserer på pastoralteologisk refleksjon om prestens identitet, ulike lederoppgaver og kildene for utvikling av fromhetsliv og hvordan ansatte og frivillige ved strategisk planarbeid kan fremme vekst og fornyelse i menigheten

Emnet inneholder fire uker misjonale praksis, en dagsretreat og en leirhelg. Praksis skal primært finne sted i en kirke i utlandet, primært i en av kirkene Det Norske Misjonsselskap (NMS) samarbeider med i Afrika eller Asia. Det er mulig med praksis i Norge i menighet med misjonalt preg. Studentene vil forberedes på å møte en kirkevirkelighet under andre religiøse og kulturelle kontekster. Deltakelse i menighetspraksis innebærer en samarbeidsrelasjon til en stedlig veileder som tilrettelegger praksis. Tyngdepunktet i veiledningen ligger i brytningen mellom person, yrkesutøvelse og teologi. Utplussing kan skje individuelt eller i gruppe, og praksisen er observerende og deltakende.

Hovedtemaer:

- Pastoral identitet
- Menighetsledelse og menighetsutvikling
- Diakoni
- Misjonale praksis

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- kjenner til sentrale tema i forhold til fromhetsliv, forming og dannelse av presteidentitet
- har kunnskap om hva det vil si å være prest og utøve lederskap under oppbygging, vedlikehold og fornyelse av menigheter i samarbeid med stab og frivillige

- kan oppdatere sin kunnskap om hvordan prestetjenesten utøves og blir forstått i en misjonær menighet
- kjenner til utviklingstrekk i diakonhistorien, nyere økumenisk diakoniforståelse og Den norske kirkes plan for diakoni
- har kunnskap om hvordan diakoni teori kan brukes for å identifisere og respondere på diakonale utfordringer i konteksten.

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende faglig kunnskap om lederskap på praktisk menighetsarbeid og treffe begrunnede valg i møte med utfordringer knyttet til menighetsutvikling og stabssamarbeid
- kan reflektere over egen pastorale identitet og holdninger i møte med kirkeliv lokalt og globalt og justere dette under veiledning, individuelt og i grupper
- kan henvise til fagstoff om diakoni og framstille dette slik at det belyser diakonale kjennetegn

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har innsikt i relevante pastoralteologiske spørsmål om presten som leder og praktisk-metodiske spørsmål i en kirke som forstår seg selv som misjonær
- kan formidle muntlig og skriftlig problemstillinger knyttet til kirkens diakonale utfordringer og begrunne diakonal praksis teologisk og samfunnsmessig med sikte på å utvikle god diakonal praksis
- kan planlegge og gjennomføre leir for barn – som deltaker i en stab og i tråd med etiske krav og retningslinjer

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Seminar
- Gruppearbeid
- Selvstudium
- Praksisforeberedelser
- Leirforberedelser

Obligatoriske aktiviteter

- Obligatorisk tilstedeværelse i undervisning og tverrfaglig profesjonsdag (minimum 80%)
- Innlevering av følgende element:
 - Egenrefleksjon (600-1000 ord)
 - Individuelt refleksjonsnotat fra praksisperioden, som også skal reflektere pensum (600-1000 ord), med påfølgende samtale
- Planlegge og gjennomføre en barneleir fra fredag til søndag på et leirsted i nærheten i samarbeid med studenter på praktikum 3. og 5. semester. Studentene har ansvar for leiren i sin helhet i forhold til PR, forberedelser av praktisk, åndelig og sosialt innhold og gjennomføring
- Aktive bidrag i skolens andaktsliv
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Praksisstudier	4 uker, 108 timer	Bestått/ikke bestått	50/100
Muntlig eksamen	30 minutter	Bestått/ikke bestått	50/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Vurdering består av to deksamener. Praksisstudier må være gjennomført og bestått for at studenten skal kunne avlegge muntlig eksamen.

Praksisstudier forutsetter 90% tilstedeværelse. Ved fravær utover dette, som ved sykdom, må emnet tas på nytt.

Annet

Grunnet lengre reiser til og fra internasjonale praksisstudier, vil perioden for misjonale praksis strekke seg noe utover selve praksisperioden.

Leiren finner valigvis sted en av de siste helgene i november.

Pensum

Bøker:

Botvar, Pål Ketil, Birkedal, Erling, Hegstad, Harald, og Skorpe, Turid Lannem. (red). Sammen i forandring. Refleksjoner om menighetsutvikling ifolkekirken. Oslo: IKO, 2011, side 9-199 9 s.)

Cottrell, Stephen. *Hit the Ground Kneeling. Seeing Leadership differently*. London: Church House Publishing, 2008 (ca 50 s)

Pritchard, John. *The Life and Work of a Priest*. London: SPCK, 2007. (ca 120 s.)

Kirkerådet. *Plan for diakoni for Den norske kirke*. 2008. <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/plandokumenter/plan-for-diakoni/> (25 s.)

Skjevesland, Olav. *Invitasjon til praktisk teologi. En faginnføring*. Oslo: Luther forlag, 1999: s. 12-78. (59 s.) (leses online)

Kompendium

- Dahle, Sølvi, «Å bestemme selv og gjøre egne valg.» I *Utviklingshemming og tros- og livssynsutøvelse. Rettigheter og tilrettelegging*, red. S. Dahle og T.I. Torgauten, Oslo: Universitetsforlaget, 2010: s. 77-87. (11 s)
- Engelsviken, Tormod. «Den misjonale kirke og utfordringen fra kirken i sør.» I *Hva vil det si å være kirke? Kirkens vesen og oppdrag*, redigert av K. O. Sannes og T. Engelsviken. Oslo: Tapir akademisk forlag, 2004: 69-92. (24 s)
- Jørgensen, Knud. «Trenger kirken omvendelse? På vei mot en misjonal ekklesiologi.» I *Hva vil det si å være kirke?: Kirkens vesen og oppdrag*, red. K. O. Sannes og T. Engelsviken, Trondheim: Det teologiske menighetsfakultet, 2004, 51-68. (17 s.)
- Kessel, Terese Bue. «Rekruttering – prestens ansvar? En kvalitativ studie om presters refleksjoner over samhandling med unge. Tidsskrift for praktisk teologi. 2019/1 (utkommer ca juni 2019)
- Nordhaug, Halvor. «Menighetens prest – bidrag til pastoralteologi for menighetsbygging. Halvårsskrift for Praktisk Teologi 20, nr. 1 (2003): 10-21 (11 s.)
- Nordstokke, Kjell. «Diakoniens teologi. I Där nöden är störst.» red. Pia Kummel-Myrskog et al. Helsingfors: Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, 2009, 9-29 (20 s.)
- Nordstokke, Kjell. Internasjonal diakoni. I Johannessen, Kai Ingolf, Jordheim, Kari, og Korslien, KariKarsrud (red) *Diakoni: en kritisk lesebok*. Tapir akademiske forlag, Trondheim, s. 69-85. (17)
- Senter for menighetsutvikling, *Fokus – muligheter i lokalmenigheten*. Stavanger: VID vitenskapelige høgskole, 2018 (35 s.)
- Studenten i samråd med faglærer velger ca. 100 sider landspesifikt pensum som forberedelse til praksisstudier:
- Jørgensen, Torstein. *I tro og tjeneste. Det Norske Misjonsselskap 1842-1992*. Stavanger: Aase Grafiske, 1992.
- Stangeland, Oddbjørn. Edderkopp og sjøstjerne. En fortelling om å krysse grenser i misjonal menighetsutvikling. Masteroppgave. 2014. <https://vid.brage.unit.no/vid-xmlui/handle/11250/193234>

Til sammen 600

Nettressurs:

- LWF. Misjon i kontekst. Forvandling, forsoning og myndiggjøring. Et bidrag fra Det Lutherske Verdensforbund til forståelsen av diakoni og diakonal praksis. Genève/Oslo: LWF. 2004
https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/samfunnsansvar/diakoni/misjon_i_kontekst_2011.pdf
- LWF. Diakoni i kontekst. Forvandling. Forsoning. Myndiggjøring. Et bidrag fra Det Lutherske Verdensforbund til forståelsen av diakoni og diakonal praksis. Genève/Oslo: LWF. 2010. (70 s.).
https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/samfunnsansvar/diakoni/diakoni_kontekst_2010_norsk_web.pdf

Bibelhebraisk 2

Biblical Hebrew 2

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PROFTEOL3020 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne Studienivå: Lavere grad Plassering i studieløpet Heltid: 3. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Bestått PROFTEOL3010 Bibelhebraisk 1	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 40 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer

Innhold

Emnet bygger videre på Bibelhebraisk 1, og vektlegger særlig ytterligere morfologi og vokabular. I tillegg legges det her stor vekt på lesing og forståelse av bibeltekster på hebraisk. Det kreves stor grad av selvstudium. Studentdrevne kollokviegrupper anbefales. Emnet er tett koordinert med emnet Det gamle testamente.

Hovedtemaer:

- Grammatikk (fonologi, morfologi, syntaks)
- Vokabular
- Bruk av det tekstkritiske apparat
- Lesetrening

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har grunnleggende kunnskap om det hebraiske språks grammatikk (fonologi, morfologi og syntaks) med vekt på mer kompliserte verbbygninger
- har omfattende ordforråd
- har god kjennskap til den hebraiske teksts historie og hvordan det tekstkritiske apparat fungerer

Ferdigheter:

Kandidaten

- leser, analyserer og oversetter hebraiske tekster fra Det gamle testamentet
- kan bruke vitenskapelige tekstutgaver, leksika og Accordance eller tilsvarende for arbeid med Det gamle testamente på grunnspråket
- kan gjennomføre videregående hebraiskstudier og bibelvitenskapelige studier

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan arbeide med Det gamle testamente på grunnspråket i forbindelse med eksegesis og prekenforberedelse
- har generell forståelse av grammatikk og grammatikalske kategorier
- kjenner til strategiske arbeidsmåter for å tilegne seg antikke språk
- er i stand til å gjenkjenne språklige mønstre i møte med fremmedspråk
- får forståelse for oversettelsesproblematikk
- vet hvordan teksttolkning henger sammen med kunnskap om grunnspråket

Arbeids- og undervisningsformer

- Grammatikkundervisning
- Øvelsesoppgaver
- Tekstgjennomgang
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Fem korte, skriftlige innleveringer. Minst fire av disse må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Muntlig eksamen	40 minutter	A-F	100/100

Annet

Det forventes at studentene deltar aktivt i undervisningen, samt disponerer dataprogrammet Accordance eller tilsvarende.

Pensum

Tekstutgaver:

Elliger, K. og W. Rudolph. *Biblia Hebraica Stuttgartensia*. Fjerde utgave, femte forbedrete opplag eller nyere, med tekstkritisk apparat. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1997 eller nyere. Følgende tekster: Genesis 1-3; 11:1-9; 12:1-9; Exodus 3:1-15; 19-20; Deuteronomium 6:1-9; Amos 5; 2 Samuelsbok 7:1-17; 13:1-22; Jesaja 6; 7:1-14; 40:1-11; 56:1-8; 42:1-4; Salmene 1; 2; 8; 23; 51; 110. (Finnes også i Accordance.)

Eventuelt kan deler av *Biblia Hebraica Stuttgartensia* erstattes med:

Schenker, A. og flere. *Biblia Hebraica Quinta*. Deutsche Bibelgesellschaft, 2007.

Lærebok:

Pratico, Gary D. og Van Pelt, Miles V. *Basics of Biblical Hebrew: Grammar*. 3. utgave. Grand Rapids: Zondervan, 2019
Kapitlene 24-36 (126 s.).

Studenter som ønsker det, kan erstatte denne boken med tilsvarende paragrafer i:

Wergeland, Andrew Donald. *Bibelhebraisk grammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget, 2016.

Faglærer oppgir hvilke paragrafer dette er.

I tillegg skal alle studenter ha:

Pratico, Gary D. og Van Pelt, Miles V. *Basics of Biblical Hebrew: Workbook*. 3. utgave. Grand Rapids: Zondervan, 2019.

Brown, F., S. R. Driver & C. A. Briggs. *The New Brown-Driver-Briggs-Gesenius Hebrew and English Lexicon with an Appendix Containing the Biblical Aramaic*. Peabody: Hendrickson, 1996 eller nyere. (Finnes også i Accordance)

Det gamle testamente

Old Testament

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PROFTEOL3030 Antall studiepoeng: 15 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 50 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 15 timer Omfang studentstyrt arbeid: 340 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 405 timer
Plassering i studieløpet Heltid: 3. studieår Deltid: Ikke fastsatt		

Forkunnskapskrav: Bestått emnene PROFTEOL1010 Innføring i Bibelen og PROFTEOL3010 Bibelhebraisk 1 eller tilsvarende for å delta i undervisningen, og bestått PROFTEOL3020 Bibelhebraisk 2 eller tilsvarende for å gå opp til eksamen.

Innhold

Det gamle testamente (GT) er en samling av mer eller mindre selvstendige bøker som historisk hører hjemme i Israel/Juda i det siste årtusen før Kristus. GT utgjør – sammen med Det nye testamente – skriftsamlingen Bibelen, som regnes som kanonisk innenfor den kristne kirke. Tekstene er også kanonisk skriftsamling for jødedommen, og de utgjør en del av tradisjonsbakgrunnen for islam. Som del av den kristne bibel har GT preget kultur og tenkning, historisk sett særlig i Europa, men i dag i stigende grad også i andre deler av verden. Emnet bygger på første studieårs breddeorienterte emne Innføring i Bibelen, og fokuserer på et utvalg tekster fra GTs hebraiske grunntekst. Materielt reflekterer emnets valg av tekster og perspektiver GTs historiske og sjangermessige mangfold. Metodisk reflekterer emnet bibelvitenskapens historisk-kritisk og litterært orienterte tekstarbeid, og dens hermeneutiske bevissthet. Profilmessig reflekterer emnet VIDs kirkelige ståsted, med vekt på misjonale (her: tekstenes globalitet vs. kontekstualitet) og diakonale (her: tekster om fattige og undertrykte) spørsmål, samtidig som også andre aktuelle perspektiver vektlegges, så som kjønn og økologi.

Hovedtemaer:

- Narrativ litteratur, med vekt på Pentatevken, Samuelsbøkene og Jona
- Poetisk litteratur, med vekt på Salmenes bok
- Profetisk litteratur, med vekt på Jesaja og Amos
- Eksegetisk metode
- Bibelteologiske hovedlinjer og bibelvitenskapelig hermeneutikk

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om GT som tekstsamling og historisk dokument, med særlig vekt på de bøker tekstpensum er hentet fra

- kjenner til GT-fagets aktuelle forskningsmessige temaer, teorier, problemstillinger, prosesser, verktøy og metode, og kan oppdatere sin kunnskap innenfor fagområdet
- kjenner til GT-fagets egenart og rolle inn mot kirke, akademia og samfunn

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan reflektere over eget faglig ståsted og kan treffe begrunnede valg i forhold til anvendelse av GTs tekster og GT-fagets faglige diskurser
- kan anvende GTs tekster i forkynnelse og undervisning på en forskningsbasert måte inn mot kirke, akademia og samfunn
- behersker relevante verktøy og er gjennom dette i stand til å videreutvikle sin egen faglighet

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har innsikt i relevante fag-, yrkes- og forskningsetiske problemstillinger inn mot GT-faget,
- kan formidle sentralt fagstoff innenfor GT-faget og utveksle synspunkter og erfaringer med andre innenfor fagområdet,
- kan planlegge og gjennomføre varierte arbeidsoppgaver og prosjekter inn mot GT-faget, i tråd med etiske krav og retningslinjer.

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Seminarer
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Obligatorisk tilstedeværelse i undervisning og seminar (minimum 70%)
- En detaljeksegetisk oppgave over en fritt valgt tekst fra Det gamle testamente på 4000 ord (+/- 10%)
- Fremlegg i timen av en preken/bibeltime basert på en tekst fra Det gamle testamente
- Være tilstede i gudstjenester i to forskjellige kirkesamfunn, skrive rapport, hver på 700 ord (+/- 10%) som analyserer hvorvidt og hvordan Det gamle testamente gjenspeiles i liturgi, preken, salmesang og kirkekunst i denne kirkens gudstjeneste

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent for at studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Muntlig eksamen	30-45 minutter	A-F	100/100

Pensum

Fra BHS/BHQ:

Genesis 1-3; 11:1-9; 12:1-9; 22:1-19; Exodus 3:1-15; 19-20; Deuteronomium 6:1-9; Amos 5; 2 Samuelsbok 7:1-17; 13:1-22; Jesaja 6; 7:1-14; 40:1-11; 42:1-4; 56:1-8; Jona; Salmene 1; 2; 8; 23; 51; 110.

Til det detaljeksgetiske arbeidet benyttes etter avtale med faglærer vitenskapelige kommentarer, basert på den hebraiske grunnteksten. Faglærer distribuerer en ajourført liste over aktuelle kommentarer, med 300 siders eksegese inn mot de hebraiske pensumtekstene

Øvrig faglitteratur

Carr, D.M.: *An Introduction to the Old Testament: Sacred Texts and Imperial Contexts of the Hebrew Bible*. Chichester, West Sussex, U.K.: Wiley-Blackwell, 2010. (263 s.)

Fretheim, T.: *God and the World in the Old Testament: A Relational Theology of Creation*. Nashville: Abingdon, 2005. (285 s.)

Jonker, L. & D. Lawrie (eds.): *Fishing for Jonah (Anew): Various Approaches to Biblical Interpretation*. Stellenbosch: SUN Press, 2005. (245 s.) Boken kan lastes ned gratis fra: <http://scholar.sun.ac.za/handle/10019.1/101818> (nedlastet 28.2.2018)

van der Walt, C.: *Towards a Communal Reading of 2 Samuel 13: Ideology and Power within the Intercultural Bible Reading Process*. Elkart: Institute of Mennonite Studies, 2014, s. 1-66, 115-121. (73 s.)

Til sammen 1166 s.

Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis

Worldviews, Values and Relations in Professional Practice

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PROFTEOL2050 Antall studiepoeng: 5 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne Studienivå: Lavere grad Plassering i studieløpet Heltid: 1. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei Praksisomfang: x timer/uker Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 20 timer Omfang studentstyrt arbeid: 120 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 135 timer

Emnet er VIDs profilemne for alle bachelorprogrammer. Det skal ses i sammenheng med profilemnet på masternivå, og bygger tematisk opp mot VIDs PhD-programmer i henholdsvis 'Diakoni, verdier og profesjonell praksis', og 'Teologi og religion'.

Innhold

Emnet gir en innføring i hvordan livssyn og verdier spiller en rolle for den enkeltes utøvelse av profesjonell praksis. I dette emnet vil studentene kunne tilegne seg et begrepsapparat og redskaper til å arbeide med egen fagpersonlige utvikling. Målet er å bidra til øke bevissthet om verdier og til å utvikle seg som reflekterte og modige profesjonsutøvere. I dette emnet er fokuset særlig studentenes livssynskompetanse, verdibevissthet og på diakoni som et perspektiv på profesjonell praksis.

Hovedtemaer:

- Verdier og den verdibevisste profesjonsutøver
- Tro, livssyn og livssynskompetanse i møte med mennesker
- Diakonalt perspektiv på og diakoniens rolle i profesjonell praksis, herunder en presentasjon av VIDs tradisjoner og begrunnelser for profesjonell praksis
- Verdier, livssyn og profesjonell praksis forstått i et flerkulturelt perspektiv

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

- Har kjennskap til historiene til institusjonene som nå utgjør VID, deres verdigrunnlag og begrunnelser for profesjonell praksis
- Har kunnskap om diakoni som utgangspunkt for profesjonell praksis
- Har kunnskap om livssyns betydning for eksistensiell meningsdannelse og kan identifisere dette i profesjonelle relasjoner

Ferdigheter:

Kandidaten

- Har en reflektert trygghet i møte med medmenneskers livssyn og verdier i profesjonsutøvelsen
- Kan avdekke verdikonflikter og maktforhold i konkrete praktiske situasjoner

Generell kompetanse:

Kandidaten

- Kan reflektere over egne verdier og livssyn og hvilken betydning disse har for egen profesjonsutøvelse
- Kan reflektere over diakoni som veiviser for profesjonell praksis

Arbeids- og undervisningsformer

- Nettbaserte leksjoner
- Seminarer/forelesninger
- Studentaktive metoder som fremmer selvrefleksjon og tverrfaglighet i samhandling med medstudenter

Obligatoriske aktiviteter

- Deltakelse i refleksjonsseminar
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Hjemmeeksamen (individuell skriftlig oppgave)	2 dager	Bestått/ikke bestått	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

- Individuell hjemmeeksamen over to dager. Omfang: 1500 ord (+/- 10%)

Pensum

Bøker:

Leenderts, T. A. *Person og profesjon: om menneskesyn og livsverdier i offentlig omsorg*. Oslo: Gyldendal akademisk, 2014: Kapittel 2, 3, 4, 8, 11, 13 og 17 (111 s.)

Kompendium:

Borge, L. «Helhet og sammenheng – om å møte eksistensielle og åndelige behov hos mennesker med psykiske lidelser». I *Åndelighet - mening og tro: utfordringer i profesjonell praksis*, redigert av T. F. Danbolt og G. Nordhelle. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2012: 117-133 (18 s.)

Braut, G. S. «Heilskapelege tenester – nytt fagfelt, men ikkje nytt fenomen.» I *Utviklingshemning og tros- og livssynsutøvelse: Rettigheter og tilrettelegging*, redigert av S. Dahle og T. I. Torgauten. Oslo: Universitetsforlaget, 2010: 41-46 (6 s.)

Dahl, Ø. *Møter mellom mennesker*. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2013: 17-54 (37 s.)

Engedal, L. G. «Mange fortellinger – ett liv.» *Tidsskrift for sjelesorg* 23 (2003): 165-179 (14 s.)

- Haugland, B. Ø. «Learning Dignity by involvement». I *Stories of dignity within healthcare: Research, narratives and theories*, redigert av O. Tranvåg, O. Synnes og W. McSherry. London, M & K publishing, 2016: 137-151 (14 s.)
- Klette, T., Kleiven, T., Kalfoss, M.H., Halvorsrud, L. Owe, J. «Omsorgens innhold og mangfold. Fenomenet omsorg sett fra et flerfaglig perspektiv.» *Tidsskrift for omsorgsforskning*, 2 (2016): 12-23 (11 s.)
- Lid, I. M. «Sårbarhet og verdighet.» I *Helt med! I samme fellesskap uavhengig av funksjonsevne*, redigert av T. I. Torgauten og S. Dahle. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2015: 66-77 (11 s.)
- Lindboe, I.M. «Profesjoners etiske utfordringer i et flerkulturelt samfunn.» I *Profesjonsutøvelse og kulturelt mangfold - fra utsikt til innsikt*, redigert av : A.M. Otterstad. Oslo: Universitetsforlaget, 2008: 180-194 (15 s.)
- Nordstokke, K. Det dyrebare mennesket : diakoniens grunnlag og praksis. Oslo: Verbum, 2002: 10-26 (16 s.)
- Norvoll, R. (2009). «Makt og avmakt.» I *Mellom mennesker og samfunn: Sosiologi og sosialantropologi for helse- og sosialprofesjonene*, redigert av E. Brodtkorb og M. Rugkåsa. 2. utg. Oslo: Gyldendal akademisk, 2009: 67-98 (32 s.)
- Okkenhaug, B. *Når jeg skjuler mitt ansikt. Perspektiver på skam*. Oslo. Ad Libris, 2009: 41-53 (12 s.)
- Raustøl, A. «Prioritering og omsorgsidealet.» *Omsorg* 2011/4: 23-26 (4 s.)
- Skjeggstad, E. «Møte med 'den ukjente' og 'det ukjente' - den profesjonelles møte med klienter med ukjente svar på eksistensielle spørsmål.» I *Åndelighet - mening og tro: Utfordringer i profesjonell praksis*, redigert av T. F. Danbolt og G. Norhelle. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2012: 92-102 (11 s.)
- Sørensen, Torgeir. «Religiøsitet, åndelighet og eksistensiell meningsdannelse.» I *Kreftsykdom – psykologiske og sosiale perspektiver*, redigert av A. Dahl. Cappelen Damm Akademisk, 2016: 275-301 (26 s.)

Nettressurser:

Kirkerådet. *Plan for diakoni i Den norske kirke*, 2008. www.kirken.no. (25 s.)

VID-høgskolenes historie: <https://www.vid.no/om-oss/historie/>

Til sammen 352 s.

Anbefalt litteratur:

Martinsen, K. (1984). *Freidige og uforsagte diakonisser: et omsorgsyrke vokser fram, 1860-1905*. Oslo: Aschehoug/Tanum-Norli. Tilgjengelig online på: https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2007071301010

Lederskap i kirkelig og interkulturell kontekst

Leadership in church and intercultural contexts

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PROFTEOL4010 Antall studiepoeng: 20 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 60 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 20 timer Omfang studentstyrt arbeid: 460 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 540 timer
Plassering i studieløpet Heltid: 4. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Emnene PROFTEOL1020 Kirkens oppdrag – historisk og aktuelt og PROFTEOL1040 Troselære, menneskesyn og verdivalg bør være gjennomført før dette emnet.		

Innhold

Emnet skal gi en forståelse av hva det vil si å være leder i kirkelig sammenheng. Det fokuserer både på lederskapsteori, systematisk-teologiske og misjonsteologiske problemstillinger. Til sammen gir dette et bredt perspektiv på ulike aspekter ved kirkelig lederskap.

Hovedtemaer:

- generell lederskapsteori
- dogmatiske problemstillinger med hovedvekt på forståelsen av kirken og på tjenesten i kirken
- etiske problemstillinger som aktualiseres av oppgaven som leder og veileder i kirkelig sammenheng lokalt og globalt
- misjonsteologiske problemstillinger knyttet til forståelsen av kirkens misjon og misjonalt lederskap lokalt og globalt

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om forståelsen av kirken, gudstjenesten, sakramentene og den kirkelige tjeneste i et luthersk, økumenisk og interkulturelt perspektiv
- har bred kunnskap om aktuell debatt om misjonsforståelsen og misjonalt lederskap
- har god kunnskap om relevante etiske problemstillinger
- kjenner til lederskapstenkning og ulike lederskapsmodeller
- har kunnskap om den historiske utvikling av forståelsen av kirkelig og misjonalt lederskap
- kan oppdatere sin fagkunnskap når det gjelder forståelsen av kirke, misjon og lederskap

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende kirkeforståelse og lederskapstenkning på ulike problemstillinger i kirkelig arbeid

- kan identifisere aktuelle utfordringer for kirkens misjon, lokalt og globalt
- kan reflektere faglig over egen utøvelse av lederskap både i forhold til stab og frivillige
- kan finne, vurdere og anvende relevant informasjon om lederskap i kirkelig og interkulturell kontekst
- kan reflektere kritisk og konstruktivt over kirkens møte med ulike kulturelle og religiøse kontekster
- kan reflektere og diskutere teologiske og etiske problemstillinger knyttet til kirkens misjon og misjonalt lederskap

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har innsikt i relevante etiske perspektiv på utøvelsen av kirkelig lederskap
- kan arbeide med kirkelig lederskap både selvstendig og i samarbeid med andre
- kan formidle sentralt fagstoff angående kirkelig lederskap på ulike nivåer
- kan utveksle synspunkter og erfaringer angående kirkelig lederskap med andre

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Seminarer
- Muntlig presentasjon
- Panelsamtale
- Delta på menighetsrådsmøter
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Kontekstorientert læringsuke (KOL) i gruppe, med avsluttende presentasjon i plenum
- Et essay på 2000 ord (+/- 10%) som anvender emnets teoristoff på praktiske problemstillinger, gjerne knyttet til erfaringer fra menighetsarbeid
- Et foredrag på 1000 ord (+/- 10%) over et tema fra pensum med en menighet som målgruppe og framført i plenum
- Forberede og gjennomføre en panelsamtale om en aktuell misjonal lederskapsutfordring
- Et refleksjonsnotat (500 ord) om en teologisk og/eller etisk problemstilling knyttet til kirkens misjon
- Et refleksjonsnotat (500 ord) basert på lederskapsutfordringer observert som deltager i tre menighetsrådsmøter
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	6 timer	A-F	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Tillatte hjelpemidler ved eksamen:

Som ved NT bachelor, dessuten Mæland (red.). Konkordieboken.

Pensum

Bøker

- Alfsvåg, Knut og Morten Dahle Andersen (red)., *Samlivsetikk og kristen tro*. Oslo: Lunde 2011. (117 s.)
- Brunstad, Paul Otto. *Klokt lederskap: Mellom dyder og dødssynder*. Oslo: Gyldendal, 2009: 76-176. (100 s.)
- Cormode, D. Scott. *Making Spiritual Sense: Christian Leaders as Spiritual Interpreters*. Eugene, Oregon: Wipt and Stock, 2006. (139 s.)
- Hegstad, Harald. *Den virkelige kirke*, Trondheim: Tapir, 2009. (200 s.)
- Lorentsen, Reidar. *Ledelse – prinsipper og praksis*. Oslo: Universitetsforlaget, 1992. (72 s.)
- Roxburgh, Alan J. og Fred Romanuk. *The Missional Leader: Equipping Your Church to Reach a Changing World*. San Fransisco, CA: Jossey-Bass, 2006. (209 s.)

Kompendium:

- Alfsvåg, Knut. "Ordets nådemiddel." I Sakari Korpinen og Halvar Sandell (utg.), *Kristus Herre i maktens och nådens rike: Föredrag från Nordeuropeiska Luther-akademins symposier*, Myllypaino 2003: 53-65. (12 s.)
- Askeland, Harald. "Lederskap – løsning eller symbol". I *Ledelse i kirken*, redigert av Harald Askeland, Frank Grimstad, Marit Halvorsen Hougsnæs og Gunvor Lande, 43-61. Oslo: Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon, 2003. (19 s.)
- Askeland, Harald. "Leder og lederroller". I *Ledelse i kirken*, redigert av Harald Askeland, Frank Grimstad, Marit Halvorsen Hougsnæs og Gunvor Lande, 62-76. Oslo: Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon, 2003. (15 s.)
- Bevans, Stephen. «From Edinburgh to Edinburgh: Toward a Missiology for a World Church.» I *Mission after Christendom: Emergent Themes in Contemporary Mission*, redigert av Obgu U. Kalu, Peter Vethanayagamony og Edmund Kee-Fook Chia, 1-11. Louisville, Kentucky: Westminster John Knox Press, 2010. (11 s.)
- Bevans, Stephen og Roger P. Schroeder. *Prophetic Dialogue: Reflections on Christian Mission Today*. Maryknoll, New York: Orbis Books, 2011: 9-18. (10 s.)
- Bliese, Richard H. og Craig Van Gelder. *The Evangelizing Church: A Lutheran Contribution*. Minneapolis, MN.: Augsburg Fortress, 2005: 71-91 (20 s.)
- Braaten, Carl E. og Robert W. Jenson, *Christian Dogmatics*, bind 2, Philadelphia: Fortress, 1984: 203-247. (45 s.)
- Cray, Graham. «Fra vedlikehold til misjon. Behovet for en missional kirketenkning i de etablerte europeiske kirker.» I *Kirkens framtid – framtidens kirke*, redigert av Thor Hesselberg, 94-102. Oslo: Luther Forlag, 2006. (8 s.)
- Den norske kirkes lærenemnd. *Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken*, Oslo: Kirkerådet 2006: 87-107. (20 s.)
- Elton, Terry Martinson. «Characteristics of Congregations That Empower Missional Leadership: A Lutheran Voice.» I *The Missional Church and Leadership Formation*, redigert av Graig Van Gelder, 175-208. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 2009. (35 s.)
- Fretheim, Kjetil. "Church Leadership and Congregational Change: Staff, Volunteers and the Parish Council." I *Church Reform and Leadership of Change*, redigert av Harald Askeland og Ulla Schmidt s. 75-91. Eugene: Pickwick, 2016. (16 s.)
- Gibbs, Eddie. *Leadership Next: Changing Leaders in a Changing Culture*. Nottingham: Inter-Varsity Press, 2005: 61-78. (17 s.)
- Jørgensen Knud. «Witnessing to Christ in a Multicultural and Multi-Religious Context.» I *Witnessing to Christ in a Multi-Religious Context*, redigert av Beate Fagerli, Knud Jørgensen og Frank-Ole Thoresen, 9-19. Oxford: Regnum Books International, 2015. (10 s.)
- Meilaender, Gilbert. *Bioethics: A Primer for Christians*. Grand Rapids: Eerdmans, 2005: 1-64. (65 s.)
- Robert, Dana L. «Shifting Southward: Global Christianity since 1945.» I *Landmark Essays in Mission and World Christianity*, redigert av Robert L. Gallagher og Paul Hertig, 46-60. Maryknoll, New York: Orbis Books, 2009. (14 s.)

- Schreiter, Robert J. «Reconciliation as a Model of Mission.» I *Landmark Essays in Mission and World Christianity*, redigert av Robert L. Gallagher og Paul Hertig, 63-72. Maryknoll, New York: Orbis Books, 2009. (10 s.)
- Tjørhom, Ola. Kirken – troens mor: Et økumenisk bidrag til en luthersk ekklesiologi. Oslo: Verbum, 1999: 154-204. (50 s.)
- Van Gelder, Craig. «How Missiology Can Help Inform the Conversation about the Missional Church in Context.» I *The Missional Church in Context*, redigert av Graig Van Gelder, 12-43. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 2009. (31 s.)
- Van Gelder, Craig. *The Ministry of the Missional Church*. Grand Rapids, Michigan: Baker Academic, 2009: 95-120. (26 s.)
- Van Gelder, Craig og Dwight J. Zscheile. *The Missional Church in Perspective: Mapping Trends and Shaping the Conversation*. Grand Rapids, Mich.: Baker Academic, 2011: 17-40. (24 s.)

Nettressurser:

- Engelsviken, Tormod. «*Missio Dei*: The Understanding and Misunderstanding of a Theological Concept in European Churches and Missiology.» *International Review of Mission* XCII/367 (2003): 481-497. (17 s.)
- Lønning, Per. *Kristen tro: Tradisjon og oppbrudd*. Oslo: Universitetsforlaget, 1989: 38-60, 193-248. (75 s.)
- Sirris, Stephen. «Hvordan lede frivillige i kirken: En verdibasert og praksisorientert modell for kirkelig frivillighetsledelse.» *Scandinavian Journal for Leadership and Theology* 2015/2. <http://sjlt-journal.com/no2/hvordan-lede-frivillige-i-kirken/> (21. S)
- DNK Kirkemøte 2005. «KM 5/05 En misjonerende kirke.» Hentet fra https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/km0505_misjon.pdf (20 s.)
- DNK Kirkemøte 2012. «KM 07/12. Misjon til forandring – Utdfordringene fra Edinburgh 2010.» Hentet fra https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/km_7_1_12_misjon_til_forandring.pdf (35 s.)
- World Council of Churches. «The Church – Towards a Common Vision (2013).» Hentet fra <https://www.oikoumene.org/en/resources/documents/commissions/faith-and-order/i-unity-the-church-and-its-mission/the-church-towards-a-common-vision> (40 s.)

Til sammen 1482 s.

Institusjonspraksis, sjelesorg og gudstjeneste

Internship in institution, pastoral counseling and worship

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PTU4100 Antall studiepoeng: 10	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger	Praksisstudier: Ja Praksisomfang: 108 timer (27 timer å 4 uker)
Tilbys som enkeltemne: Nei Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Ja	Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 30 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 10 timer Omfang studentstyrt arbeid: 122 Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Studienivå: Lavere grad		
Plassering i studieløpet Heltid: 4. studieår Deltid: Ikke aktuelt Forkunnskapskrav: Bestått emnene PTU2100 Menighetspraksis, gudstjeneste og forkynnelse og PTU3100 Misjonale praksis, lederskap og diakoni		

Innhold

Emnet inneholder praksisstudier i sjelesorgtjeneste ved institusjon. Praksis inneholder erfaringsorientert læring der studentene gis mulighet til å utvikle personlig og faglig identitet med tanke på prestedtjeneste. Det gis en grunnleggende innføring i kristen sjelesorg med fokus på dens egenart, historie, teologiske forankring og praksis. Et særlig fokus vil være på hvordan møte mennesker i krevende livssituasjoner gjennom sjelesorg og i forkynnelse. Emnet gir en generell innføring i liturgihistorie, og i kirkebyggets arkitektur, historie og symbolikk som ramme for gudstjenestefeiringen. Det fokuserer også på ulike kunst- og kulturuttrykks plass i gudstjenestefeiringen. Gjennom øvelser med tilbakemelding skal studentene bli i stand til å forrette gravferd, og til å lede gudstjenester etter Den norske kirkes ordninger. I praksisperioden skal studenten lede og forkynne i en gudstjeneste.

Hovedtemaer:

- Institusjonspraksis
- Sjelesorg
- Gudstjeneste med forkynnelse

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om prestedtjenesten som en del av et tverrfaglig arbeid i rammen av en institusjon
- har bred kunnskap om sjelesorgens teologiske begrunnelse
- har kunnskap om sjelesørgeriske samtaler og utfordringer i møte med mennesker i ulike livskriser
- har kunnskap om forkynnelse for mennesker i sårbare situasjoner
- har kunnskap om innholdet i Den norske kirkes gudstjenestebøker generelt, og om ordning for gravferd spesielt

- har kunnskap om kirkerommets arkitektur og symboler, om forholdet mellom kirke, kunst og kultur samt kjenner betydningen av kunstneriske og kulturelle uttrykk i menighetens gudstjenesteliv
- har bred kunnskap om den kristne gudstjenestens utvikling, med særlig henblikk på Den norske kirke

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan samtale med og være til støtte for mennesker i sårbare livssituasjoner
- kan veilede mennesker i åndelige spørsmål
- kan reflektere over teologiske utfordringer i møte med ulike typer livskriser og kan forkynne for mennesker i sårbare livssituasjoner
- kan lede gudstjenester etter Den norske kirkes ordninger
- kan forrette ved begravelser
- kan reflektere over egne forutsetninger for sjelesørgerisk arbeid og pastoral praksis

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har innsikt i etiske problemstillinger knyttet til møte med mennesker i sårbare livssituasjoner
- kan vise respekt og toleranse for andre mennesker uavhengig av tro og livssyn
- kan formidle sentralt fagstoff knyttet til gudstjenestefeiring og sjelesorg

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Gruppearbeid
- Praktiske øvelser
- Individuelle samtaler med praksisleder og eksterne veiledere
- Praksis ved institusjon
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Obligatorisk tilstedværelse i undervisning og tverrfaglig profesjonsdag (minimum 80%)
- Innlevering av følgende element:
 - Egenrefleksjon (600-1000 ord)
 - Faglig essay over oppgitt emne i sjelesorg, 1500 ord (+/- 10%)
 - Individuelt refleksjonsnotat fra praksisperioden (600-1000 ord) med etterfølgende samtale
- Delta på muntlighetsdag med øving på gudstjenesteleidelse
- Aktive bidrag i skolens andaktsliv

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten skal kunne gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Praksisstudier	4 uker, 108 timer	Bestått/ikke bestått	50/100

Muntlig eksamen	30 minutter	Bestått/ikke bestått	50/100
-----------------	-------------	----------------------	--------

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Vurdering består av to deleksamener. Praksisstudier må være gjennomført og bestått for at studenten skal kunne avlegge muntlig eksamen.

Praksisstudier forutsetter 90% tilstedeværelse. Ved fravær utover dette, som ved sykdom, må emnet tas på nytt.

Pensum

Bøker

- Eide, Øyvind. *Forståelse og fordypning- perspektiv på den sjelesørgeriske samtaler*. Oslo: Luther, 2014:11-59. (49 s.)
- Falk, Bent. *Å være der du er- samtale med kriserammede*. Bergen: Fagbokforlaget, 1999. (ca. 50 normalsider)
- Hellemo, Geir. "Bilde, ord og gudstjenestedeltakelse." I *Gudstjeneste på ny*. Hellemo, Geir (red). Oslo: Universitetsforlaget, 2014:127-148 (22 s.)
- Leenderts, Torborg Aalen. *Når glassflaten brister*. Oslo: Verbum, 2005:33-46, 65-86, 108-120, 176-211. (87 s.)
- Nordstoga, Kåre. "Musikk i gudstjenesten." I *Gudstjeneste på ny*. Hellemo, Geir (red). Oslo: Universitetsforlaget, 2014:89-104 (16 s.)
- Sandal, Margunn. "Rom for gudstjeneste." I *Gudstjeneste på ny*. Hellemo, Geir (red). Oslo: Universitetsforlaget, 2014:105-126 (22 s.)
- Skottene, Ragnar. *Kristne symboler: en elementær innføring*. Oslo: Verbum, 2002:12-59, 84-115, 130-135, 152-161. (93, som tilsvarer 70 s.)
- Veiteberg, Kari. "Gudstjeneste som ei hending med handlingar." I *Gudstjeneste på ny*. Hellemo, Geir (red). Oslo: Universitetsforlaget, 2014:73-88 (16 s.)

Kompendium

- Andersen, Leif. "The Language of Hopelessness I Preaching: Pastoral Care in the Preaching of Hope." In *Preaching as a Language of Hope*, edited by Cas J. A. Vos, Lucy Lind Hogan and Johan H. Cilliers. Pretoria: Protea Book House, 2007: 201-212 (12 s.)
- . *Teksten og Tiden. En midlertidig bog om forkyndelsen. Bind I*. Menighedsfakultetets Videnskabelige Serie Nr. 10. Vol. 1, Fredericia: Kolon i samarbeide med Credo, 2006:270-284 (15 s.)
- Kessel, Terese Bue. "Lysandakt - en kilde til personsentret åndelig omsorg?" *Omsorg, Nordisk tidsskrift for palliativ medisin*. 1/2016: 41-44 (4 sider)

Okkenhaug, Berit. *Når jeg ser ditt ansikt- innføring i kristen sjelesorg*. Oslo: Verbum 2002:13-45 (32 s.) Reid, Robert Stephen. *The Four Voices of Preaching*. Grand Rapids, Michigan: Brazos Press, 2006:79-113 (34 s.)

Sæther, Arne E. *Kirken som bygg og bilde. Rom og liturgi ved et tusenårsskifte*. Asker: Sæthers Forlag, 2001:7-29. (23 s.)

Tveito, Olav. *Gudstjenestens historie. Liturgi, kirkeår og kirkehus gjennom 2000 år*. Oslo: Themilios forlag, 2013:19-27 og 119-158 (46 s.)

Til sammen 509 sider

Øvrige ressurser som vil bli lagt til grunn og benyttet i undervisningen:

Gravferd. Oslo: Verbum, 2014.

Gudstjeneste for Den norske kirke. Stavanger: Eide forlag, 2011.

(Nettressurs: http://www.kirken.no/?event=doLink&famID=178213#liturgier_2011)

Gudstjenestebok for Den Norske Kirke: Del I: Gudstjenester; Del II: Kirkelige Handlinger. Oslo: Verbum, 1996.

Kunsten å være kirke. Om kirke, kunst og kultur. Kulturmelding for Den norske kirke utarbeidet av Norske kirkeakademier på oppdrag fra Kirkerådet. Oslo: Kirkerådet 2005

(Nettressurs: <http://www.kirken.no/kulturmelding>)

Norsk Salmebok 2013: For kirke og hjem. Stavanger: Eide forlag, 2013.

The Christian Faith – New Testament, historical and current perspectives

Facts about the Course	Tuition	Professional Training
Course Code: PROFTEOL5110 Number of ECTS: 30 Available as Single Course: Yes Type of Course: Compulsory Course Cycle: Second Cycle (Master)	Language of Instruction: English Campus: Stavanger Semester: Spring Compulsory Attendance: No	Professional Training: No
Year of Study Full Time: Fourth year Part Time: Not set Prerequisites: PROFTEOL2010 New Testament Greek 1 (10 ECTS) and PROFTEOL2020 New Testament Greek 2 (10 ECTS) or similar		Student Workload Scope of Tuition: 90 hours Scope of Self-Study Activities: 720 hours Total Workload: 810 hours

Course Content

The NT part of the course has two emphases: the apostle Paul and New Testament theology.

Besides the Gospels, the letters of the apostle Paul constitute the major part of the New Testament. Hence, a historical study of Paul's career and an exegetical study of his letters will always be central in New Testament studies. The selection of texts for exegetical analysis concentrates on the two major letters First Corinthians and Romans, supplemented by some texts on Paul's mission in the Acts of the Apostles.

On the background of the exegetical study of the Gospel of Matthew (with synoptic parallels) and the Gospel of John in the course PROFTEOL2030 New Testament as well as the exegetical study of Pauline letters, this course offers a systematizing overview of New Testament theology.

The ST part of the course has three emphases: Dogmatics, ethics and apologetics. The course will give the students an in-depth discussion of the how the NT texts have informed the historical and current debates concerning the contents of the Christian faith. In addition, it will make the students familiar with the main issues in contemporary debates on the ethical implications of the Christian faith, and make the students aware of current arguments attacking and defending the truth of the Christian faith.

Main Subjects:

- Life and career of the apostle Paul
- Exegetical analysis of selected texts from the letters of the apostle Paul
- Theology of the New Testament
- The tradition-historical and canonical relations between the Old and the New Testament
- The methodical foundation and cognitive content of the Christian faith
- The significance of the Christian faith for evaluating central issues in ethics
- The attitude of the Christian faith toward other current religious and secular world views

Learning Outcome

Completing the course will give the candidates the following learning outcome, sectioned into knowledge, skills and general competence:

Knowledge:

The Candidate

- has an in depth knowledge of the life, ministry and letters of the apostle Paul
- has advanced knowledge of First Corinthians and Romans
- has advanced knowledge of New Testament theology
- has advanced knowledge on the relation between OT and NT and the formation of the NT canon

- has in depth knowledge of exegetical method applied on the letters of Paul
- has an in depth knowledge of the foundation and cognitive content of the Christian faith and the important historical and current debates on these subjects
- has an in depth knowledge of Christian ethics
- has an in depth knowledge of central issues in the debate concerning the truth of the Christian faith
- can apply the knowledge of NT, dogmatics, ethics and apologetics on new areas
- can analyze theological problems based on an understanding of their role in history and in the current ecclesial and social context

Skills:

The Candidate

- can analyze and critically evaluate different sources of information and apply them for the sake of developing theological arguments
- can apply the exegetical methods on other NT texts
- can apply New Testament and Systematic theological knowledge in preaching and instruction on different levels
- can analyze and work independently with existing theories both concerning exegetical problems and the understanding of the Christian faith and other current world views
- can analyze and critically evaluate arguments against the Christian faith
- can use relevant methods for theological research in an independent way
- can develop a independent theological research project

General Competence:

The Candidate

- can relate the Christian faith to trends and issues in the contemporary culture
- can analyse problems related to pastoral ministry and the role of the church within a systematic theological context
- can apply New Testament and systematic theological knowledge on advanced theoretical and practical projects
- can impart theological knowledge on different levels related to academic, churchly and social contexts
- can discuss exegetical and theological problems both with specialists and non-specialists
- can contribute to the development of theology as an academic subject

Work and Teaching Methods

- Lectures
- Exegetical seminar
- Class discussions

Compulsory Activities

- Participation in exegetical seminar
- An exegetical essay of 4000-5000 words
- Two systematic theological essays of 3000 words (+/- 10 %). One of the essays should document competence in presenting and evaluating arguments against the Christian faith
- Participate in an interdisciplinary day focusing on the professions of church ministry (this applies for students of *Profesjonsstudiet i teologi* only)

The compulsory activities must be approved before the exam.

Assessment

Form of Assessment	Length	Grade	Weight
Home exam	4 days	A-F	49/100
Oral exam	45 minutes	A-F	51/100

Other

Students should have passed bachelor level courses in PROFTEOL2030 New Testament (15 ECTS) and PROFTEOL1040 Troslære, menneskesyn og verdivalg (Systematic Theology) (10 ECTS), or similar, before taking this course. Students are recommended to use a Bible software programme such as Accordance.

Reading List

New Testament texts

The following New Testament texts should be studied on the basis of a critical edition of the Greek New Testament, preferentially,

Novum Testamentum Graece: Based on the work of Eberhard and Erwin Nestle. Edited by Barbara and Kurt Aland, Johannes Karavidopoulos, Carlo M. Martini, Bruce M. Metzger. 28th Revised Edition. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2012 (followed by a number of later, corrected printings).

Acts 16:1–15; 17:16–18:17; 19:1–10; 20:17–38; Rom 1:1–32; 3:21–31; 5:1–8:39; 10:1–13; 11:1–13:14; 15:1–33; 1 Cor 1:1–2:16; 6:1–7:24; 11:17–34; 15:1–28; 2 Cor 5:11–21; Phil 2:5–11; 1 Thess 1:1–10.

For the exegetical study of the selected texts the students are supposed to use scholarly commentaries, based upon the Greek text and approved by the New Testament scholar teaching the course.

Books

Beilby, James K. *Thinking About Christian Apologetics: What It Is and Why We Do It*. Downers Grove, IL: IVP Academic, 2011. (180 p.)

Kolb, Robert and Timothy J. Wengert, eds. *The Book of Concord: The Confessions of the Evangelical-Lutheran Church*. Minneapolis, MN: Fortress, 2000, 19-50 and 345-480. (165 p.)

McGrath, Alister. *Christian Theology: An Introduction*. Oxford: Blackwell, 2010, chapters 9-18. (280 p.)

Paulsson, Stephen. *Lutheran Theology*. London and New York: T&T Clark, 2011. (270 p.)

Porter, Stanley E. *Paul: His Life, Thought, and Letters*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2016, 1–179 and 291–328.

Rae, Scott. *Moral Choices: An Introduction to Ethics*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2018, chapters 5-13. (280 p.)

Stuhlmacher, Peter. *Biblical Theology of the New Testament*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2018, 3–15, 72–179, 251–429, 572–641 and 741–823.

Students who have taken the course PROFTEOL2030 New Testament, shall also read:

Räsänen, Heikki. *The Rise of Christian Beliefs: The Thought World of Early Christians*. Minneapolis, MN: Fortress, 2010, 134–227.

Students who have not taken the course PROFTEOL2030 New Testament and whose alternative Bachelor degree in Theology with Greek lack basic elements of the content of that course, shall alternatively read:

Mitternacht, Dieter and Anders Runesson, eds. *The New Testament and Christian Origins: An Introduction*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, forthcoming 2019. Selection of approximately 125 p.

Compendium

- Alfsvåg, Knut. "Postmodern epistemology and the mission of the church." *Mission Studies* 28 (2011): 54–70. (16 p.)
- "Contra Philosophos: The Lutheran Reformation as Critique of the Rationality of Modernity." Pages 192–206 in *Justification in a Post-Christian Society*. Edited by Göran Gunner. Eugene, OR: Pickwick Publications, 2014. (15 p.)
- "The new issues in bioethics -and ethics of reproduction". *European Journal of Theology* 24 (2015): 105–113. (9 p.)
- "These Things Took Place as Examples for Us': On the Theological and Ecumenical Significance of the Lutheran Sola Scriptura." *Dialog* 55 (2016): 202–209. (8 p.)
- Dunn, James D. G. "A New Perspective on the New Perspective on Paul." *Early Christianity* 4 (2013): 157–182. (26 p.)
- Fiorenza, Elisabeth Schüssler. "Rhetorical Situation and Historical Reconstruction in 1 Corinthians." Pages 105–128 in *Rhetoric and Ethic: The Politics of Biblical Studies*. Minneapolis, MN: Fortress, 1999. (24 p.)
- Gregersen, Niels Henrik. "Incarnate vs. Disincarnate Protestantism: Martin Luther and the Disembodiment of Faith". Pages 173–191 in *Justification in a Post-Christian Society*. Edited by Göran Gunner. Eugene, OR: Pickwick Publications, 2014. (18 p.)
- Grenholm, Carl-Henrik. "Law and gospel in Lutheran Ethics." Pages 91–106 in *Justification in a Post-Christian Society*. Edited by Göran Gunner. Eugene, OR: Pickwick Publications, 2014. (15 p.)
- Kristiansen, Ståle Johannes and Svein Rise, eds. *Key Theological Thinkers: From Modern to Postmodern*, Farnham: Ashgate, 2013, 3–76, 569–591. (95 p.)
- Steiger, Johann Anselm —The communicatio idiomatum as the Axle and Motor of Luther's Theology, in *Lutheran Quarterly* 2000, 125–158. (34 p.)
- Wan, Sze-Kar. "'To the Jew First and Also to the Greek': Reading Romans as Ethnic Construction." Pages 129–155 in *Prejudice and Christian Beginnings: Investigating Race, Gender, and Ethnicity in Early Christian Studies*. Edited by Laura Nasrallah and Elisabeth Schüssler Fiorenza. Minneapolis, MN: Fortress, 2009. (27 p.)
- Altogether 2200 p. + NT texts and commentaries

Contextual theology and religious encounters

Facts about the Course	Tuition	Professional Training
Course Code: PROFTEOL5010 Number of ECTS: 10 Available as Single Course: Yes Type of Course: Compulsory Course Cycle: Second Cycle (Master) Year of Study Full Time: First year Part Time: Not set Prerequisites: Completed first cycle (Bachelor) of theology.	Language of Instruction: English Campus: Stavanger Semester: Autumn Compulsory Attendance: No	Professional Training: No Student Workload Scope of Tuition: 30 hours Scope of Self-Study Activities: 240 hours Total Workload: 270 hours

Course Content

The Christian church has always endeavored to let her theological reflection and visible expression negotiate with relevant contextual concerns. Traditional western churches and theologies have nevertheless tended to think of themselves in universalizing categories, conceptualizing their non-western counterparts as “contextual”. This course will focus on defining the interpretive context, expounding the relationship between universal/global versus particular/local characteristics of church and theology, and exemplifying this through examples of encounters between Christianity and other religious traditions.

Main Subjects:

- Provide tools for understanding the interpretive context of the church and her theology, ministry and practices.
- Expound the relationship between universal/global versus particular/local characteristics of church and theology.
- Reflect on consequences for the critical theology of academia and the practical ministry of the church.
- Provide examples of encounters between Christianity and other religious traditions.

Learning Outcome

Completing the course will give the candidates the following learning outcome, sectioned into knowledge, skills and general competence:

Knowledge:

The Candidate

- has advanced knowledge within the field of contextual theology, with particular attention to its biblical and systematic-theological expressions
- has a deep understanding of the ethical, theoretical and methodological questions of contextual theology
- has advanced knowledge of possible theoretical and practical consequences of religious encounters

Skills:

The Candidate

- can analyze and relate critically to relevant literature within the fields of contextual theology and religious encounters and use it to reflect scholarly
- can analyze existing theories, methods and interpretations within the fields of contextual theology and religious encounters and work independently with practical and theoretical solutions

- is able to do an independent research project in the field of contextual theology and religious encounters, under supervision and in accordance with current research ethical conventions.

General Competence:

The Candidate

- can analyze relevant professional and research ethical questions related to the church and her contextualizing theology
- is able to transfer the knowledge and skills of the field of contextual theology and religious encounters to new professional areas and research fields
- is able to communicate with specialists as well as non-specialists about questions and challenges of the field of contextual theology and religious encounters

Work and Teaching Methods

- Lectures
- Seminars

Compulsory Activities

- Participate in regular colloquium groups
- Participate in an interdisciplinary day focusing on the professions of church ministry (this applies for students of *Profesjonsstudiet i teologi* only)

The compulsory activities must be approved before the exam.

Assessment

Form of Assessment	Length	Grade	Weight
Written school exam	6 hours	A-F	100/100

Reading List

Baffes, M. (ed.): *Text and Context: Vernacular Approaches to the Bible in Global Christianity*. Eugene: Pickwick, 2018. (247 p.)

Bewans, S.B.: *Models of Contextual Theology*. Maryknoll: Orbis, 2003. (179 p.)

Chetham, D. & al. (eds.): *Understanding Interreligious Relations*. Oxford: Oxford University Press, 2013, p. 1-36, 88-262. (210 p.)

Jenkins, P.: *The Next Christendom: The Coming of Global Christianity*. Third edition. Oxford: Oxford University Press, 2011, p. 1-133 and 171-200. (163 p.)

In total: 795 p.

Worldviews, values and relations in professional practice

Facts about the Course	Tuition	Professional Training
Course Code: PROFTEOL5020 Number of ECTS: 5 Available as Single Course: Yes Type of Course: Compulsory Course Cycle: Second Cycle (Master) Year of Study Full Time: First year Part Time: Not set Prerequisites: Completed first cycle (Bachelor) of theology	Language of Instruction: English Campus: Stavanger Semester: Autumn Compulsory Attendance: No	Professional Training: No Student Workload Scope of Tuition: 15 hours Scope of Self-Study Activities: 120 hours Total Workload: 135 hours

Course Content

The course is VID's profile course for all master programs. The course focuses on professional practice with an emphasis on a value-conscious attitude, and an understanding of VID's diaconal values.

The course focuses on challenges related to power relations and to the worldview and value related to pluralism of professional practice. The course focuses on developing an understanding of the significance of one's own worldview and value preferences in relation to persons with a multitude of values and worldviews.

Main Subjects:

- Values in professional practice
- The multicultural society
- The tension between cultural diversity, secularization and individualization as a context for professional practice
- Critical reflection on one's own preconceptions and values
- Power perspectives in professional practice
- Diaconal and faith based traditions in professional practice

Learning Outcome

Completing the course will give the candidates the following learning outcome, sectioned into knowledge, skills and general competence:

Knowledge:

The Candidate

- has knowledge of critical discourses concerning power relations and values in relation to professional practice
- has knowledge of the traditions and roles of faith-based and diaconal actors in society, health and welfare
- has in depth knowledge of the significance of the recipients worldviews and values for professional practice

Skills:

The Candidate

- can analyze professional issues within the context of the contemporary plurality of worldviews and cultural preferences

- can thematize and analyze the meaning of worldviews and value preferences for professional practice
- can identify and critically relate to power relationships in professional contexts

General Competence:

The Candidate

- can take part in interdisciplinary value discussions

Work and Teaching Methods

- Online lessons
- Seminars/lectures
- Student-oriented methods that promote interdisciplinary reflection and discussion

Assessment

Form of Assessment	Length	Grade	Weight
Home exam	One term	Passed/Fail	100/100

Additional Information about Assessment:

The home exam consists of an essay of 2000 words (+/- 10 %).

At the beginning of the course (at the end of the first gathering or equivalent) the assignment text is presented. The assignment is an essay that students will work with during the course and which will be submitted approximately 1 week after the last teaching or student activity. The assignment will emphasize knowledge and analysis or discussion of key topics in the subject and their relevance to the student's specific subject and profession.

Reading List

Books:

Dietrich, S. et al. (2016). *Diakonia in a gender perspective*. Oxford: Regnum Books International. (266 p)

Compendium:

Dahl, Øyvind. (2006). "Communication in a Globalized World". In *Aspects of Intercultural Dialogue*, ed. Nancy Aaltosalo and Ewald Reuter, Köln: Saxa Verlag, 95-107., (12 p)

Dietrich, S. (2014). Reflections on core aspects of diaconal theory. I: Dietrich, S. (red.) *Diakonia as Christian social practice: an introduction*, Oxford: Regnum, s. 13-27 (24 p)

Drønen, Tomas Sundnes. (2009) "Intercultural Communication and Religious Change – The Dii, Norwegian Missionaries and Ferdinand de Saussure." *Studia Theologica* 63: 3-18. (15 p)

Salo-Lee, Liisa.(2006) «Intercultural Competence Research: Focuses and Challenges». In Dahl,

Øyvind, Iben Jensen and Peter Nynäs (eds.). *Bridges of Understanding. Perspectives on Intercultural Communication*, Oslo: Oslo Academic Press, 129-140 (12 p)

Ebook:

Aadland, E. (2010). Values in professional practice: Towards a critical reflective methodology. *Journal of business ethics*, 97 (3), s. 461-472. (11 p)
<http://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/98881/aadland.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Dinham, A. (2017) "Religious Literacy in Public and Professional Settings". I: Crisp, B. (ed.), *Routledge International Handbook of Religion, Spirituality and Social Work*, Melbourne: Routledge, s. 257-264 (7 p)
http://web.b.ebscohost.com.ezproxy.vid.no/ehost/ebookviewer/ebook/bmxlYmtfXzE1MDE0MDNfX0FO0?sid=17983d9e582-45ee-bae4-ff59b3554935@pdc-v-sessmgr01&vid=0&format=EB&lpid=lp_1&rid=0

See part VI Social work and practice

Beaman, L. G. (2014). Deep equality as an alternative to accommodation and tolerance. *Nordic journal of religion and society*, 27(2), s. 89-111 (22 p)

https://www-idunn-no.ezproxy.vid.no/file/ci/66929605/Deep_Equality_as_an_Alternative_to_Accommodation_and_Tolera.pdf

In total: 369 p.

Theory of Science, Research Methods and Research Ethics

Facts about the Course	Tuition	Professional Training
Course Code: PROFTEOL5030 Number of ECTS: 15	Language of Instruction: English Campus: Stavanger	Professional Training: No Length of Professional Training: x hours/weeks
Available as Single Course: No Type of Course: Compulsory Course	Semester: Autumn/Spring Compulsory Attendance: No	Student Workload Scope of Tuition: 45 hours Scope of other learning activities: 10 hours
Cycle: Second Cycle (Master)		Scope of Self-Study Activities: 365 hours Total Workload: 405 hours
Year of Study Full Time: First year Part Time: Second year Prerequisites: Completed first cycle (Bachelor) of theology		

Course Content

The course introduces general perspectives and issues related to the theory of knowledge and opens for further reflections on theory of science traditions in health studies, social studies, theology, diakonia and management studies. The relationship between science and values and between various positions in the theory of science will be explored. Implications for research in the different subjects will be discussed.

The course presents the scientific basis for qualitative research design, research methods, systematization and key concepts. It explicates different ways of generating data, analytical procedures and different traditions of interpretation. Processes related to openness, contextualization, the involvement of users, the potential influence of the researcher, and ethical responsibility are clarified.

The course also provides a scientific basis for quantitative methods, an introduction to key concepts, different types of design and methods for collecting quantitative data. Applications, possibilities and limitations for different designs and methods are discussed. It also introduces different traditions of analysis

The course prepares the students for writing the master's thesis and has a focus on increasing student information skills. The course also addresses ethical challenges related to research involving vulnerable groups, and addresses key principles and guidelines for research ethics and in an interdisciplinary perspective.

Main Subjects:

- Scientific and professional knowledge.
- Central traditions in science and knowledge theory: empirical traditions, hermeneutics, phenomenology and social constructivism.
- Various methods for generating qualitative data, such as interview, field studies, document analysis.
- Analysis of qualitative data and presentation of findings
- Various methods for generating quantitative data. Principles for operationalization of variables and methods for selection procedures.
- Statistical analysis and presentation of quantitative data.
- Research ethics.

Learning Outcome

Completing the course will give the candidates the following learning outcome, sectioned into knowledge, skills and general competence:

Knowledge:

The Candidate

- has deepened knowledge of various philosophy of science and knowledge-based principles and of hermeneutical traditions of textual interpretation
- has specialized insights concerning the implications of the general theory of science debate for one's own field of study
- has advanced knowledge of essential characteristics of qualitative and quantitative research designs and research methods
- has profound knowledge of how data are generated in qualitative research projects
- has advanced knowledge of different analytical perspectives and how these are used in qualitative research
- has profound knowledge of principles for generating quantitative data, as well as knowledge about the operationalization of variables and selection procedures in quantitative research projects
- has advanced knowledge of concepts and analytical approaches in quantitative research traditions
- has profound knowledge of current laws and guidelines for research ethics in either the humanities, social science or health science research tradition.

Skills:

The Candidate

- can reflect on science and knowledge traditions and critically assess their importance for research within one's own field of study
- can design an independent and limited research project in which science theory, qualitative and / or quantitative research methods are reflected and applied
- can generate and analyze data according to scientific methods that are relevant for the candidate's own field of study
- can evaluate and disseminate possibilities and limitations concerning qualitative, quantitative and textual analytical methods and assess contexts for their appropriate application
- can evaluate and treat sources critically, and refer to applied research in a correct way
- can identify and reflect on research ethical issues and apply research ethical guidelines when using qualitative and quantitative research methods

General Competence:

The Candidate

- has deep knowledge of scientific argumentation and of different positions in contemporary academic debates
- can apply methodological knowledge and knowledge of and skills in the theory of science on new academic areas
- can analyze and critically reflect on research projects and the relevance of scientific articles for one's own field of study
- can evaluate and disseminate general research ethical requirements within either the humanities, social science or health science research tradition

Work and Teaching Methods

- Digital lessons and “flipped classroom”
- Seminars and lectures
- Various student-active learning methods, e.g., a forum on a learning platform or presentation of specific topics in smaller groups
- Interdisciplinary group work

Compulsory Activities

- The students must complete a work requirement within each of the course's two methodology disciplines. The work requirements may be of different kinds, such as practical exercises, digital multiple choice tests, group presentations, etc. One may also work with method in a draft project description.
- The students must write an individual essay on a theory of science problem (1500 word +/- 10 %).
- Seminar in information literacy and academic writing, normally 10 hours. 80% presence is required in order to validate the seminar. The seminar includes a multiple choice test covering aspects of information literacy and academic writing, including knowledge of VID guidelines for writing master's thesis (can be found at: <https://www.vid.no/en/library/writing-a-paper/>)

The compulsory activities must be approved before the exam.

Assessment

Form of Assessment	Length	Grade	Weight
Home exam	3 weeks	A-F	100/100

Additional Information about Assessement:

A three week individual written home exam on a given topic (4000 words +/- 10 %)

Reading List

Philosophy of Science

Okasha, Samir. *Philosophy of Science: A Very Short Introduction*, Oxford: Oxford University Press, 2016 (140 p.)

Zimmermann, Jens. *Hermeneutics: A Very Short Introduction*. Oxford, Oxford University Press, 2015 (160 p.)

Qualitative method

Hammersley, Martyn and Paul Atkinson. *Ethnography – Principle in Practice* (3rd ed.). London: Routledge, 2007. (266 p)

Compendium

Atkinson, Paul and Amanda Coffey. "Analysing Documentary Realities". In *Qualitative Research. Issues of Theory, Method and Practice*, ed. David Silverman (3rd ed.). London: Sage, 2011. (16 p)

Drønen, Tomas Sundnes. "Anthropological Historical Research in Africa: How Do We Ask?" in *History in Africa* 33 (2006): 137-153. (16 p)

Kvale, Steinar and Svend Brinkmann. *Interviews. Learning the Craft of Qualitative Research Interviewing* (3rd ed.), chp. 6-8. Los Angeles: Sage, 2014. (62 p)

Silverman, David. *Interpreting Qualitative Data. A Guide to the Principles of Qualitative Research* (5th ed.), chp. 5-6. Los Angeles: Sage, 2014. (54 p)

Quantitative method

Canning, John. *Statistics for Humanities*. Brighton, 2014. Freely downloadable from <http://statisticsforhumanities.net/book/> (150 p.)

Research ethics

General guidelines for research ethics <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Generelle-forskningsetiske-retningslinjer/general-guidelines-for-research-ethics/> (2 p.)

The European Code of Conduct for Research Integrity, ALLEA 2017
http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/other/hi/h2020-ethics_code-of-conduct_en.pdf (6 p.)

The Act on ethics and integrity in research. <https://www.etikkom.no/en/library/practical-information/legal-statutes-and-guidelines/the-act-on-ethics-and-integrity-in-research/> (2 p.)

Discipline-specific

Bayer, Oswald. *Theology the Lutheran Way*. Grand Rapids: Eerdmans, 2007, 1-213 (214 p.)

Compendium

Kaufmann, Tone Stangeland. "Normativity as Pitfall or Ally? Reflexivity as an Interpretive Resource in Ecclesiological and Ethnographic Research." *Ecclesial Practices* 2 (2015) 91-107 (18 p.)

Sørensen, Torgeir et al. "The Relationship between Religious Attendance and Blood Pressure: The Hunt Study, Norway." *International Journal of Psychiatry in Medicine* 42 (2011), 13-28 (15 p.)

Wigg-Stevenson, Natalie. "From proclamation to conversation: ethnographic disruptions to theological normativity." *Palgrave Communications* 2015, DOI: 10.1057/palcomms.2015.24 (9 p.)

In total: 1130 p.

Reception of the Old Testament in postcolonial Africa, Asia and Latin America

Facts about the Course	Tuition	Professional Training
Course Code: MATRS5120 Number of ECTS: 10 Available as Single Course: Yes Type of Course: Optional Course Cycle: Second Cycle (Master) Year of Study Full Time: Second year Part Time: Not set Prerequisites: Completed first cycle of theology	Language of Instruction: English Campus: Stavanger Semester: Spring Compulsory Attendance: No	Professional Training: No Student Workload Scope of Tuition: 24 hours Scope of Self-Study Activities: 240 hours Total Workload: 270 hours

Course Content

Over the last century, the gravity point of Christianity moved from the North Atlantic to the Global South. This has important consequences for theology and biblical studies as academic disciplines, as their dialogue partners are not any longer western history and philosophy only, but also experiences and concerns of the Global South. This course introduces the student to key characteristics and illustrative examples in biblical – and in particular Old Testament – interpretation in Africa, Asia and Latin America, after the 1960s. In terms of theory, postcolonial concerns as well as other typical hermeneutical approaches (liberation, inculturation, reconstruction) are emphasized.

Main Subjects:

- The new, post-Western context of academic theology and biblical studies.
- Key characteristics and illustrative examples of Old Testament interpretation in the Global South.
- Critical discussion of the concerns of postcolonial biblical interpretation as well as other typical hermeneutical approaches.

Learning Outcome

Completing the course will give the candidates the following learning outcome, sectioned into knowledge, skills and general competence:

Knowledge:

The candidate

- has advanced knowledge about central lines in biblical – and in particular Old Testament – interpretation in Africa, Asia and Latin America, after the 1960s
- has specialized knowledge of examples of such interpretation, in relation to various textual genres and cultural contexts
- has specialized knowledge of the theoretical background and characteristics of postcolonial biblical interpretation

Skills:

The candidate

- is able to use knowledge about biblical interpretation in Africa, Asia and Latin America in theological, pastoral and educational reflection
- is able to reflect theologically in relation to the experiences and concerns of postcolonial biblical interpretation

General Competence:

The candidate

- can analyze relevant professional and research ethical questions
- is able to transfer the knowledge and skills of this field to new professional areas and research fields
- is able to communicate with specialists as well as non-specialists about questions and challenges of the field

Work and Teaching Methods

- Lectures
- Seminars
- Individual reading

Compulsory Activities

- An essay of 3500 words (+/- 10%) on a topic chosen by the student and accepted by the professor.
- Participate in an interdisciplinary day focusing on the professions of church ministry (this applies for students of *Profesjonsstudiet i teologi* only)

The compulsory activities must be completed before the exam.

Assessment

Form of Assessment	Length	Grade	Weight
Oral exam	30 minutes	A-F	100/100

Reading List

Books:

Havea, Jione & Peter H.W. Lau (eds.): *Reading Ruth in Asia*. Atlanta: Society of Biblical Literature, 2015 (125 p.). Full text: https://www.sbl-site.org/assets/pdfs/pubs/9780884141006_OA.pdf (downloaded 2019-01-28).

Holter, Knut & Louis C. Jonker (eds.): *Global Hermeneutics? Reflections and Consequences*. Atlanta: Society of Biblical Literature, 2010 (93 p.). Full text: <https://www.sbl-site.org/assets/pdfs/pubs/IVBS-jonker2010.PDF> (downloaded 2018-02-28)

Holter, Knut: *Contextualized Old Testament Scholarship in Africa*. Nairobi: Acton, 2008 (115 p.).

Kinukawa, Hisako: *Migration and Diaspora: Exegetical Voices of Women in Northeast Asian Countries*. Atlanta: Society of Biblical Literature, 2014 (70 p.). Full text: https://www.sbl-site.org/assets/pdfs/pubs/9781628370096OA_full.pdf. (downloaded 2019-01-28)

Levison, John R. & Priscilla Pope-Levison (eds.): *Return to Babel: Global Perspectives on the Bible*. Louisville: Westminster John Knox Press, 1999, p. 1-113. (113 p.)

Segovia, Fernando: *Decolonizing Biblical Studies: A View From the Margins*. Maryknoll: Orbis, 2000. (177 p.).

Articles:

Masenya, Madipoane: "Female and royal humanity? One African woman's meditation on Psalm 8," *Old Testament Essays* 27 (2014) 489-501. (13 p.) Full text: <http://www.scielo.org.za/pdf/ote/v27n2/10.pdf> (downloaded 2019-01-28)

Ramantswana, Hulisani: "Not free while nature remains colonised: Decolonial reading of Isaiah 11:6-9," *Old Testament Essays* 28 (2015) 807-831. (25 p.) Full text: <http://www.scielo.org.za/pdf/ote/v28n3/14.pdf> (downloaded 2019-01-28)

In total: 731 p.

History of theology from 1600 until the present

Facts about the Course	Tuition	Professional Training
Course Code: PROFTEOL5130	Language of Instruction: English and Norwegian	Professional Training: No
Number of ECTS: 10	Campus: Stavanger	Student Workload
Available as Single Course: Yes	Semester: Spring	
Type of Course: Optional Course	Compulsory Attendance: No	Scope of Tuition: 24 hours
Cycle: Second Cycle (Master)		Scope of Self-Study Activities: 246 hours
Year of Study		Total Workload: 270 hours
Full Time: Second year		
Part Time: Not set		
Prerequisites: Completed first cycle (Bachelor) of theology		

Course Content

This course will provide deeper insight into and understanding of the development of theology in the West over the last 400 years. Special focus will be on how a representative selection of theological thinkers developed their theological systems in the meeting between tradition and contemporary times.

Main Subjects:

- Theological periodisation of the last 400 years
- Detailed study of representative theological thinkers/schools
- Relation between theology, philosophy and science

Learning Outcome

Completing the course will give the candidates the following learning outcome, sectioned into knowledge, skills and general competence:

Knowledge:

The Candidate

- has advanced insight in the historical process of theology development in the West in premodern and modern times
- has specialised knowledge about dominating theologians and theological school-building in different periods from the beginning of the 17th century until present
- possesses advanced knowledge in methodological issues connected to the study of primary historical text material
- has the necessary competence to co-operate with scholarly peers on matters dealt with in this course

Skills:

The Candidate

- can develop and accomplish – under supervision – independent, limited research projects related to history of Western theology in the last 400 years
- can analyse historically and systematically different topics of pre-modern and moderns theology

- has teaching competence related to college- and high-school level and to basic levels of university studies in church history, history of theology, and relation between theology and society over the last 400 years.

General Competence:

The Candidate

- has advanced knowledge of the general history of the development of ideas, philosophy and theology in the last 400 years
- has specialised theoretical and methodological command of analysing the relation between the mentioned three elements
- is well acquainted with relevant ethical norms related to the exploration and publication of primary historical texts

Work and Teaching Methods

- Lectures
- Group work
- Individual presentation of limited topic given by the teacher

Compulsory Activities

- In plenary audience of fellow students an individual oral presentation of a research project related to history of theology and/or different topics of pre-modern and modern theology

The compulsory activities must be approved before the exam.

Assessment

Form of Assessment	Length	Grade	Weight
Written school exam	4 hours	A-F	100/100

Reading List

Grenz, Stanley J. and Olson, Roger E. *20th Century Theology: God & the World in a Transitional Age*, Downers Grove: Inter Varsity press, 1992 or later editions, (315 p.)

Twentieth-Century Lutheran Theologians. Mark C. Mattes ed., Refo500 Academic Studies 10, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2013: 7-16, 56-154, 223-269, 291-334. (196 p.)

Either:

McGrath, Alister E. (1998), *Historical Theology: An Introduction to the History of Christian Thought*, Oxford: Blackwell Publishing, 1998: 214-343. (129 p.)

Or:

Hägglund, Bengt. *Teologins historia: En dogmhistorisk översikt*, Göteborg: Församlingsförlaget, 2003: 274-404. (130 p.)

Selected primary texts in consultation with the teacher (50-70 p.)

In total: 840 p.

Texts from the history of dogmatics and moral philosophy

Facts about the Course	Tuition	Professional Training
Course Code: PROFTEOL5140 Number of ECTS: 10 Available as Single Course: Yes Type of Course: Optional Course Cycle: Second Cycle (Master) Year of Study Full Time: Fifth year Part Time: Not set Prerequisites: Completed first cycle (Bachelor) of theology	Language of Instruction: English Campus: Stavanger Semester: Autumn Compulsory Attendance: No	Professional Training: No Student Workload Scope of Tuition: 20 hours Scope of Self-Study Activities: 250 hours Total Workload: 270 hours

Course Content

The aim of this course is to train the students' ability to discuss central theological and ethical issues by letting them read and discuss central texts from the history of dogmatics and moral philosophy

Main Subjects:

- Central texts from the most important debates on central doctrinal issues through the history of Christian thought
- Central texts from the history of European discussion of issues in moral philosophy

Learning Outcome

Completing the course will give the candidates the following learning outcome, sectioned into knowledge, skills and general competence:

Knowledge:

The Candidate

- has an in depth knowledge of a representative selection of central authors from the history of Christian dogmatics and their positions on central issues
- has an in depth knowledge of a representative selection of central authors from the history of moral philosophy and their positions on central issues
- can apply the knowledge of history of dogmatics and ethics on new topics
- can analyze current dogmatical and ethics issues based on a knowledge of their historical background

Skills:

The Candidate

- can analyse and critically evaluate sources of knowledge in dogmatics and issues and use these sources for developing scholarly arguments
- can analyse existing dogmatic and ethical issues and work with these issues independently and in a scholarly relevant
- can use relevant research methods in dogmatics and ethics in an independent way

General Competence:

The Candidate

- can analyse doctrinal and ethical issues that are relevant for his or her future professional work
- can present doctrinal and ethical knowledge on various levels in different contexts in church and society
- can work independently and contribute to the current debate on dogmatical and ethical issues

Work and Teaching Methods

- Self-study
- Seminars
- Tutorials
-

Compulsory Activities

- Approved topic/research question for the exam essay, within a deadline set by the tutor
- Present and discuss relevant texts from the reading list and/or drafts of the exam essay in interdisciplinary seminars during the course

The compulsory activities must be approved before the exam.

Assessment

Form of Assessment	Length	Grade	Weight
Exam essay, 5000 words (+/- 10 %)	5 days	A-F	49/100
Oral exam	30 minutes	A-F	51/100

Additional Information about Assessment:

The oral exam can be related both to the exam essay or to other parts of the reading list.

Reading List

Books

Selections from

McGrath, Alister (ed). *The Christian Theology Reader*. Oxford: Blackwell, 2011.

In total: 700 p.

Contemporary Missiology and World Christianity

Facts about the Course	Tuition	Professional Training
Course Code: PROFTEOL5150 Number of ECTS: 10 Available as Single Course: Yes Type of Course: Optional Course Cycle: Second Cycle (Master) Year of Study Full Time: Second year Part Time: Not set Prerequisites: Completed first cycle (Bachelor degree) of theology	Language of Instruction: English Campus: Stavanger Semester: Autumn/Spring Compulsory Attendance: No	Professional Training: No Student Workload Scope of Tuition: 20 hours Scope of Self-Study Activities: 250 hours Total workload: 270 hours

Course Content

The course first introduces the student to Missiology as an academic discipline, addressing its research history, central sources, themes and methodologies. The main focus will be on contemporary perspectives and approaches to the field. Next, the course presents the on-going studies and discussions of World Christianity both as a phenomenon and as a field, highlighting different methods, approaches and case-studies. The course will provide the students with a choice of in-depth studies of particular cases related to their interests. In all case studies, attention will be given to the interaction between local and global expressions of faith and practice.

Main Subjects:

- Missiology as an academic discipline
- Contemporary perspectives and approaches in Missiology and World Christianity
- The interaction between local and global expressions of Christianity
- Studies in World Christianity

Learning Outcome

Completing the course will give the candidates the following learning outcome, sectioned into knowledge, skills and general competence:

Knowledge:

The Candidate

- has thorough knowledge of Missiology as an academic discipline, and its main perspectives and approaches
- has broad overview of central sources, themes and methodologies in Missiology and World Christianity
- has deep understanding of different aspects and perspectives on Christianity both as a global and local religion
- has advanced knowledge of one to two selected cases in World Christianity, and can analyse them in terms of their interaction between local and global expressions of Christianity

Skills:

The Candidate

- is able to critically formulate and analyse practical and theoretical problems within the fields of Missiology and World Christianity and choose the appropriate methods and theories to deal with them, in accordance with applicable norms for research ethics
- can use relevant theoretical models and methods to investigate and analyse Christianity's complex interactions and negotiations with different religious and socio-cultural contexts

General Competence:

The Candidate

- can formulate and undertake research projects in Missiology and World Christianity
- can contribute to development of missiological thinking in context
- can discuss and communicate questions and problems in the fields of Missiology and World Christianity, both with specialists and the general public

Work and Teaching Methods

- Self-study
- Seminars
- Tutorials

Compulsory Activities

- Approved topic/research question for the exam essay, within a deadline set by the tutor
- Present and discuss relevant texts from the reading list and/or drafts of the exam essay in interdisciplinary seminars during the course

The compulsory activities must be approved before the exam.

Assessment

Form of Assessment	Length	Grade	Weight
Exam essay, 5000 words (+/- 10 %)	One semester	A-F	49/100
Oral exam	30 minutes	A-F	51/100

Additional Information about Assessment:

The oral exam can be related both to the exam essay or to other parts of the reading list.

Other

Primary to submission, the student will receive feedback on the exam essay twice: first, in connection with approval of the topic/research question; and second, in connection with one seminar.

Reading List

Books

Farhadian, Charles E., ed. *Introducing World Christianity*. Chichester: Wiley-Blackwell, 2012. 280p.

Skreslet, Stanley H. *Comprehending Mission: The Questions, Methods, Themes, Problems, and Prospects of Missiology*. American Society of Missiology Series. Vol. 49, Maryknoll, NY: Orbis Books, 2012. 240p.

Chapters and articles

Adogame, Afe. *The African Christian Diaspora: New Currents and Emerging Trends in World Christianity*. London: Bloomsbury, 2013, p. 169-189. 21p.

Cabrita, Joel, and David Maxwell. "Introduction: Relocating World Christianity." In *Relocating World Christianity : Interdisciplinary Studies in Universal and Local Expressions of the Christian Faith*, edited by Joel Cabrita, David Maxwell and Emma Wild-Wood. Theology and Mission in World Christianity, 1-43. Leiden: Brill, 2017. 43p.

Clarke, Sathianathan. "World Christianity and Postcolonial Mission: A Path Forward for the Twenty-First Century." *Theology Today* 71, no. 2 (2014): 192-206. 15p.

Haug, Kari Storstein. "Migration in Missiological Research." *International Review of Mission* 107, no. 1 (2018): 279-93. 15p.

Phan, Peter C. "Teaching Missiology in and for World Christianity: Content and Method." *International Bulletin of Missionary Research* 42, no. 4 (2018): 358-69. 12p.

Wild-Wood, Emma. "Relocating Unity and Theology in the Study of World Christianity." In *Relocating World Christianity : Interdisciplinary Studies in Universal and Local Expressions of the Christian Faith*, edited by Joel Cabrita, David Maxwell and Emma Wild-Wood. Theology and Mission in World Christianity, 324-42. Leiden: Brill, 2017. 19p.

Selection of 50 pages from the following or equivalent literature

Cabrita, Joel, David Maxwell, and Emma Wild-Wood, eds. *Relocating World Christianity : Interdisciplinary Studies in Universal and Local Expressions of the Christian Faith* Vol. 7, Theology and Mission in World Christianity. Leiden: Brill, 2017.

Kim, Sebastian C.H. , and Kirsteen Kim. *Christianity as a World Religion: An Introduction*. 2 ed. London: Bloomsbury, 2016.

Stanley, Brian. *Christianity in the Twentieth Century: A World History*. Princeton, NJ: Pinceton University Press, 2018.

Total number of pages: 695

Feminist readings of the Bible

Facts about the Course	Tuition	Professional Training
Course Code: PROFTEOL5160 Number of ECTS: 10 Available as Single Course: Yes Type of Course: Optional Course Cycle: Second Cycle (Master) Year of Study Full Time: Second year Part Time: Not set Prerequisites: Completed first cycle (Bachelor degree) of theology.	Language of Instruction: English Campus: Stavanger Semester: Autumn/Spring Compulsory Attendance: No	Professional Training: No Student Workload Scope of Tuition: 20 hours Scope of Self-Study Activities: 250 hours Total workload: 270 hours

Course Content

The course focuses on feminist readings of the Bible, looking at both hermeneutical and exegetical questions. Feminist readings emphasize questions of gender in relation to texts and interpretation. The course looks at the roots, rise, development and criticism of feminist hermeneutics within biblical studies and explores the works of some of its main contributors. It looks both at theoretical foundations as well as examples of feminist readings of biblical texts.

Main Subjects:

- The historical development of feminist hermeneutics within biblical studies
- Theoretical foundations and main contributors
- Feminist readings of a sample of biblical texts

Learning Outcome

Completing the course will give the candidates the following learning outcome, sectioned into knowledge, skills and general competence:

Knowledge:

The Candidate

- has advanced knowledge of the historical development of feminist hermeneutics within biblical studies
- has broad knowledge of the main contributors to feminist hermeneutics within biblical studies
- has extensive knowledge of selected feminist readings of biblical texts

Skills:

The Candidate

- can critically discuss and compare different feminist approaches and interpretations within biblical studies
- can analyze feminist readings of biblical texts
- can use relevant feminist approaches independently in own reading of biblical texts

General Competence:

The Candidate

- can analyse relevant ethical questions pertaining to feminist hermeneutics
- can impart knowledge of feminist criticism to different levels related to academic, church oriented and social contexts, including own local context
- can discuss hermeneutical and exegetical problems from a feminist perspective both with specialists and non-specialists
- can use the obtained knowledge and skills to solve advanced questions where feminist hermeneutics is relevant
- can contribute to the development of biblical scholarship as an academic subject

Work and Teaching Methods

- Self study
- Seminars
- Tutorials

Compulsory Activities

- Approved topic/research question for the exam essay, within a deadline set by the tutor
- Present and discuss relevant texts from the reading list and/or drafts of the exam essay in interdisciplinary seminars during the course

The compulsory activities must be approved before the exam.

Assessment

Form of Assessment	Length	Grade	Weight
Exam essay, 5000 words (+/- 10 %)	One semester	A-F	49/100
Oral exam	30 minutes	A-F	51/100

Additional Information about Assessment:

The oral exam can be related both to the exam essay or to other parts of the reading list.

Other

Primary to submission, the student will receive feedback on the exam essay twice: first, in connection with approval of the topic/research question; and second, in connection with one seminar.

Reading List

Biblical texts:

Gen 2:4-3:24; Hos 1-3; Prov 31:10-31; Luke 7:36-8:3; Gal 3:26-28; 1 Tim 2:8-3:15.

Literature:

Bach, Alice (ed.). *Women in the Hebrew Bible: A Reader*. New York: Routledge, 1999. Pages 3-73 (The Social World of Women in Ancient Israel) (70 pages).

Bridgeman, Valeri and Kirk-Duggan, Cheryl. *Hosea*. Wisdom Commentary. Collegeville, MA: Liturgical Press, forthcoming. Pages filled in when published (ca. 30 pages).

Huizenga, Annette Bourland. *1-2 Timothy, Titus*. Wisdom Commentary. Collegeville, MA: Liturgical Press, 2016. Pages 10-41 (31 pages).

Masenya, Madipoane (Ngwana' Mphehlele). *How Worthy is the Woman of Worth? Rereading Proverbs 31:10-31 in African-South Africa*. Bible & Theology in Africa. New York: Peter Lang, 2005. Pages 46-66; 88-165 (97 pages).

Punt, Jeremy. «Power and Liminality, Sex and Gender, and Gal 3:28: A Postcolonial, Queer Reading of an Influential Text.» *Neotestamentica* 44 (2010), pages 140-166 (26 pages).

Reid, Barbara E., «'Do You See This Woman?': A Liberative Look at Luke 7:36-50 and Strategies for Reading Other Lukan Stories Against the Grain.» In *A Feminist Companion to Luke*, Amy-Jill Levine with Marianne Blickenstaff (eds.). New York: Sheffield Academic Press, 2002. Pages 106-120 (14 pages).

Schüssler Fiorenza, Elisabeth (ed.), *Feminist Biblical Studies in the Twentieth Century: Scholarship and Movement*. Atlanta: Society of Biblical Studies, 2014. Pages 1-85; 105-119; 217-306 (191 pages).

Schüssler Fiorenza, Elisabeth. *In Memory of Her: A Feminist Theological Reconstruction of Christian Origins*. Second ed. New York: SCM Press, 1994 (1983). Pages 105-235 (130 pages).

Trible, Phyllis. *God and the Rhetoric of Sexuality*. Philadelphia: Fortress Press, 1978. Pages 72-143 (71 pages).

Total: 660 pages.

Hebrew 3

Facts about the Course	Tuition	Professional Training
Course Code: PROFTEOL5170 Number of ECTS: 10 Available as Single Course: Yes Type of Course: Optional Course Cycle: Second Cycle (Master) Year of Study Full Time: Second year Part Time: Not set Prerequisites: Completed Biblical Hebrew 1 and 2, or corresponding exams in other institutions.	Language of Instruction: English Campus: Stavanger Semester: Spring Compulsory Attendance: No	Professional Training: No Student Workload Scope of Tuition: 20 hours Scope of Self-Study Activities: 250 hours Total Workload: 270 hours

Course Content

The course prepares for exegetical Master's and PhD research through a strengthening of the reading and analyzing capacity of the student, including textual criticism. The textual material that is selected reflects typical examples of narratives and poetry/prophesy. In addition some illustrative examples of classical, extrabiblical Hebrew texts are read.

Main Subjects:

- Examples of Biblical Hebrew narratives and poetry/prophesy
- Examples of classical, extrabiblical Hebrew
- Biblical Hebrew grammar, focusing on phonology, morphology and syntax
- Textual criticism of the Hebrew Bible

Learning Outcome

Completing the course will give the candidates the following learning outcome, sectioned into knowledge, skills and general competence:

Knowledge:

The candidate

- has a specialized comprehension of phonological, morphological and syntactical characteristics of Biblical Hebrew texts
- has a specialized comprehension of textual criticism of the Hebrew Bible
- has an intermediate understanding of some selected examples of classical, extrabiblical Hebrew texts

Skills:

The Candidate

- has a specialized ability of reading, analyzing and discussing selected Biblical Hebrew texts from the corpus of narratives and poetry/prophesy, in dialogue with current scholarly discourses
- has a specialized ability of discussing textual critical challenges in selected Biblical Hebrew texts from the corpus of narratives and poetry/prophesy, and in dialogue with current scholarly discourses

- is able to read some selected examples of classical, extrabiblical Hebrew texts

General Competence:

The Candidate

- has a specialized understanding of Biblical Hebrew grammar and grammatical discourses based on selected texts
- is able to use this understanding in analyzing other Biblical Hebrew texts as well as extrabiblical Hebrew texts
- is able to discuss challenging theoretical and practical problems of the grammar of the texts with other specialists in the same field

Work and Teaching Methods

- Self-study
- Tutorials

Compulsory Activities

- None

Assessment

Form of Assessment	Length	Grade	Weight
Oral exam	30 minutes	A-F	100/100

Reading List

Books:

van der Merwe, C.H.J. & al.: *Biblical Hebrew Reference Grammar*. London: Bloomsbury, 2017. (350 p.)

Würthwein, E.: *The Text of the Old Testament: An Introduction to the Biblia Hebraica*. 3. ed., revised and expanded by A.A. Fischer. Grand Rapids: Eerdmans, 2017. (230 p.)

In total: 580 p.

Hebrew texts:

- From BHS/BHQ: 1 Samuel 1-3, Amos 1-3.

- Extrabiblical texts: Mesha inscription, Lachish ostraca (letter no. 3), Mishna: Pirke Aboth, ch. 1

Textual sources for the extrabiblical texts:

Mesha and Lachish texts: Renz, J.: *Die althebräischen Inschriften. Teil 1: Text und Kommentar*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1995 (Renz, J. & W. Röllig: *Handbuch der althebräischen Epigraphik*, Band I).

Mishna text: Travers Herford, R.: *Pirke Aboth, the Ethics of the Talmud: Sayings of the Fathers: Text, Complete Translation and Commentaries*. New York: Chocken Books, 1962.

Intercultural Bible reading in small group fellowships as a resource for diaconal and pastoral ministry

Facts about the Course	Tuition	Professional Training
Course Code: PROFTEOL5180 Number of ECTS: 10 Available as Single Course: Yes Type of Course: Optional Course Cycle: Second Cycle (Master) Year of Study Full Time: Second year Part Time: Not set Prerequisites: Completed first cycle (Bachelor degree) of theology Open for Master's students in Diaconia and Theology	Language of Instruction: English Campus: Stavanger Semester: Spring Compulsory Attendance: Yes	Professional Training: No Student Workload Scope of Tuition: 20 hours Scope of Self-Study Activities: 250 hours Total Workload: 270 hours

Course Content

Churches often focus on establishing small group fellowships, as additional and more intimate venues compared to the public Sunday services. The purpose of the small groups vary significantly, from studying Bible or faith to discussing personal challenges or sharing experiences of sorrow and grief. This course will present a model that uses intercultural reading of the Bible as an means of voicing and verbalizing the experiences and concerns of a small group. The model may serve as another tool in the toolbox of deacons and pastors for using small groups actively and with a transformative aim in their ministry.

Main Subjects:

- The role of small group fellowships in church ministry
- Theoretical perspectives on intercultural Bible reading
- The transformative potential of intercultural Bible reading
- Trying out a model of intercultural Bible reading in practice

Learning Outcome

Completing the course will give the candidates the following learning outcome, sectioned into knowledge, skills and general competence:

Knowledge:

The Candidate

- has specialized knowledge about theoretical and practical aspects of using intercultural Bible reading in small group fellowships as a resource for diaconal and pastoral ministry
- has critical awareness of the challenges and pitfalls of using intercultural Bible reading in such groups

Skills:

The Candidate

- is able to organize groups using intercultural Bible reading in small group fellowships as a resource for diaconal and pastoral ministry
- is able to interpret the experiences of such groups, to solve problems, and to create new understanding based on experiences and relevant theoretical discourses

General Competence:

The Candidate

- can analyze relevant professional and research ethical questions related to use of small group fellowships in church ministry
- is able to transfer the skills and knowledge of this field of small group fellowships in church ministry to new professional areas and research fields
- is able to communicate with specialists as well as non-specialists about questions and challenges of the field

Work and Teaching Methods

- Self-study
- Seminars
- Tutorials
- Supervision of a small-scale project of intercultural Bible reading

Compulsory Activities

- Do a small-scale project – approved and supervised by the tutor – on intercultural Bible reading, and analyze this project in light of relevant secondary literature in an essay of 2.000 words (+/- 10%)
- Present and discuss relevant texts from the reading list in interdisciplinary seminars during the course

The compulsory activities must be approved before the exam.

Assessment

Form of Assessment	Length	Grade	Weight
Oral exam	30 minutes	A-F	100/100

Additional Information about Assessment:

Reading List

Galloway, D.: *The Small Group Book: The Practical Guide for Nurturing Christians and Building Churches*. Grand Rapids: Revell, 2001. (157 p.)

de Vit, H. & J. Dyk (eds.): *Bible and Transformation: The Promise of Intercultural Bible Reading*. Atlanta: Society of Biblical Literature, 2015 (Semeia Studies, 81). (459 p.)

In total: 616 p.

Practical Theology. Liturgics and homiletics

Facts about the Course	Tuition	Professional Training
Course Code: PROFTEOL5190 Number of ECTS: 10 Available as Single Course: Yes Type of Course: Optional Course Cycle: Second Cycle (Master) Year of Study Full Time: Second year Part Time: Not set Prerequisites: Completed first cycle (Bachelor degree) of theology	Language of Instruction: English Campus: Stavanger Semester: Spring Compulsory Attendance: No	Professional Training: No Student Workload Scope of Tuition: 12 hours Scope of Self-Study Activities: 258 hours Total workload: 270 hours

Course Content

The course introduces the student to present-day practical theology as an academic discipline and as research subject. The student is introduced to the history of homiletics and representative methods in homiletics. In liturgics, the student is introduced to representative accounts of contemporary liturgical theology and theories of contextualizing Christian Worship.

Main Subjects:

- Practical Theology
- Homiletics
- Liturgics

Learning Outcome

Completing the course will give the candidates the following learning outcome, sectioned into knowledge, skills and general competence:

Knowledge:

The Candidate

- has specialized understanding of the task of practical theology and current contributions to the discipline
- has broad overview of central parts of the history of homiletics and important trends in homiletics
- has in depth knowledge of the liturgical movement, of different understandings of the relationship between liturgy and theology, and of contemporary approaches in liturgics

Skills:

The Candidate

- is able to critically formulate and analyse practical and theoretical problems within the field of Practical Theology and has thorough knowledge of how qualitative methods are applied, in accordance with appropriate norms for research ethics
- can identify and critically analyze representative methods in homiletics and use different methods for constructing and assessing sermons

- can analyze liturgies and liturgical practices in light of contemporary approaches within the field of Liturgics and critically contextualize Christian worship

General Competence:

The Candidate

- can analyse practical theological issues relevant for his or her future professional work
- can present homiletical and liturgical knowledge in different contexts in church and society
- can work independently and contribute to the current debate on practical theological issues

Work and Teaching Methods

- Self-study
- Seminars
- Tutorials

Compulsory Activities

- Approved topic/research question for the exam essay, within a deadline set by the tutor
- Present and discuss relevant texts from the reading list and/or drafts of the exam essay in interdisciplinary seminars during the course

The compulsory activities must be approved before the exam.

Assessment

Form of Assessment	Length	Grade	Weight
Exam essay 5000 words (+/- 10 %)	One semester	A-F	49/100
Oral exam	30 minutes	A-F	51/100

Additional Information about Assessment:

The oral exam can be related both to the exam essay or to other parts of the reading list.

Other

Primary to submission, the student will receive feedback on the exam essay twice: first, in connection with approval of the topic/research question; and second, in connection with one seminar.

Reading List

Practical theology

Root, A. *Christopraxis. A Practical Theology of the Cross*. Minneapolis: Fortress Press, 2014, 3-34, 87-115, 189-241 (111 p)

Swinton, J. and H. Mowat. *Practical Theology and Qualitative Research*. London: SCM Press, 2016, xi-94 (98 p)

Homiletics

Eslinger, R. L. *The Web of Preaching: New Options in Homiletic Method*. Nashville, Tenn.: Abingdon Press., 2002, 11-52, 151-197 (89 p)

Wilson, P. S. *A Concise History of Preaching*. Nashville, Tenn.: Abingdon Press. 1992, 17-66, 87-183 (147 p)

Liturgics

Book:

Fenwick, John and Bryan Spinks. *Worship in Transition. The Liturgical Movement in the Twentieth Century*. New York: Continuum, 1995, 1-21, 105-134, 157-174 (80)

Compendium:

Aune, Michael B. "Liturgy and Theology: Rethinking the Relationship. Part I – Setting the Stage." *Worship* 81, no 1, 2007, 46-68 (22 p)

Aune, Michael B. "Liturgy and Theology: Rethinking the Relationship. Part II – A Different Starting Place." *Worship* 81, no. 2, 2007, 141-169 (28 p)

Burns, Stephen. "A Fragile Future for the *Ordo*?" in *Worship and culture. Foreign Country or Homeland?* Wilkey, Glauca Vasconcelos, ed: Grand Rapids, Michigan: William B. Eerdmans Publishing Company, 2014, 143-161 (18 p)

Crichton, J. D. "A Theology of Worship" in Jones, Cheslyn, Geoffrey Wainwright, Edward Yarnold SJ and Paul Bradshaw, eds. *The Study of Liturgy. Revised edition*. London/New York, SPCK/Oxford University Press, 1992, 3-31 (29 p)

Hjelm, Norman A. "From the Past to the Future: The LWF Study Series on Worship and Culture as Vision and Mission" in *Worship and culture. Foreign Country or Homeland?* Wilkey, Glauca Vasconcelos (ed): Grand Rapids, Michigan: William B. Eerdmans Publishing Company, 2014, 3-9 (7 p)

Lathrop, Gordon W. "Every Foreign Country a Homeland, Every Homeland a Foreign Country: On Worship and Culture." in *Worship and culture. Foreign Country or Homeland?* Wilkey, Glauca Vasconcelos, ed: Grand Rapids, Michigan: William B. Eerdmans Publishing Company, 2014, 10-27 (17 p)

Lutheran World Federation, 1996 "The Nairobi Statement on Worship and Culture" in *Worship and culture. Foreign Country or Homeland?* Wilkey, Glauca Vasconcelos (ed): Grand Rapids, Michigan: William B. Eerdmans Publishing Company, 2014, (3 p)

Norén, Carol M. "The Word of God in Worship: Preaching in Relationship to Liturgy" in Jones, Cheslyn, Geoffrey Wainwright, Edward Yarnold SJ and Paul Bradshaw, eds. *The Study of Liturgy. Revised edition*. London/New York, SPCK/Oxford University Press, 1992, 31-51 (21 p)

Searle, Mark. "Ritual" in Jones, Cheslyn, Geoffrey Wainwright, Edward Yarnold SJ and Paul Bradshaw, eds. *The Study of Liturgy. Revised edition*. London/New York, SPCK/Oxford University Press, 1992, 51-58 (8 p)

Spinks, Bryan. "From Liturgical Theology to Liturgical Theologies. Schmemmann's Legacy in Western Churches." *St Vladimir's Theological Quarterly* 53, no. 2-3 (2009): 231-49 (20 p).

Stauffer, Anita S. "Christian Worship: Toward Localization and Globalization" in *Worship and culture. Foreign Country or Homeland?* Wilkey, Glaucia Vasconcelos (ed): Grand Rapids, Michigan: William B. Eerdmans Publishing Company, 2014, 35-42 (8 p)

Total: 692 pages

Candidate thesis / Master's thesis

Facts about the Course	Tuition	Professional Training
Course Code: PROFTEOL6000 Number of ECTS: 30 Available as Single Course: No Type of Course: Compulsory Course Cycle: Second Cycle (Master) Year of Study Full Time: Second year Part Time: Not set Prerequisites:	Language of Instruction: English Campus: Stavanger Semester: Autumn/Spring Compulsory Attendance: No	Professional Training: No Student Workload Scope of Tuition: 24 hours Scope of Self-Study Activities: 786 hours Total Workload: 810 hours

Course Content

An independent research project – resulting in a thesis of 30 ECTS – is part of two of VID's programs in theology: the six years cand.theol.program ("Candidate thesis") and the two years Master of Theology program ("Master's thesis"). The requirement for the two theses is the same, and the following course regulations concern both.

The research work / thesis writing is supposed to be completed in one term, and the subject of the thesis should be located in a theological discipline that has received a specialization of at least 10 ECTS at the higher / Master's level, or in two such disciplines in an interdisciplinary way. In the middle of the term before the term set aside for the research work / thesis writing, the student shall submit a project description. The project description should contain a preliminary work title, the research problem, current research, relevant theories and methodology, the need for collection of data and a brief outline of the planned thesis. In cases of a thesis requiring fieldwork during the summer break, the project description must be submitted even one term earlier. The faculty, which appoints a member of its academic staff as supervisor, must approve the project description.

The thesis should be written with 1.5 line spacing, 2.54 cm margins and in Times New Roman 12 points (10 points for footnotes). The length of the thesis should be 25.000 words (+/- 10%). The thesis should be written in English or in a Scandinavian language. The faculty will set a deadline for submission of theses each term.

Learning Outcome

Completing the course will give the candidate the following learning outcome, sectioned into knowledge, skills and general competence:

Knowledge:

The candidate

- has specialized knowledge in the field of the thesis, as a basis for original thinking and research
- has acquired a critical awareness of knowledge issues in the field of the thesis and at the interface between this field and other fields

Skills:

The candidate:

- has achieved specialized problem-solving skills in the field of the thesis and practical competence in relevant research methods and analytical tools
- is able to express advanced theoretical and empirical knowledge in the form of academic writing
- is able to demonstrate advanced research ethical capabilities within the field of the thesis

General Competence:

The candidate:

- can transfer the experience from the field of the thesis to other fields that are complex, unpredictable and require new strategic approaches
- can take responsibility for contributing to professional knowledge and practice in the wider field of the thesis

Work and Teaching Methods

Supervision:

The faculty will appoint a supervisor, with whom the student will be able to discuss the selection of literature and different analytical approaches towards the project. The supervision should contain the following elements:

- In the beginning of each term, the faculty will organize a start-up seminar, with the purpose of initiating processes of project planning.
- When the project proposal is approved and a supervisor is appointed, a supervision contract is signed by student and supervisor.
- Student and supervisor together make a detailed plan for the project, including an estimated deadline for the different chapters.
- Normally, student and supervisor meet four to six times during the project period. The meetings may be organized through skype or email, if by both parties agreed upon this. The supervisor may decide to conduct the supervision in groups of students.
- The total supervision, which includes meetings and the supervisor's reading of thesis text, equivalents twenty-five hours.
- The process of supervision normally ends one week before the deadline for the submission of the thesis.

The research work / thesis writing process:

- Drafts should be sent to the supervisor in due time before scheduled meetings.
- The supervisor may, in consultation with the student, ask a second reader to review and respond to individual chapters.
- Concerning the style of the thesis, the student should use VID's "General Guidelines for Writing Master and PhD Theses" (available at VID.no). When relevant, one should also consult Patrick Alexander, SBL Handbook of Style, or similar, discipline-specific guidebooks. The number of words required (25.000 words +/- 10%) does not include front-page, abstract, table of contents and bibliography.

Submission and grading of the thesis:

- The thesis should be submitted to the faculty in three bound copies and one electronic version.
- Deadline for submission will be at 12:00 a.m. at a date to be specified by the faculty.
- If the thesis is not submitted within this deadline for any other reason than health problems documented by a medical certificate, grading (and graduation) will be postponed to the following

term.

Compulsory Activities

- A start-up seminar in the beginning of the term that comes before the term set aside for research work / thesis writing. The start-up seminar will initiate processes of project planning and update bibliographical competence

The compulsory activity must be completed before submission of the thesis.

Assessment

Form of Assessment	Length	Grade	Weight
Thesis, 25.000 word (+/- 10 %)		A-F	100/100

Reading List

Oliver, Paul. "Doing a literature search". In *Succeeding with Your Literature Review : A Handbook for Students*, by Paul Oliver, 39-57. Berkshire, England: McGraw-Hill : Open University Press, 2012. (18. p.)

Neville, Colin. "Plagiarism". In *The Complete Guide to Referencing and Avoiding Plagiarism*, by Colin Neville, 28-43. Maidenhead: Open University Press, 2010. (15. p)

Full text available through Oria at VID Library, EBSCOhost Academic ebook Collection

Homiletikk, kateketikk og liturgikk

Homiletics, Church education and liturgics

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PTU6100 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Nei Emnestatus: Obligatorisk emne Studienivå: Høyere grad Plassering i studieløpet, siste semester Heltid: Ikke fastsatt Deltid: Ikke aktuelt Progresjonskrav: Praktisk teologisk utdanning lavere grad, minimum 30 studiepoeng og 60 studiepoeng høyere grad profesjonsutdanning i teologi, masterutdanning i teologi eller er godkjent av Kirkerådets evalueringsnemd.	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Ja	Praksisstudier: Nei Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 20 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 25 timer Omfang studentstyrt arbeid: 225 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer

Innhold

Forkynnelse, undervisning og gudstjenestearbeid er sentrale fagområder i emnet. Det gir utdypende kunnskap når det gjelder ulike former for forkynnelse og undervisning, og utvikler studentenes holdninger og ferdigheter. Tema som blir tatt opp er teologisk begrunnelse for forkynnelse, preken i gudstjeneste og veien fra tekst til preken. Det gir utdypende kunnskap om trosopplæring og voksenopplæring. Emnet gir studentene erfaring i å planlegge og gjennomføre gudstjeneste med dåp og nattverd. Øvrige tema som blir behandlet er forholdet mellom liturgi og teologi, involvering og hymnologi.

I emnet inngår stemmeøvelser og tekstframføring, samt liturgiske og homiletiske øvelser der studentene har hovedansvaret for planlegging og gjennomføring av ulike typer gudstjenester. Respons i gruppe.

Hovedtemaer:

- Homiletikk
- Kateketikk
- Liturgikk

Læringsutbytte

Etter endt emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Studenten

- har inngående kunnskap om forkynnelsens teologi og preken i den gudstjenestelige konteksten
- har avansert kunnskap om metode i prekenforberedelse, -utforming og -gjennomføring;
- har inngående kunnskap om systematisk undervisning i trosopplæringsplanens innhold, kirkelig undervisning for voksne og grundig kunnskap om kirkens samarbeid med skole og barnehage

- har avansert kunnskap om hovedtrekkene i liturgisk fornyelsesarbeid i moderne tid og hvordan teologi og gudstjenesteliv gjensidig påvirker hverandre

Ferdigheter:

Studenten

- kan integrere eksegetisk og hermeneutisk kunnskap i forkynnelse for ulike typer tilhørere og arbeide konstruktivt med egen rolle som forkynner;
- kan bruke relevante metoder til å forberede og framføre ulike former for preken og forholde seg analytisk til å ta imot og gi respons
- kan analysere og forholde seg kritisk til bruk av konkrete metoder rettet inn mot undervisning av barn, ungdom og voksne, og samarbeide med skole og barnehage
- kan, på selvstendig grunnlag, anvende liturgisk og teologisk kompetanse i arbeidet med forberedelse og gjennomføring av menighetens gudstjenester, i samarbeid med ansatte og frivillige i menigheten
- har avanserte ferdigheter som liturg og bevissthet om egen stemmebruk og kroppsspråk
- kan analysere salmer med utgangspunkt i kunnskap om hymnologi generelt, og salmehistorie spesielt

Generell kompetanse:

Studenten

- har redskap til å kunne anvende sine kunnskaper og ferdigheter i homiletikk, kateketikk og liturgikk i nye situasjoner
- kan analysere emnets fagstoff og kommunisere dette i menighetssammenheng og i samfunnet forøvrig
- kan analysere samspillet mellom de forskjellige faggruppene som arbeider med forkynnelse, undervisning og gudstjenestelig arbeid
- kan bidra til faglig forankret nytenking i menighetssammenheng

Arbeids- og undervisningsformer

- Selvstudium
- Forelesninger
- Gruppearbeid
- Seminar/individuelle framlegg
- Stemmeøvelser
- Gudstjenesteledelse med preken, med påfølgende respons

Obligatoriske aktiviteter

- Deltakelse i undervisning og tverrfaglig profesjonsdag (minimum 80 %)
- Innlevering av gudstjenestepreken (1200-1500 ord) med faglig innledning (600-800 ord)
- Innlevering av et skriftlig bidrag i liturgikk i form av en individuell oppgave på 1500 ord (+/- 10 %) over et oppgitt emne
- Være tilstede på en konfirmasjonsgudstjeneste
- Aktiv deltakelse i egen og medstudentenes gudstjeneste- og prekenøvelser med respons

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Muntlig eksamen	30 minutter	Bestått/ikke bestått	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Annet

Pensum

Homiletikk:

Bøker:

Long, Thomas. *The Witness of preaching*. Louisville: Westminster John Knox Press, 2016 (third ed.), s. 11-170, 262-270. (168 sider)

Kompendium:

Austnaberg, Hans. "Tre preiker for ungdom: Analyse basert på innspel frå Ungdommens Kirkemøte." *Tidsskrift for Praktisk Teologi* 31, no. 1 (2014): 27-39. (12 sider)

Nordhaug, Halvor. "Kan vi preke som før? Prekenens vilkår i en postmoderne situasjon." *Halvårsskrift for Praktisk Teologi*, no. 2, 2005: 33-41. (8 sider)

Skjæveland, Tore, og Hallvar Olavson Mosdøl. «Jakta på den raude tråden - og knaggar i preika. Ei drøfting av strukturens plass i nyare amerikansk homiletisk litteratur», *Tidsskrift for Praktisk Teologi* 30, nr 2, 2013: 32-40. (8 sider)

Skjevesland, Olav. *Det skapende Ordet. En prekenlære*. Oslo: Universitetsforlaget, 1995, s. 236-257. (21 sider). (Finnes også elektronisk på http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2008022704085).

Tisdale, Leonora Tubbs. "Exegeting the Congregation." In *Teaching Preaching as a Christian Practice. A New Approach to Homiletical Pedagogy*, edited by Thomas G. Long and Leonora Tubbs Tisdale, 75-89. Louisville. London: Westminster John Knox Press, 2008. (14 sider)

Nettressurs:

Nordhaug, Halvor. ... så mitt hus kan bli fullt. *En bok om prekenen*. Oslo: Luther Forlag, 2000: s. 19-48, 81-103, 171-224. (104 sider) (Finnes elektronisk på http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2008100104022)

Til sammen 335 sider

Kateketikk:

Bøker:

Gunleiksrud, Kristin og Yvonne Andersen. Samarbeid kirke – skole. Rammer og muligheter. Oslo: IKO-forlaget, 2008: s. 8-55. (47 sider)

Melangen, Kirsti: Kunsten å være klar - en fagbok om undervisning i kirken. Eide forlag 2016: 75-88, 107-117, 129-146. (43 s.)

Kompendium:

Austnaberg, Hans. "Engaging Norwegian Youth in Mission. An Empirical Study." *Mission Studies* 31, no. 1, 2014: 82-96. (15 s.)

Austnaberg, Hans. 2017. "'Alle støtter trusoppplæringa.' Tverrfagleg samarbeid mellom prestar og undervisningstilsette i utvikling av trusoppplæringa." *Prismet* 68 (3): 211-229. (19 s.)
<https://journals.uio.no/index.php/prismet/article/view/5550>

Jangaard, Anne-Ruth, Lundstad, Marit. Høytidsvandringer. Et opplegg for barnehage, skole og kirke. Oslo: IKO-forlaget, 2008: s. 3-8, 9-11, 55-56 (11 s)

Til sammen 135 sider

Liturgikk:

Bøker

Balsnes, Anne Haugland og Jan-Olav Henriksen. „'Mykere' forståelse av synd? Om nye syndsbekjennelser i Den norske kirke. I *Gudstjeneste à la carte. Liturgireformen i Den norske kirke*. Oslo: Verbum Akademisk, 2015, s. 173-189 (13)

Christoffersen, Jan Terje. „Sammen for Guds ansikt. Gudstjenestereform mellom visjon og virkelighet“. I *Gudstjeneste à la carte. Liturgireformen i Den norske kirke*. Oslo: Verbum Akademisk, 2015, s. 24-45 (21)

Holter, Stig Wernøe. *Kom, tilbe med fryd: Innføring i liturgikk og hymnologi*. Oslo: Solum Forlag (2. utg.), 2008, 243-329. (86)

Isaksen, Sjur. „Sola scriptura? Tekstboken og Ordets del i gudstjenestereformen.“ I *Gudstjeneste à la carte. Liturgireformen i Den norske kirke*. Oslo: Verbum Akademisk, 2015, s. 116-132 (16)

Johnsen, Elisabeth Tveito. "Gudstjenestelæring gjennom deltakelse". I *Gudstjeneste på ny*. Hellemo, Geir (red). Oslo: Universitetsforlaget, 2014, s. 151-179 (29)

Mosdøl, Hallvard Olavson. „Strategier for involvering i gudstjenesten. En casestudie av to menigheter.“ I *Gudstjeneste à la carte. Liturgireformen i Den norske kirke*. Oslo: Verbum Akademisk, 2015, s. 155-172. (18)

Thomassen, Merete. "Den liturgiske bønne: dogmatikk, poesi og erfaring." I *Gudstjeneste på ny*. Hellemo, Geir (red). Oslo: Universitetsforlaget, 2014, s.32-49 (18)

Kompendium

Thomassen, Merete og Sylfest Lomheim. *Når dere ber. Om liturgisk språk og utforming av bønner til gudstjenesten*. Oslo: Verbum, 2013, s. 71-83 (13)

Til sammen 214 sider

Øvrige ressurser som vil bli lagt til grunn og benyttet i undervisningen:

Dåp i Den norske kirke, 2017

(Nettressurs: <https://kirken.no/nb-NO/daap/dapsliturgien/>)

Gravferd. Oslo: Verbum, 2014.

Gudstjeneste for Den norske kirke. Stavanger: Eide forlag, 2011.

(Nettressurs: http://www.kirken.no/?event=doLink&famID=178213#liturgier_2011)

Gudstjenestebok for Den Norske Kirke: Del I: Gudstjenester; Del II: Kirkelige Handlinger. Oslo: Verbum, 1996.

Norsk Salmebok 2013: For kirke og hjem. Stavanger: Eide forlag, 2013.

Plan for kirkemusikk i Den norske kirke. Oslo: Kirkerådet, Den norske kirke, 2009, 7-30. (14)

(Nettressurs: <http://www.kirken.no/?event=doLink&famID=69093>)

Vigsel. Oslo: Verbum, 2014.

Pastoralteologi, kasualia, sjelesorg og diakoni

Pastoral theology, occasional offices, counselling and diakonia

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PTU6200 Antall studiepoeng: 10	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger	Praksisstudier: Ja 35 timer praksis
Tilbys som enkeltemne: Nei	Undervisningstermin: Vår	Studentarbeidsomfang
Emnestatus: Obligatorisk emne	Obligatorisk undervisning: Ja	
Studienivå: Høyere grad		Undervisningsomfang: 20 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 20 timer Omfang studentstyrt arbeid: 195 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Plassering i studieløpet, siste semester Heltid: Ikke aktuelt Deltid: Ikke fastsatt Progresjonskrav: Praktisk teologisk utdanning på lavere grad, minimum 30 studiepoeng og 60 studiepoeng høyere grad profesjonsutdanning i teologi, masterutdanning i teologi eller har godkjenning av Kirkerådets evalueringsnemd.		

Innhold

Sentrale fagområder i emnet er pastoralteologi, kasualia, sjelesorg og diakoni. Emnet har til hensikt å bidra til utvikling av pastoral identitet i forhold til misjonalt lederskap. Emnet drøfter hvordan åndelig, pastoralt og utrustende lederskap kan utøves i nært samarbeid med øvrige ansatte og frivillige i menigheten.

I møte med nye sosiale og kulturelle utfordringer drøfter emnet lederskap og menighetsutvikling i lys av impulser fra andre kirkesamfunn, blant annet gjennom besøk til menigheter som arbeider misjonalt og nytenkende, som for eksempel i Church of England.

I emnet inngår teologisk og personlig refleksjon over samhandling med mennesker i ulike livsfaser i forbindelse med kasualia som dåp, vigsel og begravelse. Det er fokus på den praktiske forberedelsen av kasualia; dåps- og vigselssamtaler, sørgesamtaler, ritualenes ulike taler, forkynnesarbeid og gjennomføringen av de kirkelige handlinger i rammen av kirkens liturgier.

Emnet drøfter sjelesorgsarbeid og diakonalt arbeid som integrert del av det menighetsbyggende arbeidet. Da kirken virker i flerkulturelle kontekster inngår flerkulturelle perspektiv. I emnet inngår praksisstudier som innebærer jevnlig deltakelse på gudstjenester, observasjon av kasualia, og deltakelse i diakonale aktiviteter i en menighet.

Hovedtemaer:

- Pastoral identitet
- Misjonalt lederskap og menighetsbyggende arbeid
- Kasualia
- Sjelesorg og diakoni

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har inngående kunnskap om Den norske kirkes forståelse av vigsling til prestedtjeneste og andre kirkelige tjenester
- har avansert kunnskap om hvordan presten utøver åndelig, pastoralt og utrustende lederskap i menigheten i nært samarbeid med øvrige ansatte og frivillige
- har inngående kunnskap om kasualia, kasualiasamtalene og ritenes hjelpende funksjon
- har avansert kunnskap om hvordan misjonale menigheter arbeider kontekstuellt og diakonalt
- har fordypet kunnskap om sjelesørgeriske problemstillinger knyttet til maktbruk og seksuelle overgrep og evne til å reflektere over hvordan dette praktisk skal håndteres

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan bevisstgjøre menigheten om dens misjonale og diakonale identitet
- kan anvende sin kunnskap for å betjene mennesker med kirkelige handlinger og utføre prestedtjeneste i menigheter med ulike sosiale og kulturelle utfordringer
- kan forberede og gjennomføre kasualia og formidle evangeliet på en troverdig måte
- kan gjennomføre og lede sjelesørgeriske samtaler med respekt for konfidenten
- kan reflektere over overføringsverdien av sine erfaringer fra ekskursjon til lokalt menighetsarbeid i Norge

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan kontekstualisere ekklesiologi og kirkens tjenester i ulike kulturelle sammenhenger og iverksette tiltak for å stimulere til menighetens utvikling og vekst
- kan reflektere over egne forutsetninger i forhold til kirkelig arbeid, samt møte mennesker på en faglig og etisk forsvarlig måte
- kan analysere og reflektere over de ulike utfordringene han/hun erfarer i den aktuelle konteksten

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Seminar

- Gruppearbeid
- Selvstudium
- Praksisstudier
- Kasualiaøvelser

Obligatoriske aktiviteter

- Deltakelse i undervisning (minimum 80 %)
- Egenrefleksjon over framtidig prestejeneste belyst med innspill fra skikkethetskriteriene (600-800 ord)
- Individuell skriftlig oppgave over oppgitt emne i pastoralteologi (1500 ord +/- 10 %)
- Innlevering av kasualiapreken (600-800 ord) med faglig innledning (400-600 ord) og formidling av preken i klassen
- 30 timer praksis, deltakelse i gudstjenester og observasjon av kasualia og deltakelse i diakonale aktiviteter. Logg fra praksis.
- Ekskursjon til menigheter med misjonar identitet, i Church of England eller i Norge, med refleksjonsnotat (600-800 ord)

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent for at studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Muntlig formidling av begravellespreken og faglig samtale	30 minutter	Bestått/ikke bestått	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Situasjon for kasualia og bibeltekst blir oppgitt en uke i forkant av eksamen.

Pensum

Pastoralteologi

Bøker

Hanssen, Ove Conrad, Et godt tre bærer god frukt. Visjoner og strategier for utvikling og vekst i lokale menigheter, Oslo: Luther, 2007, s. 31-122. (102 s.)

Nordstkke, Kjell. Liberating Diakonia. Trondhiem: Tapir Akademiske Forlag, 2011, s.11-100 (89 s.)

Skjevesland, Olav. Morgendagens menighet. Ledelse og livsform. Oslo: Verbum, 1998, s. 71-118, 128-158. (65 s). Finnes elektronisk:
<http://www.nb.no/nbsok/nb/2d7bf2592c0f2613f8463c80f918dffe?index=0#0>

Kompendium:

- Austnaberg, Hans. «Dåpssamlingar i Den norske kyrkja.» Tidsskrift for praktisk teologi. 2019, 51-61 (10 s.)
- Cray, Graham. «En verden i forandring – en kirke i forandring? Ufordringer fra dagens samfunn til den etablerte kirke.» «Fra vedlikehold til misjon. Behovet for misjonale ekklesiologi i de etablerte europeiske kirker.» I *Kirkens framtid – framtidens kirke. Den missiologiske utfordring i de nordiske folkekirker*, redigert av Thor Hesselberg, 28-36, 94-102. Oslo: Luther forlag, 2006. (15 s.)
- Liudden, Runar J. «Dåpssamtalen i en ny tid». I: Prismet Nr. 2-2014, IKO-forlaget, 2014, 105-111. (7 s.)
- Okkenhaug, Berit og Skjevesland. Olav (red.). Våre tider i Guds hånd. Kirkens tjeneste ved dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd. Oslo: Verbum 1997, s. 75-84, 109-116, 129-149, 158-165, 169-177, 204-213. (63 s.) (Finnes elektronisk på http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2009012000002)
- Øystese, Rune. «Dåpssamtalen, en suksesshistorie?». I: Prismet Nr. 3-2013 IKO-forlaget, 2013, 155-171. (17 s.)

Nettressurser:

- Leer-Salvesen, B. *Levende håp: en praktisk-teologisk analyse av 51 presters forkynnelse ved gravferd*. Kristiansand, University of Agder, 2011: 309-329. Finnes på <http://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/139699> (21 s.)

Sjelesorg og diakoni

Bøker:

- Eide, Øyvind. *Forståelse og fordykning*. Oslo: Luther forlag, 2014, s. 60-121 (60 sider)
- Leenderts, Torborg Aalen. *Når glassflaten brister- om brytningen mellom livet og troen*. Oslo: Verbum, 2007, s. 212-245; 260-278; 295-312 og 337-357 (88 s.)

Kompendium

- Austad, A. (2017) "Nyere sorgforståelser og sorgmodeller", *Omsorg* (1) (5 s.)
- Eide, Øyvind. «Introduction.» I *Restoring life in Christ - dialogues of care in Christian communities - an African perspective*, red. Øyvind Eide m.fl. Neuendettelsau: Erlanger Verlag, 2008, 13-23 (11 s.)
- Engedal, Leif Gunnar. «Utvikling av sjelesørgerisk kompetanse», Tidsskrift for sjelesorg nr 2/2004: 84-95 (11 s.)
- Jernsletten, Jorunn. «Resources for Indigenous Theology from a Sami Perspective». *The Ecumenical Review: Perspective on Indigenous Theologies and Spiritualities*, nr. 62 4, (2010): 379-389. (10 s)
- Kessel, Terese Bue. «The Africanisation of Diakonia: Care in Community with *Femmes Pour Christ* in Cameroon.» I *Diakonia in a Gender Perspective*, red. Stephanie Dietrich m.fl. Oxford: Oxford Centre for Mission Studies, 2016, 163-172 (10 s.)
- Kimilike, Peter Lechion. «Integrating the African perspective.» I *Restoring life in Christ - dialogues of care in Christian communities - an African perspective*, red. Øyvind Eide m.fl. Neuendettelsau: Erlanger Verlag, 2008, 25-37 (13 s.)

Isaksen, Sjur. Sårbarhet og Ivaretagelse: Kasualsamtalet som folkekirkens grunnleggende samtalepraksis. Tidsskrift for sjelesorg nr 2/2014: 36-47 (11 s.)

Skum, Line, M. «Land is Life - Life is Land: Om urfolksrettigheter og forsoning sett i et diakonalt perspektiv.» I *Erkjenne fortid- forme framtid. Innspill til kirkelig forsoningsarbeid i Sápmi*, redigert av Tore Johnsen og Line M. Skum. Stamsund, Orkana akademisk, 2013. (12 s)

Stene, Valborg Stene. «Samtale og selvinnsikt», Tidsskrift for sjelesorg nr 1/ 2011: 46-61 (11 s.)

Stifoss- Hansen, Hans. "Ritualenes psykologiske og helbredende funksjon." I *Møtet med den andre*, red. Marit Bunkholt. Oslo: Det praktisk teologiske seminar, 2007, 45-58 (12 s.)

Stifoss- Hansen, Hans. "Seksuelle overføringer i sjelesorg." I *Møtet med den andre*, red. Marit Bunkholt. Oslo: Det praktisk teologiske seminar, 2007, 59-69 (10 s.)

Nettressurser:

Nordstokke, Kjell. Empowerment in the Perspective of Ecumenical Diakonia. *Diakonia*. 2012, 3(2), 185-195 (10 s.)

Nordstokke, Kjell. Diakonia according to the Gospel of John. *Diaconia*. 2014, 5(1), pp 65-76 (11 s.)

Til sammen 674 sider

Stiftspraksis og kirkerett

Diocesan internship and Canon Law in the Church of Norway

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PTU6300 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Nei Emnestatus: Obligatorisk emne Studienivå: Høyere grad Plassering i studieløpet, siste semester Heltid: Ikke fastsatt Deltid: Ikke fastsatt Progresjonskrav: Praktisk teologisk utdanning på lavere grad, minimum 30 studiepoeng og 60 studiepoeng høyere grad profesjonsutdanning i teologi, masterutdanning i teologi eller er godkjent av Kirkerådets evalueringsnemd.	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Ja	Praksisstudier: Ja Praksisomfang: 175 timer/5 uker Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 30 timer Omfang studentstyrt arbeid: 65 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer

Innhold

For studenter som er medlemmer i Den norske kirke innebærer stiftspraksis lønnet tjeneste i en menighet i Den norske kirke. For å kunne gjennomføre stiftspraksis, er det nødvendig med en utdypet kunnskap i kirkerett.

Stiftspraksis er et samarbeidstiltak mellom biskopene/bispedømmene og de teologiske lærestedene. Praksisperioden varer i 5 uker og er en selvstendig prestetjeneste i det bispedømmet studentene er tilknyttet gjennom ordningen «Veien til prestetjeneste» (VTP). Biskopen i det aktuelle bispedømmet gir fullmakter til studentene med tanke på ansvar og oppgaver. Gjennom praksisperioden skal studentene få et mest mulig realistisk bilde av hvordan det er å arbeide som prest i Den norske kirke. Praksis er veiledet. Veileder er oppnevnt av VID og arbeider ikke på studentenes praksissted.

For studenter fra andre kirkesamfunn enn Den norske kirke kan tilsvarende veiledet praksis tilrettelegges. Denne vil normalt finne sted i det kirkesamfunnet studenten er medlem i.

Kirkerett gir en grunnleggende innføring i forståelsen av kirkens organisasjonsform, oppbygning og strukturer, og de juridiske konsekvenser av disse. Studiet gir kunnskap om Den norske kirke som trossamfunn, prestetjenestens ansvar og oppgaver, tjenesteordninger, kasualia, taushetsplikt og rådsstrukturen i Den norske kirke.

I dette emnet inngår seminarer i yrkesetikk, mediehandtering, tverrfaglighet og konflikthåndtering.

Hovedtemaer:

- Stiftspraksis
- Kirkerett
- Yrkesetikk
- Konflikthåndtering

Læringsutbytte

Etter endt emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Studenten

- har avansert kunnskap om prestedtjenesten i sin helhet, om kirkelige handlinger, gudstjenesten og gudstjenesteledelse
- har inngående kunnskap om forholdet mellom kunnskapsmessig, yrkesmessig og personlig kompetanse
- kan anvende kunnskap om yrkesetikk og konflikthåndtering på andre områder i tjenesten som prest
- har inngående kunnskap om de rettsregler og bestemmelser som gjelder for prestedtjenesten og rådsstrukturen i Den norske kirke, og om de rettigheter og plikter som gjelder for prestedtjenesten
- har inngående kunnskap om rettsreglene om forvaltningsmessig og kallsmessig taushetsplikt for prester

Ferdigheter:

Studenten

- kan bruke relevante faglige metoder for å formidle kristen tro til mennesker i ulike livssituasjoner
- kan lede gudstjenester og kasualia i samsvar med gjeldende regelverk og med personlig og teologisk integritet
- har evne, innsikt og nødvendig trygghet til samarbeid og samhandling med frivillige, ansatte og tillitsvalgte
- kan bruke relevante faglige metoder i samarbeide om planlegging, gjennomføring og evaluering av gudstjenester
- kjenner sin rolle som prest i Den norske kirke og kan utføre prestedtjeneste i samsvar med gjeldende regler og formelle rammer som gjelder for prestens ledelse

Generell kompetanse:

Studenten

- kan analysere teologiske og kirkelige utfordringer i ulike kontekster
- kan reflektere rundt egen identitet og rolle, tro og pastorale praksis
- har innsikt i yrkesetiske problemstillinger knyttet til prestedtjenesten

Arbeids- og undervisningsformer

- Selvstendig prestedtjeneste
- Veiledning av ekstern veileder
- Forelesninger
- Selvstudium
- Refleksjonsgrupper
- Casearbeid
- Seminar

Obligatoriske aktiviteter

- Deltakelse i undervisning og tverrfaglig profesjonsdag (minimum 80 %)
- Individuelt refleksjonsnotat fra praksisperioden, 600-1000 ord, med etterfølgende samtale

- Presentere eget case samt respondere på andres case
- I fellesskap planlegge og gjennomføre en gudstjeneste for hele skolen
- Aktive bidrag i skolens andaktsliv

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Praksisstudier	5 uker, 175 timer	Bestått/ikke bestått	100/100
Muntlig eksamen i kirkerett	30 minutter	Bestått/ikke bestått	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Vurdering består av to deksamener. Praksisstudier må være gjennomført og bestått for at studenten skal kunne avlegge muntlig eksamen.

Praksisstudier forutsetter 90% tilstedeværelse. Ved fravær utover dette, som ved sykdom, må emnet tas på nytt.

Annet

Pensum

Kompendium:

Gjerp, David. "Konflikt og konflikthåndtering i kirken". I *Prest og ledelse*. red. Morten Huse, 355-372. Oslo: Verbum, 2000. (18 s.)

Grevbo, Tor Johan S. "Yrkesetikk for prester - noen pastoralteologiske og pastoralpsykologiske synspunkter". I *Yrkesetikk for prester*, red. Egil Morland, 39-59. Oslo: Den norske kirkes presteforening, 1997. (21 s.)

Grimstad, Frank. "Konfliktskapende strukturer – om strukturer som forståelsesperspektiv". I *Konflikter i kirken: en artikkelsamling om forståelse, håndtering og forebygging av konflikter*, red. Frank Grimstad. KA-Perspektiv Nr. 2, 32-43. Oslo: Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon, 2002. (11 s.)

Skau, Greta Marie. *Gode fagfolk vokser. Personlig kompetanse i arbeid med mennesker*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 2015, s.51-80 (30 sider)

Nettressurser:

Bestemmelser vedr. gudstjenester og kirkelige handlinger (fra Gudstjenestebok for Den norske kirke), www.kirken.no (13 sider)

[Alminnelige bestemmelser for Ordning for hovedgudstjenesten](#) (13.1)

[Alminnelige bestemmelser for dåp](#) (13.2)

[Konfirmasjon - alminnelige bestemmelser](#) (13.3)

[Vigsel - alminnelige bestemmelser](#) (13.4)

[Gravferd - alminnelige bestemmelser](#) (13.5)

<https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/lover-og-regler/>

Fisknes, Ole Herman. "Presters taushetsplikt." *Inter Collegas*, nr. 1 (2006): 30-33. (4 sider)

<https://www.prest.no/wp-content/uploads/sites/2/2014/03/Presters-taushetsplikt-IC-1-2006.pdf>

Håndbok for menighetsråd og kirkelig fellesråd 2015-2019. Oslo: Kirkerådet og KA – arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter, 2015, s. 11-85, 102-103, 136-161 (103 sider)

https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/for-medarbeidere/handboker---veiledninger/haandbok_2015_webutgave.pdf

Lov om Den norske kirke (kirkeloven), Lovdata. (11 sider) <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1996-06-07-31?q=kirkeloven>

Presteforeningen. "Yrkesetiske retningslinjer". (5 sider) <https://www.prest.no/wp-content/uploads/sites/3/2017/03/Profesjonsetikk-for-prester-vedtatt-mars-2017-just-mai-2017-1.pdf>

Presten og mediene. Presteforeningen 2017 (3 sider) <https://www.prest.no/wp-content/uploads/sites/3/2017/03/Presten-og-mediene-mars-2017.pdf>

Rønnestad, Gunnar. "Etablering av nye menigheter i Den norske kirke." *Halvårsskrift for praktisk teologi*. 1/2010: 14-25 (12 sider)

<https://kirken.no/globalassets/bispedommer/stavanger/dokumenter/tema/menighetsutvikling/etablering-av-nye-menigheter-i-den-norske-kirke.pdf>

Sandsmark, Astrid og Morten Holmquist. „Vår trosopplæring? Stab, samarbeid og trosopplæring.“ I MF-rapport. Oslo: MF – Det teologiske menighetsfakultet, 2018. (84 sider)

https://www.mf.no/sites/mf/files/users/Dokumenter/Forskning/Trosopplaring/var_trosopplaering_-_endelig_versjon.pdf

Tjenesteordning for menighetsprester, Lovdata (3 sider) <https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/2016-04-11-1814?q=menighetsprest>

Til sammen 307 sider